

การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนัก
ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
ในประเทศไทย

สัญญาชัย มะลิงาม

สารนิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ)
ปีการศึกษา 2545
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

AN ANALYSIS ON THE DETERMINATION OF INTERNATIONAL
TOURIST'S EXPENDITURE AND LENGTH OF STAY
IN THAILAND

SUNCHAI MALINGAM

A THEMATIC PAPER PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ECONOMICS
(BUSINESS ECONOMICS)

2002

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

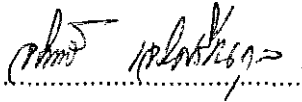
ร. น. 42
11017439
14410837

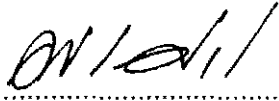
Thesis
ว.ศ.
ว.ศ.
8545

ชื่อเรื่องสารนิพนธ์ การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพัก
ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน นายสัญญาชัย มะลิงาม
คณะ เศรษฐศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้
เห็นสมควรอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท
มหาบัณฑิต

คณะกรรมการที่ปรึกษาและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จรินทร์ เจริญศรีวัฒนกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วิรัช ธนสุวรรณ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรเศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ) ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล ราชกันดารักษ์)

กิตติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณ รศ. จรินทร์ เจริญศรีวัฒนกุล อาจารย์ที่ปรึกษา
สารนิพนธ์ ผู้ซึ่งให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งคอยตรวจทานแก้ไขขณะทำ
การศึกษา ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี อีกทั้งรศ. วิรัช ชเนศวร และ
รศ. ดร. จินตนา พรพิไลพรรณ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ซึ่งได้ให้คำปรึกษาที่
เป็นประโยชน์ยิ่งในการศึกษาครั้งนี้

คุณพ่อ คุณแม่ ซึ่งสนับสนุนในด้านการศึกษาและให้กำลังใจแก่ผู้เขียนเสมอมา
จนสำเร็จการศึกษา ครูบาอาจารย์ ที่ท่านได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ต่างๆ ตั้งแต่อดีต
จนถึงปัจจุบัน

ขอขอบคุณ คุณสิราณี มะลิงาม น้องสาวและคุณสมเกียรติ มาตรงามเมือง ที่คอย
ช่วยเหลือในการพิมพ์สารนิพนธ์และเป็นกำลังใจเสมอมา ตลอดจนพี่ๆ เพื่อนๆ ที่มีส่วน
ช่วยทำให้งานนี้สำเร็จเสร็จสิ้นลง

หากสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผู้เขียนขอขอบคุณดีให้แก่ผู้ที่ได้
กล่าวถึง แต่หากเกิดข้อบกพร่องประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่ผู้เดียว

สัตยชัย มะลิงาม

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องสารนิพนธ์ : การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดระยะเวลาพำนักและระยะเวลาพำนัก
ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย

ชื่อผู้เขียน : นายสัญญาชัย มะลิงาม

ชื่อปริญญา : เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา : เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

ปีการศึกษา : 2545

คณะกรรมการที่ปรึกษาสารนิพนธ์ :

1. รศ. จรินทร์ เจริญศรีวัฒนกุล ประธานกรรมการ
2. รศ. วิรัช ธเนศวร

แม้ว่าวิกฤติเศรษฐกิจในเอเชีย จะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยหุด
ตัวอย่างรุนแรง แต่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนา
เศรษฐกิจของประเทศไทย รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวนำเงินตราต่างประเทศ
เข้าประเทศเป็นจำนวนล้านบาทและอยู่ในอันดับต้นๆ เมื่อเปรียบเทียบกับสินค้าออก
ประเภทอื่นๆ ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนัก
ท่องเที่ยวระหว่างประเทศ มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อการ
กำหนดการใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เพื่อเป็นข้อมูล
ในการวางแผนและส่งเสริมการท่องเที่ยวของทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้อุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวของไทยเติบโตต่อไปในอนาคต

การศึกษาในครั้งนี้พิจารณาประเทศตัวแทนของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศใน
แถบภูมิภาคต่างๆ ประกอบด้วยประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร
สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อนในรูปของลอการิทึม และ
วิเคราะห์โดยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด ใช้ข้อมูลทุติยภูมิระหว่างปี พ.ศ. 2522 – 2544

ผลการศึกษาด้านค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ พบว่า รายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในทุกประเทศ ค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทุกประเทศ ปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา

ผลการศึกษาด้านระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ พบว่า รายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจากประเทศเยอรมนีและออสเตรเลีย ค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวประเทศเยอรมนีและออสเตรเลีย ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจากทุกประเทศ อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย เยอรมนี สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีผลกระทบต่อระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น และเยอรมนี

ABSTRACT

Thematic Paper's Title : An Analysis on the Determination of International
Tourist's Expenditure and Length of Stay in Thailand

Student's Name : Mr. Sunchai Malingam

Degree Sought : Master of Economics

Major : Business Economics

Academic Year : 2002

Advisory Committee :

1. Assoc. Prof. Jarin Charoensriwattanakul Chairperson
2. Assoc. Prof. Wiratch Tharnasuan

Although the economic crisis in Asia resulted in Thailand's recession, the tourism industry still has been playing a major role against the development of Thailand's economy. Income from tourism industry has brought foreign currencies into our country as one of the most top factor compared with several exports started in 1982 until now.

The study on the determination of international tourist's expenditure and length of stay is subject of factors that influence the determination of international tourist's expenditure and length of stay, and the information to make the tourism plan and promotion of both government and private sections to contribute the growth of Thailand's tourism industry in the future.

This study focused on countries of international tourists in several regions. Log linear model was applied and multiple regression analysis was

utilized in the study. Data used in the model were secondary annual data from 1979 to 2001.

The result of the study of international tourist's expenditure shows that the per capita income of tourist's countries of those tourists have the relationship in the same direction with the tourists's expenditure from every countries. Air-ticket fare from Thailand to the country of the tourist has the inverse relationship with the expenditure of Japanese and American tourists. The average room rate of all shelters in Thailand has the inverse relationship with the expenditure of Malaysian , Japanese , American and Australian. The ratio of tourist's countries consumer price index to Thailand consumer price index has the direct relationship with the expenditure of all tourists. For the year having the tourism promotion, it will effect the expenditure of tourists from Malaysia , Japan , the United Kingdom and the United States.

The result of the study in the length of stay of international tourists shows that the per capita income of tourist's countries have the direct relationship with the length of stay of German and Australian tourists. Air-ticket fare from Thailand to the country of the tourist has the inverse relationship with the length of stay of German and Australian tourists. The average room rate of all shelters in Thailand has the direct relationship with the length of stay of all tourists. The ratio of tourist's countries consumer price index to Thailand consumer price index has the direct relationship with the length of stay of tourists from Malaysia, Germany, USA and Australia. For the year having the tourism promotion, it will effect the length of stay of tourists from Malaysia , Japan and Germany.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพประกอบ	(12)
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	15
ขอบเขตของการศึกษา	15
วิธีการวิเคราะห์	16
แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา	17
สมมติฐานการศึกษา	19
แหล่งที่มาของข้อมูล	20
ข้อจำกัดของการศึกษา	22
นิยามศัพท์เฉพาะ	22
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	24
2 ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ	25
ทฤษฎีอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	31
ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	48

บทที่	หน้า
3	
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและลักษณะทั่วไป ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	
ความหมายของการท่องเที่ยว	56
ความหมายของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	57
ความสำคัญของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว	58
บทบาทของรัฐบาล	62
ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว	63
ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	69
4	
ผลการวิเคราะห์	
ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการค่าใช้จ่ายของ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	75
ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการระยะเวลาพำนักของ นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	90
5	
สรุปและข้อเสนอแนะ	
สรุป	106
ข้อเสนอแนะ	116
ภาคผนวก	
ก โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญ	119
ข ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์	132
ค ผลการวิเคราะห์	145
บรรณานุกรม	168
ประวัติผู้เขียน	171

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2544	2
2 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดสำคัญของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2544	4
3 รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ.2537 – 2544	6
4 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศปี พ.ศ. 2540 – 2544	8
5 สถิติวันพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2544	9
6 รายรับของประเทศไทยจากนักท่องเที่ยวและระยะเวลาพำนักของ นักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดสำคัญของประเทศ	11
7 คุณภาพการท่องเที่ยวของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2544	12
8 เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวกับสินค้าออกที่สำคัญของ ประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2544	13
9 ลักษณะทั่วไปของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ปี พ.ศ. 2544	70
10 วัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังประเทศไทยของนักท่องเที่ยว ระหว่างประเทศปี พ.ศ. 2544	72
11 พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ปี พ.ศ. 2544	72
12 วิธีการเดินทางของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ในปี พ.ศ. 2543 – 2544	73
13 สรุปผลการวิเคราะห์สมการค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวประเทศต่างๆ ที่เดินทางมายังประเทศไทย	108
14 สรุปผลการวิเคราะห์สมการระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว ประเทศต่างๆ ที่เดินทางมายังประเทศไทย	112

สารบัญภาพประกอบ

ภาพที่	หน้า
1 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2537 – 2544	3
2 รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ.2537 – 2544	6
3 คุณภาพการค้าระหว่างประเทศตามแบบจำลองการค้า เฮคเซอร์-โอห์ลิน...	28
4 แผนภาพกล่องของประเทศ I	30
5 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและดุลการชำระเงิน ระหว่างประเทศ	33
6 เส้นความพอใจเท่ากัน	39
7 เส้นงบประมาณ	41
8 คุณภาพของผู้บริโภค	43
9 เส้นความพอใจเท่ากันของการบริโภคสินค้าการท่องเที่ยว	45
10 คุณภาพของผู้บริโภคในการบริโภคสินค้าการท่องเที่ยว	46
11 แสดงผลของการเปลี่ยนแปลงของราคาสินค้าการท่องเที่ยว	47

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงต้นปี 2540 ก่อนเกิดภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจในเอเชีย องค์การการค้าโลก (WTO) ได้คาดการณ์ของโลกว่าจะมีอัตราการขยายตัวของการท่องเที่ยวทั่วโลก ในอัตราร้อยละ 4.2 ซึ่งจะมีจำนวนนักท่องเที่ยวทั่วโลกถึง 620 ล้านคน ทั้งนี้ภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกจะเป็นภูมิภาคที่มีการขยายตัวของนักท่องเที่ยวสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆ แต่หลังจากภาวะวิกฤติเศรษฐกิจในเอเชียเกิดขึ้น ส่งผลให้กระแสการเดินทางท่องเที่ยวใน เอเชีย - แปซิฟิก เกิดชะงักงันและเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบต่อการขยายตัวของนักท่องเที่ยวสูงสุด เนื่องจากส่วนใหญ่ของตลาดนักท่องเที่ยวในเอเชีย-แปซิฟิกยังคงพึ่งพิงตลาดภายในภูมิภาคเป็นหลักถึงร้อยละ 77 ในปี 2542 การท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ก็ได้ชะลอตัวลงเป็นครั้งแรกนับแต่ปี 2508 เป็นต้นมา ทั้งในรูปของจำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้จากการท่องเที่ยว

อย่างไรก็ดี ภายใต้ภาวะถดถอยของการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก ประเทศไทยกลับเป็นหนึ่งในไม่กี่ประเทศในภูมิภาคที่ยังคงสามารถรักษาการเติบโตของการท่องเที่ยวไว้ได้ ด้วยอัตราการขยายตัวร้อยละ 10.72 ในปี 2543 ซึ่งสูงกว่าระดับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวของภูมิภาคเอเชียตะวันออกและแปซิฟิก ซึ่งมีนักท่องเที่ยวลดลงร้อยละ 1.2 และขยายตัวสูงกว่าระดับการขยายตัวของโลก คือ ร้อยละ 2.4 สัดส่วนการถือครองตลาดของประเทศไทยจึงปรับตัวเพิ่มขึ้น และกลายเป็นประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงเป็นอันดับที่ 20 ของโลก

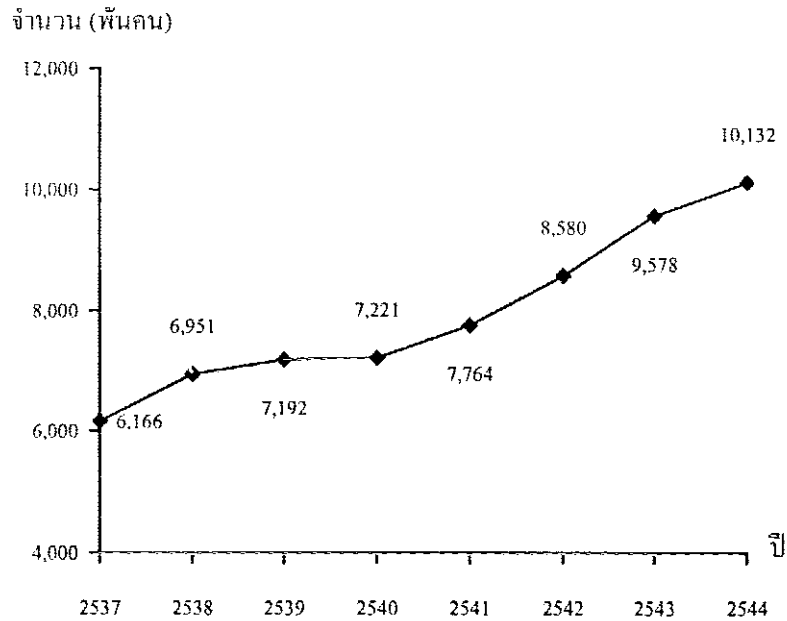
การขยายตัวของตลาดนักท่องเที่ยวขาเข้าของไทย สูงกว่าแนวโน้มที่คาดการณ์ไว้ ทั้งนี้แม้ว่าวิกฤติเศรษฐกิจในเอเชีย จะส่งผลกระทบต่อหลายตลาดหลักในภูมิภาคเอเชียหดตัวลงอย่างรุนแรง ค่าเงินบาทที่อ่อนตัวได้กลายเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มโอกาส

ในการดึงดูดตลาดนักท่องเที่ยวระยะกลาง - ระยะไกล ได้ในระดับที่สูงกว่าที่คาดไว้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จากกลุ่มประเทศที่มีความได้เปรียบเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเงินบาท เช่น ยุโรป สหรัฐอเมริกา ส่งผลให้นักท่องเที่ยวจากกลุ่มดังกล่าวขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่สูงมาก รวมถึงบางประเทศในเอเชียที่ได้รับผลกระทบทางวิกฤติเศรษฐกิจไม่มากนัก เช่น สิงคโปร์ จีน ฮองกง ซึ่งเมื่อสิ้นปี 2543 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้รับในภาพรวมมีจำนวนสูงถึง 9.58 ล้านคน เพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 10.72 เมื่อเทียบกับปี 2542

การขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าในประเทศไทย ยังคงขยายตัวต่อเนื่องต่อไปในปี 2544 ด้วยอัตราการเพิ่มโดยรวมประมาณร้อยละ 5.78 ซึ่งเป็นผลมาจากการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจในหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย และภูมิภาคดังกล่าวได้กลายมาเป็นกลุ่มตลาดหลักที่สำคัญต่อการรักษาอัตราการขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวในประเทศไทย ด้วยการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวในอัตราที่สูงกว่าร้อยละ 4 กอปรกับการขยายตัวต่อเนื่องของจำนวนนักท่องเที่ยวจากตลาด ยุโรป ตะวันออกกลาง และโอเชียเนีย แม้ว่ากลุ่มตลาดอเมริกาจะมีแนวโน้มของการชะลอตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2544 ก็ตาม ซึ่งเมื่อพิจารณาในภาพรวมของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างปี 2537-2544 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในทุกๆ ปี โดยในปี 2537 มีจำนวน 6.16 ล้านคน และก็มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนมีจำนวนถึง 10.13 ล้านคน ในปี 2544 โดยในปี 2544 นี้จำนวนนักท่องเที่ยวได้เพิ่มขึ้นจากปี 2543 จำนวน 5.54 ล้านคน คิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 5.78 (ตารางที่ 1 และภาพที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ.2537 - 2544

ปี	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544
จำนวนนักท่องเที่ยว (พันคน)	6,166	6,951	7,192	7,221	7,764	8,580	9,578	10,132

ภาพที่ 1 จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างปี 2537 - 2544

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 4.

หากพิจารณาตามแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว พบว่า กลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศไทย ที่มีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามา เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกๆปีมี 5 กลุ่ม ตลาดที่สำคัญ (ตารางที่ 2) คือ

1. กลุ่มประเทศเอเชียตะวันออก มีประเทศที่เป็นตลาดเป้าหมายที่สำคัญใน 4 อันดับแรกคือ มาเลเซีย สิงคโปร์ ญี่ปุ่น และไต้หวัน ปรากฏว่าในปี 2544 นักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซียเดินทางเข้ามามากที่สุดถึง 1.18 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11.70 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น ส่วนนักท่องเที่ยวจากตลาดเป้าหมายอื่นๆ มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นประเทศสิงคโปร์ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวลดลงเป็นครั้งแรกในรอบ 5 ปี โดยลดลงร้อยละ 18.9 เมื่อเทียบกับปี 2543

2. กลุ่มประเทศยุโรป มีประเทศที่เป็นตลาดเป้าหมายที่สำคัญใน 3 อันดับแรกคือ ฝรั่งเศส เยอรมนี และสหราชอาณาจักร ปรากฏว่าในปี 2544 นักท่องเที่ยวจาก

ประเทศสหราชอาณาจักรเดินทางเข้ามามากที่สุดถึง 0.66 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 6.52 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น ส่วนนักท่องเที่ยวจากตลาดเป้าหมายอื่นๆ มีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

3. กลุ่มประเทศอเมริกา มีประเทศที่เป็นตลาดเป้าหมายที่สำคัญคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยในปี 2544 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา 0.52 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.21 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น

4. กลุ่มประเทศเอเชียใต้ มีประเทศที่เป็นตลาดเป้าหมายที่สำคัญคือ ประเทศอินเดีย โดยในปี 2544 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา 0.22 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 2.27 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น

5. กลุ่มประเทศโอเชียเนีย มีประเทศที่เป็นตลาดเป้าหมายที่สำคัญคือ ประเทศออสเตรเลีย โดยในปี 2544 มีจำนวนนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามา 0.35 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 3.46 ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งสิ้น

ตารางที่ 2 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดสำคัญของประเทศไทย

ประเทศ	ปี 2540		ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543		ปี 2544	
	จำนวน (คน)	%	จำนวน (คน)	%	จำนวน (คน)	%	จำนวน (คน)	%	จำนวน (คน)	%
มาเลเซีย	1,046,029	14.34	918,071	11.71	991,060	11.46	1,054,469	11.01	1,185,891	11.70
สิงคโปร์	492,089	6.75	586,113	7.47	604,867	6.99	655,767	6.85	531,818	5.25
ญี่ปุ่น	965,454	13.24	986,264	12.58	1,064,539	12.31	1,197,931	12.51	1,177,599	11.62
ไต้หวัน	448,280	6.15	457,360	5.83	557,629	6.45	707,305	7.38	738,642	7.29
ฝรั่งเศส	202,643	2.78	223,495	2.85	227,219	2.63	239,532	2.50	251,717	2.48
เยอรมนี	342,329	4.69	378,566	4.83	375,345	4.34	378,562	3.95	402,992	3.98
อังกฤษ	287,664	3.94	375,912	4.79	425,688	4.92	476,387	4.97	660,449	6.52
สหรัฐอเมริกา	311,081	4.26	361,705	4.61	417,860	4.83	473,285	4.94	527,779	5.21
อินเดีย	135,121	1.85	147,579	1.88	163,980	1.90	202,868	2.12	229,751	2.27
ออสเตรเลีย	233,781	3.21	302,820	3.86	303,844	3.51	323,275	3.37	350,322	3.46

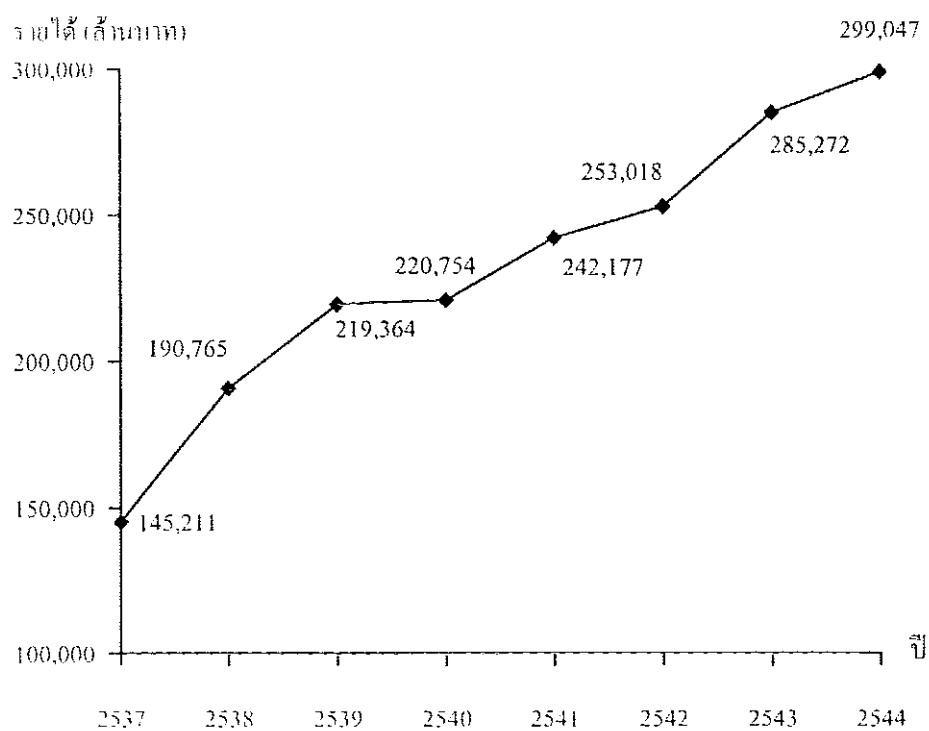
ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 28.

บทบาทสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อการพัฒนาประเทศก็คือ ทำให้เงินตราต่างประเทศหลังไหลเข้ามาในรูปของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เกิดการหมุนเวียนด้านการเงิน มีการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่างๆ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของรายได้นี้ เป็นผลทางตรงและทางอ้อมของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายทางด้านที่พัก ค่าอาหารและเครื่องดื่ม ค่าพาหนะในประเทศ ค่าซื้อของที่ระลึก ฯลฯ โดยที่รายได้เหล่านี้จะกระจายไปตกอยู่กับประชาชนที่ประกอบธุรกิจต่างๆ ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น โรงแรมและที่พักประเภทต่างๆ ภัตตาคาร และร้านอาหาร บริษัทขนส่ง ร้านค้าขายของพื้นเมืองและของที่ระลึกต่างๆ ตลอดจนสถานบันเทิงและสันทนาการต่างๆ ซึ่งนับว่าเป็นการกระจายรายได้ไปยังประชาชนตามนโยบายของรัฐบาล รายได้จากการท่องเที่ยวจึงเหมือนกับรายได้จากการส่งออกเช่นเดียวกัน เพียงแต่ในกรณีนี้ผู้ซื้อได้เดินทางมาซื้อที่ประเทศไทย การท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทยเช่นเดียวกับการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ดังนั้นผลกระทบทางเศรษฐกิจประการแรกที่ได้จากการท่องเที่ยว ก็คือ การช่วยเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ (Gross Domestic Product) ของประเทศนั่นเอง เมื่อพิจารณาในภาพรวมของรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างปี 2537 – 2544 พบว่า ประเทศไทยได้รับรายได้จากการท่องเที่ยวสูงขึ้นทุกปี และยังคงมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น โดยคิดเป็นอัตราการเพิ่มเฉลี่ยร้อยละ 11.25 โดยในปี 2538 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวจำนวน 190.76 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2537 จำนวน 45.54 พันล้านบาท คิดเป็นอัตราการเพิ่มร้อยละ 31.37 ซึ่งถือได้ว่าเป็นปีที่รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นสูงที่สุด และต่อจากนั้นประเทศไทยก็ยังคงมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2544 มีจำนวน 299.47 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2543 จำนวน 32.25 พันล้านบาท คิดเป็นอัตราการเพิ่มร้อยละ 4.90 (ตารางที่ 3 และภาพที่ 2)

ตารางที่ 3 รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ.2537 – 2544

ปี	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2537	145,211
2538	190,765
2539	219,364
2540	220,754
2541	242,177
2542	253,018
2543	285,272
2544	299,047

ภาพที่ 2 รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ.2537 – 2544

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 4.

เมื่อนำรายได้จากการท่องเที่ยวมาพิจารณาว่านักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ได้นำเงินมาใช้จ่ายในประเภทต่าง ๆ อย่างไรบ้างนั้น โดยในรอบปี พ.ศ.2544 กองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ทำการสำรวจค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในขณะที่พักและท่องเที่ยวในประเทศไทย จากผลการสำรวจสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยในปี 2544 มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวันจำนวน 3,747.87 บาท โดยนักท่องเที่ยวเหล่านี้ใช้ร้อยละ 30.97 ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการซื้อสินค้าที่ระลึกมากที่สุดเป็นอันดับแรก ร้อยละ 26.04 สำหรับค่าที่พักเป็นอันดับสอง และร้อยละ 15.67 สำหรับค่าอาหารและเครื่องดื่มเป็นอันดับสาม (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2544

ประเภทการใช้จ่าย	ปี 2540		ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543		ปี 2544	
	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%	บาท	%
	ซื้อปิ้ง	1,261.37	34.35	1,077.51	29.02	1,286.40	34.72	1,338.74	34.67	1,160.86
ที่พัก	913.16	24.87	1013.08	27.29	907.41	24.49	932.92	24.16	975.80	26.04
อาหารและเครื่องดื่ม	555.08	15.12	594.87	16.02	572.94	15.47	587.38	15.21	587.25	15.67
การบันเทิง	363.89	9.91	411.81	11.09	394.25	10.64	403.92	10.46	443.31	11.83
ค่าเดินทาง	257.26	7.01	274.89	7.40	241.49	6.52	284.64	7.37	283.26	7.56
เยี่ยมชมสถานที่	214.53	5.84	155.40	4.19	156.85	4.23	176.16	4.56	169.96	4.53
เบ็ดเตล็ด	106.59	2.90	185.37	4.99	145.20	3.93	137.43	3.57	127.43	3.40
รวม	3,671.87	100.00	3,712.93	100.00	3,704.54	100.00	3,836.19	100.00	3,747.87	100.00

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 64.

การเพิ่มขึ้นของระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยว สามารถคำนวณได้จากการนำจำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ต้องการทราบ คูณกับระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวและคูณกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ย/คน/วัน ของนักท่องเที่ยวในปีเดียวกัน ก็จะได้รายรับจากการท่องเที่ยวในปีนั้น ซึ่งผลการสำรวจค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศปี 2537 - 2544 พบว่าระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว เพิ่มขึ้นจาก 6.98 วันในปี 2537 เป็น 7.93วัน ในปี 2544 (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 สถิติวันพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2537 - 2544

ปี	ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย
2537	6.98
2538	7.43
2539	8.23
2540	8.33
2541	8.40
2542	7.96
2543	7.77
2544	7.93

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 29.

เมื่อนำประเทศของนักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดเป้าหมายสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจากตารางที่ 3 มาพิจารณาระยะเวลาพำนัก และรายรับจากท่องเที่ยวจะเห็นว่า ขณะที่นักท่องเที่ยวจากประเทศมาเลเซียมาเที่ยวประเทศไทย มีจำนวนนักท่องเที่ยว

มากเป็นอันดับหนึ่ง แต่รายรับที่ประเทศไทยได้รับมากเป็นอันดับหนึ่งกลับมาจากนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ซึ่งเดินทางมาประเทศไทยมากเป็นอันดับ 2 ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่น ใช้จ่ายเงินโดยเฉลี่ยสูงกว่านักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย จึงทำให้รายรับจากนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นมากเป็นอันดับ 1 นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจาก เยอรมนี สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ก็เป็นที่น่าสนใจ เนื่องจากมีระยะเวลาพำนักที่ค่อนข้างนานต่อเนื่องกันมาทุกปี จากตารางที่ 6 จะเห็นได้ว่ารายรับในปี 2544 เปรียบเทียบกับปี 2543 รายรับที่ได้รับนักท่องเที่ยวแถบเอเชียลดลง รวมทั้งประเทศฝรั่งเศสและออสเตรเลีย ทั้งนี้เนื่องจากระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวประเทศดังกล่าวส่วนใหญ่ลดลง ยกเว้นประเทศมาเลเซีย ที่ยังคงมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงทำให้รายรับยังคงเพิ่มขึ้น แม้ว่าระยะเวลาพำนักจะลดลงก็ตาม ส่วนกลุ่มประเทศแถบยุโรปและอเมริกา ถึงแม้ว่าระยะเวลาพำนักส่วนใหญ่จะลดลง แต่ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวยังคงเพิ่มขึ้น ก็ทำให้รายรับจากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 รายรับของประเทศไทยจากนักท่องเที่ยวและระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวที่เป็นตลาดสำคัญของประเทศ

ประเทศ	ปี 2540		ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543		ปี 2544	
	รายรับ (ล้านบาท)	ระยะ เวลา พำนัก	รายรับ (ล้านบาท)	ระยะ เวลา พำนัก	รายรับ (ล้านบาท)	ระยะ เวลา พำนัก	รายรับ (ล้านบาท)	ระยะ เวลา พำนัก	รายรับ (ล้านบาท)	ระยะ เวลา พำนัก
มาเลเซีย	16,471.82	3.69	14,458.75	3.74	12,601.35	3.19	17,870.62	4.01	17,949.08	3.43
สิงคโปร์	11,103.82	4.62	11,590.10	4.39	11,217.23	4.08	13,905.78	4.86	10,537.57	4.38
ญี่ปุ่น	22,017.62	6.68	20,315.61	6.14	30,802.68	6.42	29,973.77	6.13	27,772.96	6.24
ไต้หวัน	15,310.15	7.43	13,977.08	7.31	12,816.43	5.92	17,132.31	5.75	15,151.00	5.08
ฝรั่งเศส	7,773.63	12.04	8,376.38	12.55	6,955.28	12.31	9,498.55	12.71	8,775.34	11.47
เยอรมนี	13,087.49	15.35	17,475.01	16.37	14,576.67	15.83	14,004.38	13.25	17,551.02	15.57
อังกฤษ	8,784.18	14.86	18,143.11	14.20	19,695.79	14.13	21,779.07	12.68	24,774.43	11.80
สหรัฐอเมริกา	10,193.61	10.00	15,372.43	10.05	16,423.55	8.54	18,534.16	8.86	20,710.80	9.48
อินเดีย	10,860.43	19.05	6,781.77	12.35	7,956.73	11.31	8,855.48	8.72	8,890.16	7.91
ออสเตรเลีย	6,799.53	9.45	11,073.43	9.82	10,436.06	10.60	13,672.89	10.86	11,200.30	9.26

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 63.

เมื่อพิจารณาผลการท่องเที่ยว ซึ่งคำนวณได้จากผลต่างระหว่างรายได้จากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่มาใช้จ่ายขณะที่อยู่ในประเทศไทย กับรายจ่ายที่นักท่องเที่ยวชาวไทยไปอยู่ในต่างประเทศ พบว่าผลการท่องเที่ยวของไทยเกินดุลเพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด ตั้งแต่ปี 2540 ถึงปี 2544 (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ผลการท่องเที่ยวยของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2544

(หน่วย : ล้านบาท)

พ.ศ.	รายได้จากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ	รายจ่ายของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้จ่ายในต่างประเทศ	ผลการท่องเที่ยว
2540	220,754.50	59,124.92	161,629.57
2541	242,177.29	59,073.21	183,104.08
2542	253,018.29	69,648.59	183,369.72
2543	285,272.19	82,838.21	202,433.98
2544	299,047.05	96,796.91	202,250.14

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 67.

นอกจากผลการท่องเที่ยวของไทยจะเป็นบวกมาโดยตลอดในช่วงที่ผ่านมา ยังพบว่า เมื่อนำรายได้จากการท่องเที่ยวไปเปรียบเทียบกับสินค้าส่งออกประเภทอื่นๆ แล้วอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสามารถนำเงินเข้าประเทศมากในอันดับต้นติดต่อกันมาทุกๆ ปี (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวที่เกี่ยวกับสินค้าออกที่สำคัญของประเทศไทย ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2544

(หน่วย : ล้านบาท)

	ปี 2540		ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543		ปี 2544	
คอมพิวเตอร์และ ชิ้นส่วน	227,783	316,102	299,780	338,641	คอมพิวเตอร์และ ชิ้นส่วน	299,780	338,641	คอมพิวเตอร์และ ชิ้นส่วน	343,027	
การท่องเที่ยว	220,754	242,177	253,018	285,307	การท่องเที่ยว	253,018	285,307	การท่องเที่ยว	299,047	
ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	147,402	183,029	166,108	211,167	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	166,108	211,167	เครื่องใช้ไฟฟ้า	219,246	
เครื่องใช้ไฟฟ้า	134,865	161,821	153,768	189,266	เครื่องใช้ไฟฟ้า	153,768	189,266	ผลิตภัณฑ์สิ่งทอ	195,990	
แผงวงจรไฟฟ้าและ ชิ้นส่วน	75,741	93,890	111,645	179,287	แผงวงจรไฟฟ้าและ ชิ้นส่วน	111,645	179,287	แผงวงจรไฟฟ้าและ ชิ้นส่วน	154,810	
อาหารทะเลกระป๋อง	65,088	92,906	100,283	110,380	อาหารทะเลกระป๋อง	100,283	110,380	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	112,380	
ข้าว	57,447	86,801	75,712	103,655	อาหารทะเลกระป๋อง	75,712	103,655	อาหารทะเลกระป๋อง	102,889	
ขงพารา	56,694	70,574	73,811	92,053	ข้าว	73,811	92,053	ผลิตภัณฑ์โลหะสามัญ	84,948	
เครื่องประดับอัญมณี	52,847	64,416	61,723	71,566	ผลิตภัณฑ์พลาสติก	64,416	71,566	ผลิตภัณฑ์ปิโตรเลียม	66,556	
ผลิตภัณฑ์พลาสติก	46,643	58,342	48,348	67,401	เครื่องแต่ง เครื่องแต่ง	48,348	67,401	หม้อแปลงไฟฟ้า, มอเตอร์	72,185	

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544. กรุงเทพมหานคร : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 67.

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศเป็นอย่างยิ่ง ในขณะที่อุปสงค์ต่อการท่องเที่ยวมีจำนวนมาก แต่อุปทานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่พอตอบสนอง จะเกิดการปรับตัวที่ไม่พึงปรารถนา ส่งผลให้นักท่องเที่ยวอาจหันเหความสนใจที่จะท่องเที่ยวไปสู่ประเทศแถบเอเชียที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยวได้มากกว่า ในทางกลับกันถ้าอุปทานของการบริการท่องเที่ยวมีมากกว่าอุปสงค์ ก็ย่อมเกิดผลเสียต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ เนื่องจากการขยายตัวของการสร้างโรงแรมมีมากเกินไป นอกจากนั้นแนวโน้มของความต้องการเดินทางท่องเที่ยวของประชากรโลก จะยังคงขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากทัศนคติของประชาชนที่เปลี่ยนไปโดยการเดินทางท่องเที่ยวไม่ใช่เป็นการบริโภคที่ฟุ่มเฟือยอีกต่อไป แต่การท่องเที่ยวสามารถให้ความรู้และประสบการณ์เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบัน การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพกำลังได้รับความสนใจอย่างมาก ดังนั้นลักษณะการเดินทางข้ามภูมิภาคจะมีมากขึ้น โอกาสในการรับนักท่องเที่ยวออกภูมิภาคจึงมีมากขึ้น ระดับการแข่งขันของแต่ละแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นการแข่งขันระดับโลกมากกว่าการแข่งขันระดับภูมิภาคเช่นที่ผ่านมา จึงเป็นเหตุให้ประเทศต่าง ๆ มุ่งใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตน ระดับการแข่งขันในด้านการท่องเที่ยวจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ซึ่งในการที่จะผลักดันให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเจริญก้าวหน้าต่อไปนั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐบาล และเอกชน ซึ่งยังรวมไปถึงประชาชนทุกคนในประเทศและมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนนโยบายเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยการศึกษาปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งจะทำให้สามารถวางแผนนโยบายระยะสั้นได้สอดคล้องกับความเป็นจริงมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทำการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่สำคัญในประเทศไทย โดยนำแนวคิดเชิงทฤษฎีมาอธิบายตัวแปรด้วยวิธีเชิงปริมาณ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวกับตัวแปรต่าง ๆ

2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญ และมีผลต่อการนำมาซึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งหมดที่ประเทศไทยจะได้รับจากนักท่องเที่ยวในแต่ละปี

3. เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนและส่งเสริมการท่องเที่ยวในระยะสั้นและระยะยาว โดยจะเน้นการส่งเสริมในปัจจุบันที่เป็นตัวกำหนดค่าใช้จ่าย และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต่อการท่องเที่ยวและการใช้จ่ายในประเทศไทย

ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาค่าใช้จ่าย และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย โดยจะทำการวิจัยภายใต้ขอบเขตดังนี้

1. ทำการศึกษาประเทศตัวแทนของนักท่องเที่ยวต่างประเทศในแถบภูมิภาคต่างๆ โดยพิจารณาจากประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยมากในอันดับต้นๆของแต่ละภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจำนวนนักท่องเที่ยวตั้งแต่ 300,000 คนขึ้นไป ตามรายงานสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยระหว่าง ปี 2540 – 2544 รวมทั้งหมด 6 ประเทศ แบ่งเป็นภูมิภาคต่าง ๆ ดังนี้

- 1.1 เอเชีย ประเทศที่ศึกษา คือ ญี่ปุ่น และมาเลเซีย
- 1.2 ยุโรป ประเทศที่ศึกษา คือ เยอรมนี และสหราชอาณาจักร
- 1.3 อเมริกา ประเทศที่ศึกษา คือ สหรัฐอเมริกา
- 1.4 โอเชียเนีย ประเทศที่ศึกษา คือ ออสเตรเลีย

2. ทำการศึกษาเฉพาะนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยจำแนกนักท่องเที่ยวตามถิ่นที่อยู่ ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ระหว่างปี 2522 – 2544 เป็นเวลา 23 ปี

วิธีการวิเคราะห์

การศึกษานี้เป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ โดยวิธีการเชิงปริมาณ (Quantitative Method) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย กับตัวแปรที่สำคัญคือ รายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยว ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมต่อวันในประเทศไทย อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย และตัวแปรหุ่นที่แสดงปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล ทั้งนี้ทำการศึกษาด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square Method-OLS) เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่เป็นตัวแปรอิสระ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Eviews ในการทดสอบผลทางสถิติ

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

จากทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภคและแนวความคิดเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของอุปสงค์ที่ได้กล่าวมาข้างต้นทั้งหมดนั้น สามารถนำมาสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ได้ดังนี้

1. รูปแบบความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

$$ETI = f (INI , TPI , HP, CPI.I / CPI.T , D , \epsilon)$$

2. รูปแบบความสัมพันธ์ของระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

$$STI = g (INI , TPI , HP, CPI.I / CPI.T , D , \epsilon)$$

นำรูปแบบความสัมพันธ์มาสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติในรูปแบบ Double Log Model จะได้ว่า

$$\begin{aligned} \ln ETI &= \ln A + a_1 \ln INI + a_2 \ln TPI + a_3 \ln HP \\ &+ a_4 \ln CPI.I / CPI.T + D + \epsilon \end{aligned}$$

และ

$$\begin{aligned} \ln STI &= \ln B + b_1 \ln INI + b_2 \ln TPI + b_3 \ln HP \\ &+ b_4 \ln CPI.I / CPI.T + D + \epsilon \end{aligned}$$

กำหนดให้ :-

ETI = มูลค่าการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
จำแนกตามถิ่นที่อยู่ (I) ที่เดินทางมายังประเทศไทย มี
หน่วยเป็นบาท/คน/วัน

STI = ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ
ในประเทศไทย จำแนกตามถิ่นที่อยู่ (I) มีหน่วยเป็นวัน

INI	= รายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว (I) ที่ เดินทางมายังประเทศไทย ปรับด้วย อัตราแลกเปลี่ยนเงิน ตราระหว่างประเทศ มี หน่วยเป็นเงินบาท
โดยที่ INI	= $(GDPI / POPI) \times ERI$
GDPI	= มูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นของ ประเทศ I มีหน่วยเป็นเงินสกุลของประเทศ I
POPI	= จำนวนประชากรของประเทศ I มีหน่วยเป็นคน
ERI	= อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของ ประเทศ I กับประเทศไทย
TPI	= ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไป ยังประเทศนักท่องเที่ยว(I) มีหน่วยเป็นเงินบาท
HP	= ราคาห้องพักเฉลี่ยต่อวันของที่พักในประเทศไทย มีหน่วยเป็นเงินบาท
CPI.I	= ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศ I (ปี 2538เป็นปีฐาน)
CPI.T	= ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย (ปี 2538 เป็นปีฐาน)
D	= ตัวแปรหุ่นที่แสดงปีที่มีการส่งเสริม การท่องเที่ยว
โดยที่ 0	= ปีที่ไม่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว
1	= ปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว
ϵ	= ตัวคลาดเคลื่อน
$a_1, \dots, a_4, b_1, \dots, b_4$	= ค่าพารามิเตอร์

กำหนดให้ :-

- I = 1 คือ ประเทศมาเลเซีย
- I = 2 คือ ประเทศญี่ปุ่น
- I = 3 คือ ประเทศเยอรมนี
- I = 4 คือ ประเทศสหราชอาณาจักร
- I = 5 คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา
- I = 6 คือ ประเทศออสเตรเลีย

สมมุติฐานการศึกษา

1. รายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว (INI) ในที่นี้แทนค่าด้วยมูลค่าต่อหัวของผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น (per capital gross domestic product) ซึ่งเป็นระดับอำนาจซื้อ (purchasing power) จะมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย กล่าวคือ หากรายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนในประเทศนั้นๆ สูงขึ้น ย่อมส่งผลให้แนวโน้มของการใช้จ่าย และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศสูงขึ้น

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยว (TPI) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่าย และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย กล่าวคือ การเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศส่วนใหญ่จะเดินทางด้วยเครื่องบิน ดังนั้น ค่าโดยสารเครื่องบินจึงเป็นตัวแปรที่ชี้มูลค่าและระยะทางใกล้ไกลระหว่างประเทศของนักท่องเที่ยวกับประเทศไทย ด้วยเหตุนี้ หากราคาค่าโดยสารจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยวมีราคาสูงขึ้น ย่อมส่งผลให้แนวโน้มของค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลง

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยต่อวันของที่พักรในประเทศไทย (HP) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศใน

ประเทศไทย กล่าวคือ ถ้าหากราคาห้องพักสูงขึ้น จะมีผลทำให้แนวโน้มของค่าใช้จ่าย และระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศลดลง

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยว กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย (CPI.I / CPI.T) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย กล่าวคือ หากอัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทยมีค่าสูงขึ้น ย่อมส่งผลให้แนวโน้มของค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศสูงขึ้น

5. ตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) แสดงเหตุการณ์ในปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว เนื่องจากหน้าที่รัฐบาลได้เห็นความสำคัญของการท่องเที่ยว เพราะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถนำเงินตราต่างประเทศเพิ่มขึ้นทุกปี ดังนั้น ในบางปีรัฐบาลจึงได้มีนโยบายที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นพิเศษเพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น กล่าวคือ ความสัมพันธ์ระหว่างเหตุการณ์พิเศษในการส่งเสริมให้เป็นปีการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ หากรัฐบาลมีการจัดการส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้นย่อมส่งผลให้แนวโน้มค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ สามารถแจกแจงการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. มูลค่าการใช้จ่ายและระยะเวลาพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ จำแนกตามถิ่นที่อยู่ (I) ที่เดินทางมายังประเทศไทย (ETI) เก็บรวบรวมมาจากกองสถิติและวิจัย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

2. รายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว (INI) ที่เดินทางมายังประเทศไทยมีหน่วยเป็นเงินบาท โดยมีสูตรในการหาค่าดังกล่าวดังนี้

$$INI_t = \frac{\text{มูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้นของประเทศ I (GDPI)}}{\text{จำนวนประชากรของประเทศ I (POPI)}} \times \begin{matrix} \text{อัตรา} \\ \text{แลกเปลี่ยน} \\ \text{ในปีที่ } t \end{matrix}$$

การเก็บรวบรวม GDP และ POPI ทำการเก็บรวบรวมมาจาก Yearbook of International Financial Statistics 2000 ของสถาบัน International Monetary Fund (IMF) และอัตราแลกเปลี่ยนเป็นอัตราแลกเปลี่ยนเฉลี่ยของธนาคารพาณิชย์ไทย จากสายฐานข้อมูล ธนาคารแห่งประเทศไทย

3. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยว (TPI) จะใช้ราคาค่าโดยสารเครื่องบินประเภทเที่ยวไป-กลับ(Two-way) และที่นั่งชั้นประหยัด (Economy Class) โดยเก็บรวบรวมมาจากกองวางแผนการพาณิชย์ การบินไทย

4. ราคาห้องพักต่อวันของที่พักในประเทศไทย (HP) มีหน่วยเป็นบาท โดยมีสูตรในการหาค่าดังกล่าวดังนี้

$$HP = \frac{\text{ค่าใช้จ่ายด้านที่พักของนักท่องเที่ยวในปีที่ } t}{\text{จำนวนห้องพักของที่พักแรมที่ขายได้จริงในปีที่ } t}$$

โดยที่ จำนวนห้องพักของที่พักแรมที่ขายได้จริง (Room Sale)

$$= (\text{จำนวนห้องพักทั้งหมดในประเทศไทยในปีที่ } t) \\ \times (\text{อัตราการเข้าพักในปีที่ } t)$$

การเก็บรวบรวมค่าใช้จ่ายด้านที่พักของนักท่องเที่ยว จำนวนห้องพักทั้งหมดในประเทศไทย และอัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate) ได้จากกองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

5. ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยว (CPI.I) และดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย (CPI.T) เก็บรวบรวมมาจาก Yearbook of International Financial Statistics ของสถาบัน IMF เช่นเดียวกับ GDP และ POPI

ข้อจำกัดการศึกษา

1. เนื่องจากสถานที่พักแรมในประเทศไทย สามารถแบ่งกลุ่มได้หลายรูปแบบ ทำให้ราคาห้องพักต่อคืนมีอยู่หลายราคา ซึ่งเป็นปัญหาต่อการเก็บข้อมูลว่า การพักแรมของนักท่องเที่ยวพักในรูปแบบใดและระดับราคาที่เท่าใด ราคาห้องพักต่อวันที่ใช้ในแบบจำลองจึงใช้ราคาที่เป็นตัวแทนของสถานที่พักแรมทุกประเภท และทุกระดับราคาในประเทศไทย ตามการคำนวณข้างต้น

2. โดยส่วนใหญ่แล้วการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จะซื้อตั๋วโดยสารเครื่องบินจากตัวแทนจำหน่าย ซึ่งราคาค่าโดยสารเครื่องบินจะมีราคาต่ำกว่าราคาที่บริษัทสายการบินได้กำหนดไว้ และยังมีให้เลือกได้หลายสายการบิน แต่การเก็บข้อมูลจากตัวแทนจำหน่าย มีข้อจำกัดในเรื่องจำนวนตัวแทนจำหน่ายและข้อมูลความลับทางธุรกิจที่ไม่อาจเปิดเผยได้ ในแบบจำลองจึงใช้ข้อมูลราคาค่าโดยสารจากบริษัทการบินไทย เป็นตัวแทนของราคาค่าโดยสารทั้งหมด

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (Tourism or Tourist Industry) หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และเป็นกิจกรรมที่ถูกจัดไว้ในสาขาของการผลิตและบริการ

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง หน่วยงานธุรกิจต่าง ๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชน ที่ดำเนินการเพื่อความต้องการและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงที่พักแรม อาหารและภัตตาคาร สินค้าที่ระลึกและ

หัตถกรรมต่าง ๆ บริการจัดนำเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยวและแหล่งที่พักผ่อนหย่อนใจต่าง ๆ และกิจกรรมที่ต่อเนื่องอื่นๆ อันเกิดจากการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นสำคัญ

การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourism) หมายถึง กิจกรรมทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ (International Tourist) หมายถึง บุคคลที่มีได้พำนักอาศัยถาวรในราชอาณาจักรไทย เดินทางเข้ามาเพื่อพักผ่อนเยี่ยมญาติ ศึกษาหาความรู้ เล่นหรือดูกีฬา ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาหรือประกอบภารกิจใด ๆ แต่ทั้งนี้ต้องไม่ได้รับค่าจ้างในการประกอบภารกิจนั้นจากผู้ใดในราชอาณาจักรไทย และอยู่แต่ละครั้งไม่เกิน 60 วัน

ระยะเวลาพำนัก (Length of Stay) หมายถึง ระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวคนหนึ่ง ๆ ใช้ท่องเที่ยว ณ สถานที่หนึ่งในการเดินทางแต่ละครั้ง โดยนับเป็นวันที่ค้างคืน

ที่พักแรม หมายถึง สถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งเพื่อบริการคนเดินทางหรือบุคคลที่จะพักชั่วคราวอันไม่ใช่ลักษณะการอยู่อาศัย ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็โรงแรม (Hotel) โมเต็ล (Motel) เกสต์เฮาส์ (Guest House) หรือบังกะโล (Bungalow) หากจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ข้างต้นก็ถือว่าเป็นที่พักแรมทั้งสิ้น ส่วนหอพักและแฟลต ไม่ใช่ที่อยู่หรือที่พักชั่วคราวตามความหมายข้างต้น จึงไม่เข้าลักษณะที่พักแรมแต่อย่างใด

ห้องพักที่ขายได้ (Room Sale) หมายถึง จำนวนห้องของที่พักแรมที่มีผู้เข้าพักในช่วงหนึ่ง

อัตราการเข้าพัก (Occupancy Rate) หมายถึง อัตราร้อยละของจำนวนห้องพักที่ขายได้ต่อผลคูณของจำนวนของห้องพักทั้งหมดกับจำนวนวันในระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้น อัตราการเข้าพักของห้องพักใน 1 ปี มีสูตรการคำนวณได้ดังนี้ คือ

$$\text{อัตราการเข้าพักใน 1 ปี} = \frac{\text{จำนวนห้องพักที่ขายได้รวมกันตลอดปี} \times 100}{(\text{จำนวนห้องพักทั้งหมด}) \times (365 \text{ วัน})}$$

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้สามารถคาดคะเนค่าใช้จ่าย และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่จะเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศ ภายใต้เงื่อนไขของปัจจัยผันแปรอิสระต่าง ๆ ได้
2. สามารถนำแบบจำลองที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ไปพัฒนาให้เหมาะสมต่อการวางแผนงานด้านส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศในอนาคตต่อไป
3. เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการ ทางด้านอุปสงค์การท่องเที่ยวเพื่อใช้ประกอบการวางแผนการท่องเที่ยวของประเทศ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

บทที่ 2

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์สามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่ออธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยพิจารณาจากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎีอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ และทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศของ เฮคเซอร์-โอห์ลิน

ทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศที่อธิบายถึงสิ่งที่ก่อให้เกิดความแตกต่างในราคาเปรียบเทียบที่ทำให้เกิดการค้าระหว่างประเทศ โดยเน้นทฤษฎีที่มีความทันสมัย เป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง ใกล้เคียงกับความเป็นจริง และเป็นไปได้ในทางปฏิบัติมากขึ้น มิใช่เป็นเพียงหลักทฤษฎีที่ไม่สามารถนำไปอธิบายกับสถานการณ์จริงได้ นำเสนอโดยนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน 2 ท่าน ในปี 1930 ก็คือ อีไล เฮคเซอร์ (Eli Heckscher) และ เบร์ทิล โอห์ลิน (Bertil Ohlin)

แบบจำลองการค้าของเฮคเซอร์-โอห์ลินนี้ อธิบายว่าสิ่งที่ทำให้เกิดความแตกต่างในราคาเปรียบเทียบก่อนการค้าคือ ความแตกต่างในปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ (factor endowments) ของประเทศต่างๆ ทั้งนี้โดยสมมติให้สมการการผลิตสินค้าชนิดเดียวเหมือนกันระหว่างประเทศ แบบจำลองในการวิเคราะห์เป็นแบบ $2 \times 2 \times 2$ คือ มี 2 ประเทศ 2 สินค้า และ 2 ปัจจัยการผลิต นอกจากการกำหนดแบบแผนการค้าและผลได้จากการค้าแล้ว การจัดสรรปัจจัยการผลิตในระหว่างอุตสาหกรรมการผลิตสินค้าในประเทศ รวมไปถึงผลของการสะสมทุนและการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตระหว่างประเทศซึ่งเกิดจากการทำการค้าระหว่างประเทศ (ศรีวงศ์ สุมิตร และ สาธินี วรบัณฑิต 2535, 113)

ข้อสมมติและสาระสำคัญของทฤษฎีเฮคเซอร์-โอห์ลิน

ข้อสมมติของทฤษฎีเฮคเซอร์-โอห์ลิน (H-O Theorem) นี้ประกอบด้วยข้อสมมติพื้นฐานของทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศและข้อสมมติเฉพาะจากทฤษฎี ซึ่งแจกแจงได้ดังนี้ (ศรีวงศ์ สุมิตร และ สาลีณี วรบัณฑิต 2535, 138)

1. แบบจำลองในการวิเคราะห์กำหนดให้เป็นแบบจำลอง $2 \times 2 \times 2$ นั่นคือ มี 2 ประเทศ (ประเทศ I และประเทศ II) สินค้า 2 ชนิด (X และ Y) และปัจจัยการผลิต 2 ชนิด (K และ L)

2. ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในประเทศของประเทศทั้งสองแตกต่างกันและจำนวนที่มีอยู่นั้นคงที่ (fixed factors endowment)

3. สมการการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันเหมือนกันระหว่างประเทศ ซึ่งก็หมายความว่า ประเทศทั้งสองใช้เทคนิคในการผลิตสินค้าชนิดเดียวกันเหมือนกัน แต่สมการการผลิตสินค้าต่างชนิดกันแตกต่างกันระหว่างประเทศ

4. ฟังก์ชันการผลิตเป็นแบบนีโอคลาสสิก นั่นคือ ในการผลิตสินค้าต้องใช้ปัจจัยการผลิตทั้งสองชนิด การผลิตในระยะสั้นเป็นไปตามกฎลดลงของผลได้ และในระยะยาวการผลิตมีลักษณะของผลได้ต่อขนาดคงที่ หรือฟังก์ชันการผลิตเป็น homogeneous degree one

5. การเน้นใช้ปัจจัยการผลิตในการผลิตสินค้าทั้งสองชนิด โดยเปรียบเทียบไม่เกิดการเปลี่ยนกลับ (non-reversal factor intensity)

6. ไม่พิจารณาความแตกต่างในเงื่อนไขที่กำหนดอุปสงค์ ซึ่งก็หมายความว่า ในการวิเคราะห์แบบจำลองการค้า กำหนดให้เงื่อนไขที่กำหนดอุปสงค์ในประเทศทั้งสองไม่แตกต่างกัน

7. ข้อสมมติพื้นฐานอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ปัจจัยการผลิตถูกว่าจ้างอย่างเต็มที่ ตลาดสินค้าและตลาดปัจจัยการผลิตเป็นตลาดแข่งขันสมบูรณ์ การค้าเป็นแบบเสรีและไม่มีการคิดต้นทุน ค่าขนส่ง รวมทั้งไม่มีการตั้งกำแพงภาษีหรือจำกัดการค้า ปัจจัยการผลิตไม่สามารถโยกย้ายได้ระหว่างประเทศ แต่โยกย้ายได้อย่างเสรีภายในประเทศ

สาระสำคัญของทฤษฎีภายใต้ข้อสมมติข้างต้น คือ “ประเทศจะส่งออกสินค้าที่เน้นใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากโดยเปรียบเทียบ และนำเข้าสินค้าที่เน้นใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่น้อยโดยเปรียบเทียบ” นั่นคือ ถ้าประเทศใดเป็นประเทศที่มีแรงงานมาก (labor abundant) ประเทศนั้นก็จะส่งสินค้าที่เน้นใช้แรงงานเป็นปัจจัยหลัก (labor intensive goods) ในทางตรงกันข้ามประเทศที่มีสินค้าประเภททุนมาก (capital abundant) ก็ส่งออกสินค้าที่เน้นใช้สินค้าประเภททุนเป็นปัจจัยหลัก (capital intensive goods)

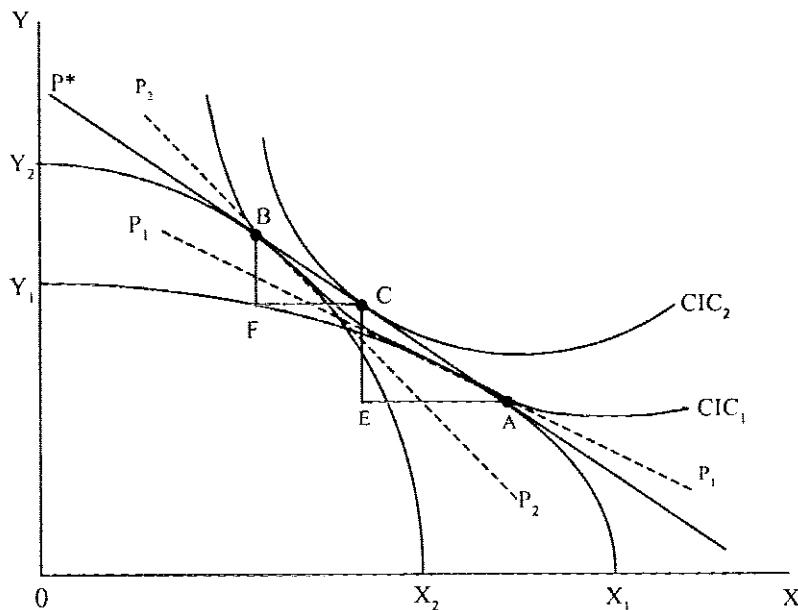
ความมีมากและขาดแคลนในปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในประเทศ (Factor Abundance and Scarce)

ในการจะชี้ว่าประเทศ I เป็นประเทศที่มีทุนมาก หรือเป็นประเทศที่มีแรงงานมากนั้น เป็นการอธิบายในเชิงเปรียบเทียบ นั่นคือ พิจารณาเปรียบเทียบระหว่างประเทศทั้งสองที่เป็นคู่ค้ากัน ซึ่งอธิบายโดยอัตราส่วนราคาปัจจัยการผลิต (ตามคำจำกัดความของ เฮกเซอร์-โอห์ลิน) ก็คือ เนื่องจากแบบจำลองเป็นแบบ $2 \times 2 \times 2$ ปัจจัยการผลิตคือ K และ L ราคาปัจจัยการผลิตคือ r และ w ตามลำดับ การอธิบายความมากน้อยของปัจจัยที่มีอยู่ในประเทศ I และ II นั้น เปรียบเทียบจากอัตราส่วนราคาปัจจัยการผลิต (w/r หรือ q) ดังนี้ (ศรีวงศ์ สุมิตร และ สาลีณี วรรณชุกร 2535, 139)

ถ้า $(w/r)_I < (w/r)_{II}$ หรือ $q_I < q_{II}$ ก็แสดงว่า I เป็นประเทศที่มีแรงงานมากกว่า II โดยเปรียบเทียบ (labor abundant country) ส่วน II เป็นประเทศที่มีสินค้าประเภททุนมากกว่าโดยเปรียบเทียบ (capital abundant country) การใช้อัตราส่วนราคาปัจจัยการผลิต เป็นตัวอธิบายความแตกต่างในปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในประเทศนั้น อาศัยหลักที่ว่า ถ้าประเทศมีปัจจัยการผลิตมากกว่า ปัจจัยชนิดนั้นก็ย่อมมีราคาที่ถูกลงกว่าของอีกประเทศหนึ่งโดยเปรียบเทียบ ดังนั้นถ้ามีแรงงานมาก ค่าจ้างแรงงานก็ย่อมถูกลงกว่านั่นเอง ซึ่งการใช้อุปทานเป็นเครื่องชี้ราคาได้ในลักษณะนี้ก็เพราะว่ามีข้อสมมติที่กำหนดให้ประเทศคู่ค้าทั้งสองมีรสนิยมในการอุปโภคบริโภคสินค้าเหมือนกัน

การวิเคราะห์แบบแผนการค้าและผลได้จากการค้าของแบบจำลองการค้า H-O

ตามแบบจำลองการค้าระหว่างประเทศของเฮกเซอร์-โอห์ลิน ถ้าประเทศ I เป็นประเทศที่มีแรงงานมาก ในขณะที่ประเทศ II เป็นประเทศที่มีสินค้าประเภททุนมาก แสดงว่า $(K/L)_I < (K/L)_{II}$ และ $q_I < q_{II}$ และถ้ากำหนดให้ X เป็นสินค้าที่เน้นใช้แรงงานเป็นปัจจัยหลัก Y เป็นสินค้าที่เน้นการใช้สินค้าประเภททุนเป็นปัจจัยหลัก นั่นคือ $k_X < k_Y$ แล้ว อัตราส่วนราคาสินค้าของประเทศ I ก็จะมีค่าต่ำกว่าอัตราส่วนราคาสินค้าในประเทศ II หรือ $p_I < p_{II}$ ดังนั้นก็จะเกิดการค้าระหว่างประเทศขึ้น โดยอัตราส่วนราคาหลังการค้า ก็คือ p^* ซึ่งค่า p^* นี้จะมากกว่า p_I แต่จะน้อยกว่า p_{II} การผลิตหลังการค้าในประเทศทั้งสองก็จะเปลี่ยนแปลงไป การบริโภคก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย (ภาพที่ 3)

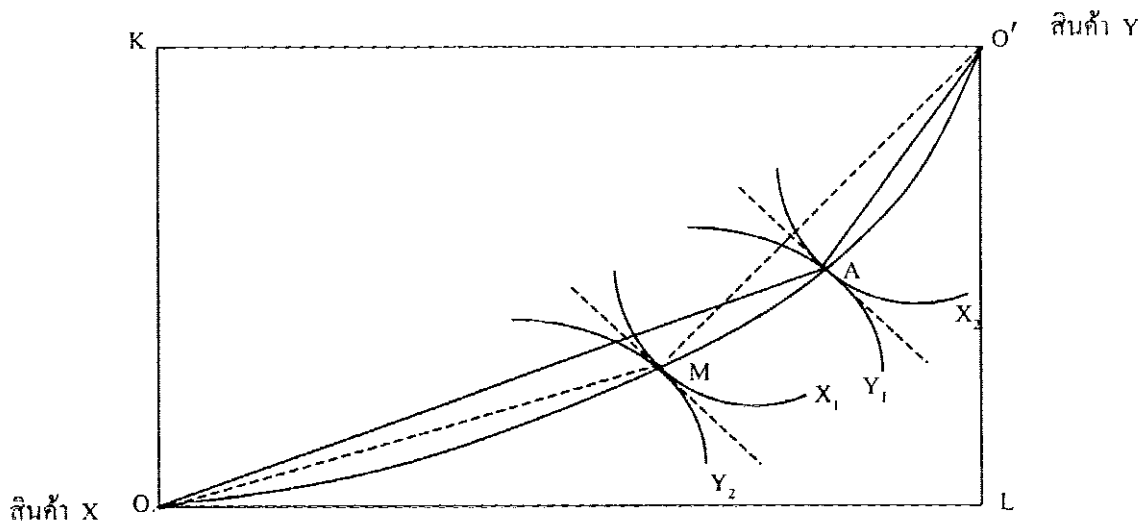

ภาพที่ 3 ดุลยภาพการค้าระหว่างประเทศตามแบบจำลองการค้า เฮกเซอร์-โอห์ลิน

เส้น PCC ของประเทศ I และ II คือเส้น X_1Y_1 และ X_2Y_2 ตามลำดับ ตามข้อสมมติข้อที่ 6 แสดงเส้นความพอใจเท่ากันของสังคมของประเทศทั้งสองใช้ชุดเดียวกัน เส้นราคาก่อนการค้าของประเทศ I คือ P_1P_1 เส้นราคาก่อนการค้าของประเทศ II คือ P_2P_2 จากเส้นเสนอซื้อขายของประเทศ I และ II กำหนดเส้นราคาหลังการค้าดุลยภาพเป็นเส้น P^*P^* ซึ่งความสัมพันธ์ของอัตราส่วนราคาก่อนและหลังการค้า จะได้ว่า $P_1 < P^* < P_2$ หลังการค้า ประเทศ I ผลิตที่จุด A บริเวณที่ C ดังนั้นประเทศ I จะส่งออกสินค้า X จำนวน EA หน่วย และนำเข้า Y จำนวน CE ส่วนประเทศ II จะส่งออก Y จำนวน BF หน่วย และนำเข้า X จำนวน FC หน่วย เนื่องจากการค้า ณ P^* เป็นการการค้าดุลยภาพ ดังนั้น $EA = FC$ และ $BF = CE$ ผลได้จากการค้าคือ $\frac{MP_L}{MP_K}$ จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า

1. ประเทศทั้งสองมีสวัสดิการสังคม (social welfare) สูงขึ้น ประชาชนในสังคมดีขึ้น (better off) เพราะการอุปโภคบริโภคสินค้าของประเทศทั้งสองอยู่บนเส้นความพอใจเท่ากันของสังคมเส้นที่สูงขึ้น (CLC_2) หรือถ้าพิจารณาเส้นความพอใจเท่ากันของสังคมในการทำการค้า (trade indifference curve) ซึ่งอธิบายจากเส้นเสนอซื้อขาย ก็พบว่าประเทศทั้งสองได้รับความพอใจในการทำการค้าสูงสุดด้วย

2. ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่มากในประเทศ (abundant factor) จะได้รับผลตอบแทนสูงขึ้น ในขณะที่ปัจจัยที่มีอยู่น้อยหรือขาดแคลน (scarce factor) จะได้รับผลตอบแทนต่ำลงแต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว รายได้ประชาชาติของประเทศซึ่งคิดจากผลตอบแทนของปัจจัยการผลิตจะสูงขึ้น ซึ่งการวิเคราะห์ผลได้ส่วนนี้จะพิจารณาโดยใช้แผนภาพกล่อง ดังนี้ (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 แผนภาพกล่องของประเทศ I

หลังการค้า ประเทศจะผลิตสินค้า X มากขึ้น และผลิตสินค้า Y ลดลง นั่นคือ ประเทศ I จะเปลี่ยนจุดผลิตจาก M ไปเป็นจุด A เนื่องจากปัจจัยการผลิตมีจำนวนคงที่ ดังนั้นเมื่อต้องการเพิ่มการผลิตสินค้าชนิดหนึ่งก็ต้องลดการผลิตสินค้าอีกชนิดหนึ่งลง และเนื่องจากการเน้นการใช้ปัจจัยการผลิตก็แตกต่างกัน จึงต้องเกิดการจัดสรรการใช้ปัจจัยการผลิตในแต่ละอุตสาหกรรมเสียใหม่ด้วย สำหรับประเทศ I ต้องการผลิต X มากขึ้น และ X เป็นสินค้าที่เน้นใช้แรงงาน ดังนั้นจึงเกิดการแย่งปัจจัยการผลิตจากอุตสาหกรรม Y เพื่อผลิต X ค่าแรงก็จะมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้น และเนื่องจากต้องการลดการผลิต Y ลงจึงทำให้มีสินค้าประเภททุนเหลือใช้ ราคาสินค้าประเภททุนก็จะต่ำลง ผู้ผลิตก็จะปรับวิธีการผลิตโดยหันไปใช้ปัจจัยการผลิตที่มีราคาถูกแทนปัจจัยการผลิตที่มีราคาแพงในกระบวนการผลิต นั่นคือ ทั้งอุตสาหกรรม X และ Y ต่างก็หันไปใช้สินค้าประเภททุนแทนแรงงานมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากความชันของเส้น OA และ O'A เปรียบเทียบความชันของเส้น OM และ O'M การที่ k_x และ k_y เพิ่มสูงขึ้นเช่นนี้ย่อมมีผลต่อค่า $\frac{MP_L}{MP_K}$ ที่จุด A ด้วย ทั้งนี้ฟังก์ชันการผลิต X และ Y มีคุณสมบัติของ homogeneous of degree one ผลิตภาพหน่วยสุดท้ายถูกกำหนดโดยอัตราการใช้ทุน

ต่อแรงงาน (k) เมื่อ k มีค่ามากขึ้น $\frac{MP_L}{MP_K}$ จะเพิ่มขึ้นด้วย ซึ่งหมายความว่าอัตราส่วนราคาปัจจัยการผลิตก็จะเพิ่มมากขึ้น ($w/r = q$ เพิ่มขึ้น) นั่นคือ ค่าแรงงานในประเทศจะเพิ่มขึ้นในขณะที่ผลตอบแทนของสินค้าประเภททุนจะลดต่ำลง

การวิเคราะห์ผลที่มีต่อราคาปัจจัยการผลิตในประเทศ II ก็สามารถทำได้ในทำนองเดียวกันนี้ ซึ่งผลก็คือภายหลังการค้า ประเทศ II จะผลิต Y มากขึ้น ผลิต X ลดลง อัตราการใช้ทุนต่อแรงงานในอุตสาหกรรม X และ Y ในประเทศ II จะลดลง นั่นคือ $\frac{MP_L}{MP_K}$ จะมีค่าลดลง ซึ่งก็หมายความว่า (w/r) ของประเทศ II ลดลง แสดงว่าราคาของสินค้าประเภททุนจะสูงขึ้นภายหลังการค้าในขณะที่ค่าแรงจะลดต่ำลง

ทฤษฎีอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ประเทศส่วนใหญ่ต่างก็มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการรักษาระดับอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในตลาดเงินของตนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม โดยอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เหมาะสมนั้น สามารถหาได้โดยอาศัยหลักการของทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ซึ่งมีทฤษฎีที่สำคัญอยู่ 2 ทฤษฎี คือ ทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยอาศัยดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ และทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยอาศัยอำนาจซื้อเปรียบเทียบ

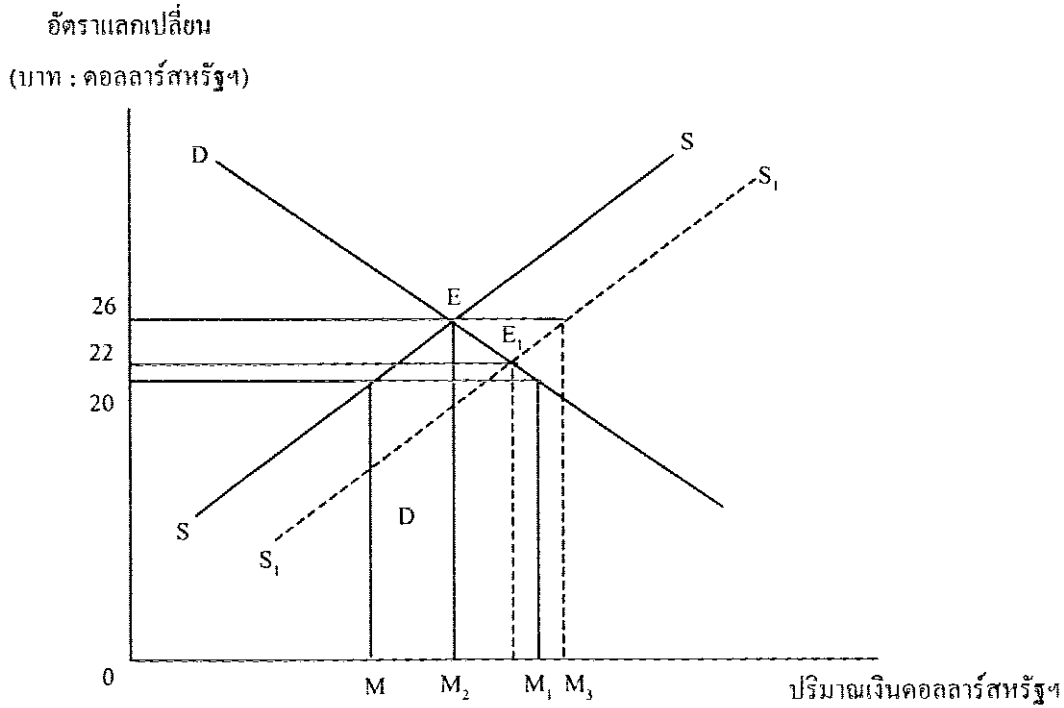
ทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยอาศัยดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ

อัตราแลกเปลี่ยนและดุลการชำระเงินระหว่างประเทศเป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวพันกันอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพราะยอดรวมของมูลค่าสินค้าและบริการนำเข้า เงินทุนไหลออก และการบริจาคว่าให้กับต่างประเทศ และยอดรวมของมูลค่าสินค้าและบริการส่งออก การลงทุนจากต่างประเทศและการได้รับบริจาคว่าจากต่างประเทศ ซึ่งเป็นรายการที่สำคัญทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่ปรากฏอยู่ในดุลการชำระเงินของแต่ละประเทศนั้น ก็คือที่มาของอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ ถ้าอุปสงค์มีค่าแตกต่างจากอุปทาน

ของเงินตราต่างประเทศ แสดงว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศที่เป็นอยู่ ในขณะนั้นไม่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศ โดยเฉพาะภาคเศรษฐกิจระหว่างประเทศ เพราะอัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวก่อให้เกิดความไม่สมดุลในดุลการชำระเงิน การที่จะดูว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในขณะใดขณะหนึ่งเป็นอัตราที่เหมาะสมหรือไม่นั้น เราสามารถใช้ฐานะของดุลการชำระเงินเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาได้ นอกจากนั้นฐานะของดุลการชำระเงินยังมีประโยชน์ในแง่ที่สามารถเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าอัตราแลกเปลี่ยนที่เหมาะสมของประเทศในขณะนั้น ควรจะสูงหรือต่ำกว่าอัตราที่เป็นอยู่ กล่าวคือ ถ้าดุลการชำระเงินของประเทศ ประเทศใดประเทศหนึ่งขาดดุล ซึ่งหมายถึงอุปสงค์หรือรายจ่ายเงินตราต่างประเทศของประเทศนั้นมีค่าสูงกว่าอุปทานหรือรายรับของเงินตราต่างประเทศ อุปสงค์ส่วนเกินที่เกิดขึ้นดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่ผลักดันให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศเปลี่ยนไปในทางที่สูงขึ้น แต่ถ้าประเทศใดมีดุลการชำระเงินเกินดุล อัตราแลกเปลี่ยนของเงินตราต่างประเทศในประเทศนั้นก็น่าจะมีแนวโน้มที่จะต่ำลง เพราะในขณะนี้ประเทศมีเงินตราต่างประเทศมากกว่าความต้องการ(ศรีวงศ์ สุมิตร และ สาลินี วรบัณฑิต 2535, 225)

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าอัตราแลกเปลี่ยนและดุลการชำระเงินจะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และเราสามารถนำฐานะของดุลการชำระเงินระหว่างประเทศมาเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่า ในขณะใดขณะหนึ่งอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศควรจะเป็นอัตราใดก็ตาม แต่เป็นที่สังเกตว่าความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันข้างต้นยังเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่สมบูรณ์ ทั้งนี้เพราะรายการบางรายการในดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ อาจจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับตลาดเงินตราต่างประเทศเลย เช่น การรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศในรูปแบบเครื่องมือเครื่องจักร เพราะแม้ว่ารายการเหล่านี้จะต้องนำไปบันทึกในดุลการชำระเงินด้วยก็ตาม แต่รายการดังกล่าวไม่ได้ก่อให้เกิดรายรับและรายจ่ายเงินตราต่างประเทศขึ้นจริง ฉะนั้นรายการนี้จึงไม่เกี่ยวข้องหรือมีผลกระทบต่ออัตราแลกเปลี่ยนแต่อย่างใด แต่แม้กระนั้นก็ตามเราอาจกล่าวได้โดยทั่วๆ ไปว่า ฐานะดุลการชำระเงินของประเทศใดประเทศหนึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนหรือค่าของเงินของประเทศนั้นเมื่อเทียบกับเงินตราสกุลอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากประเทศต่างๆ ขอมให้อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศมีอิสระที่จะสนองตอบต่อการ

เปลี่ยนแปลงของอุปสงค์ และอุปทานของเงินตราต่างประเทศ หรือฐานะของดุลการ
ชำระเงินได้โดยเสรี (ภาพที่ 5)

ภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ

สมมติให้เส้น DD และเส้น SS เป็นเส้นอุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศของประเทศไทย ตามลำดับ จากภาพที่ 5 ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทและดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 20 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะปรากฏว่าดุลการชำระเงินของประเทศไทยขาดดุลเท่ากับ MN_1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพราะที่อัตราแลกเปลี่ยนดังกล่าวอุปสงค์ต่อเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ในตลาดเงินตราต่างประเทศที่ประเทศไทยมีค่ามากกว่าอุปทานอยู่เท่ากับ MM_1 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ดังนั้นจึงแสดงว่าอัตราแลกเปลี่ยน 20 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ นั้น เป็นอัตราที่ไม่เหมาะสมกับภาวะดุลการชำระเงินของประเทศไทย เมื่อเป็นเช่นนี้ประเทศไทยก็ควรที่จะทำการปรับอัตราแลกเปลี่ยนเสียใหม่เพื่อให้ได้อัตราที่เหมาะสม และทำให้ดุลการชำระเงินของประเทศอยู่ในภาวะที่สมดุล จากภาพที่ 5 อัตราแลกเปลี่ยนที่จะทำให้ดุลการชำระเงินของประเทศไทยสมดุลคือ ทำให้อุปสงค์และอุปทานของเงินตราต่างประเทศมีค่าเท่ากันพอดี คืออัตราแลกเปลี่ยน

เปลี่ยน 26 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ และถ้าหากประเทศไทยได้ปรับอัตราแลกเปลี่ยนใหม่เป็น 26 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งทำให้ดุลการชำระเงินในปัจจุบันอยู่ในภาวะที่สมดุลที่จุด E แล้ว ต่อมาสมมติว่ารายได้จากการส่งสินค้าออกของประเทศเพิ่มขึ้นจากเดิม เนื่องจากประเทศไทยสามารถส่งก๊าซธรรมชาติเป็นสินค้าออกได้ ทำให้เส้นอุปทานของเงินตราต่างประเทศเลื่อนไปเป็นเส้น S_1 , S_1 (ทั้งนี้เพราะรายได้จากการส่งสินค้าออกเป็นที่มาของอุปทานของเงินตราต่างประเทศ) เช่นนี้เราจะพบว่าอัตราแลกเปลี่ยน 26 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ จะเป็นอัตราที่ไม่สอดคล้องกับภาวะดุลการชำระเงินอีกต่อไป เพราะที่อัตราดังกล่าว อุปทานของเงินตราต่างประเทศมากกว่าอุปสงค์อยู่เท่ากับ M_2 , M_3 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ฉะนั้นเพื่อที่จะปรับอัตราแลกเปลี่ยนให้เหมาะกับภาวะของดุลการชำระเงินในขณะนี้ ประเทศไทยจึงต้องเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างบาทกับดอลลาร์สหรัฐฯ เป็น 22 บาทต่อ 1 ดอลลาร์สหรัฐฯ

จะเห็นได้ว่า ถ้าประเทศใดประเทศหนึ่งใช้ดุลการชำระเงินเป็นเกณฑ์ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน อัตราแลกเปลี่ยนของประเทศนั้นจะต้องแปรตามภาวะของดุลการชำระเงินอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในทางปฏิบัติคงจะเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก นอกจากนั้นเมื่อใดเกิดวิกฤตการณ์ทางการเงินระหว่างประเทศขึ้น อาจเป็นไปได้ที่ประเทศบางประเทศอาจประสบกับการเคลื่อนย้ายออกของทุนระยะสั้นดังกล่าว ก็จะมีผลทำให้อัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดขึ้นเป็นอัตราแลกเปลี่ยนที่ไม่มีเสถียรภาพ ซึ่งจะมีผลกระทบอย่างรุนแรงต่อการค้าระหว่างประเทศได้

สรุปได้ว่าสาระสำคัญของทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยดุลการชำระเงินก็คือ ในขณะหนึ่งขณะใด ถ้าดุลการชำระเงินของประเทศอยู่ในสภาวะที่ไม่สมดุล แสดงว่าอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของประเทศดังกล่าวยังไม่เหมาะสม

ทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยอำนาจซื้อเปรียบเทียบ

ทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนได้ถูกสร้างขึ้นใหม่ โดยอาศัยสิ่งที่เรียกว่า “อำนาจซื้อเปรียบเทียบ” (purchasing power parity) โดยนักเศรษฐศาสตร์ชาวสวีเดน มีสาระสำคัญของทฤษฎี คือ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินตราสองสกุลจะเป็นสิ่งที่ทำให้

อำนาจซื้อของเงินตราทั้งสองสกุลเท่ากัน และถ้าหากอำนาจซื้อของเงินตราสกุลหนึ่งเป็น 2 เท่าของอีกสกุลหนึ่ง อัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพระหว่างเงินสกุลแรกและเงินสกุลหลัง จะเท่ากับ 1 : 2 ซึ่งหมายความว่า เงินสกุลแรกหนึ่งหน่วยจะมีค่าเท่ากับเงินสกุลหลัง 2 หน่วย และถ้าอำนาจซื้อเปรียบเทียบของเงินตราสกุลหนึ่งลดลง เมื่อเปรียบเทียบกับอำนาจซื้อของเงินตราอีกสกุลหนึ่ง การลดลงของอำนาจซื้อดังกล่าวจะเป็นผลสะท้อนให้อัตราแลกเปลี่ยนของเงินสกุลนั้นเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ลดลงด้วยเช่นกัน ซึ่งสาระของทฤษฎีข้างต้นสามารถนำมาเขียนเป็นสูตร ได้ดังนี้ (ศรีวงศ์ สุมิตร และ สาลีนิ วรบัณฑิต 2535, 227)

$$\frac{R_0}{R_1} = \frac{P_0^X}{P_0^Y} \div \frac{P_1^X}{P_1^Y}$$

โดยที่ให้ R_0 และ R_1 คือ อัตราแลกเปลี่ยนของปีฐานและอัตราแลกเปลี่ยนของปีที่กำลังพิจารณา

และ $\frac{P_0^X}{P_0^Y}$ กับ $\frac{P_1^X}{P_1^Y}$ คือ ราคาเปรียบเทียบของปีฐานและปีที่กำลังพิจารณาในประเทศ X และประเทศ Y

จากสูตรข้างต้นสามารถอธิบายได้ว่า ถ้าหากระดับราคาของประเทศหนึ่งในปีปัจจุบันเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่าของราคาในปีฐานในขณะที่สิ่งอื่น ๆ คงที่ อัตราแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศทั้งสองจะเปลี่ยนไปเป็น 2 เท่าด้วย

ตัวอย่างเช่น ถ้าอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างดอลลาร์สหรัฐฯ กับคอร์ตมาร์คใน พ.ศ. 2503 เท่ากับ 1 : 4 แต่ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 ดัชนีราคาสินค้าในประเทศเยอรมนีเพิ่มเป็น 250 ในขณะที่ดัชนีราคาสินค้าในประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มเป็น 200 (กำหนดให้ราคาในปี พ.ศ. 2503 เป็นปีฐาน = 100) ซึ่งหมายความว่าอำนาจซื้อของเงินคอร์ตมาร์ค ลดลงจากอำนาจซื้อใน พ.ศ. 2503 มากกว่าอำนาจซื้อของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ (เพราะดัชนี ราคาของเยอรมนีเพิ่มมากกว่าดัชนีราคาของสหรัฐอเมริกา 250 : 200) ดังนั้นอัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพใหม่ที่กำหนดขึ้น โดยอำนาจซื้อเปรียบเทียบระหว่างประเทศทั้งสองจะเป็น

$$\frac{400:1}{R_1} = \frac{100}{100} \div \frac{250}{200}$$

$$\frac{4}{R_1} = \frac{100}{100} \times \frac{200}{250}$$

$$\frac{4}{R_1} = \frac{4}{5}$$

$$20 = 4R_1$$

$$R_1 = \frac{20}{4} = \frac{5}{1}$$

$$R_1 = 5$$

ฉะนั้นอัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพใหม่ระหว่างดอลลาร์สหรัฐฯ กับคอยท์ซมาร์ค ใน พ.ศ. 2513 ควรเป็น 1 ดอลลาร์เท่ากับ 5 มาร์ค ซึ่งแสดงว่าค่าของเงินมาร์ค ใน พ.ศ. 2513 ลดจากค่าใน พ.ศ. 2503 อันเป็นผลมาจากการที่อำนาจซื้อของเงินคอยท์ซมาร์ค ลดลงมากกว่าอำนาจซื้อของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ

ข้อจำกัดของทฤษฎี

ข้อจำกัดของทฤษฎี (ศรีวงศ์ สุมิตร และ สาลินี วรบัณฑิต 2535, 229) มีดังนี้

1. ระดับราคาสินค้าที่นำมาใช้ในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนก็คือ ระดับราคาสินค้าและบริการทั้งหมดที่ผลิตขึ้นในระบบเศรษฐกิจ แต่ในทางปฏิบัติจะพบว่า ระดับราคาสินค้าและบริการเป็นจำนวนมากที่ไม่ผ่านเข้าสู่การค้าระหว่างประเทศ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาของสินค้าและบริการเหล่านั้น จึงไม่น่าจะนำมาคำนึงด้วย เมื่อต้องการหาอัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพ เว้นแต่การเปลี่ยนแปลงในระดับราคาดังกล่าวจะมีผลกระทบต่อต้นทุนและราคาสินค้าและบริการอื่นที่ผลิตเพื่อส่งออก

2. บทบาทประการหนึ่งต่อระดับราคาสินค้าที่นำมาซื้อขายกันระหว่างประเทศ ที่ทฤษฎีอำนาจซื้อเปรียบเทียบไม่ได้คำนึงถึงในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนก็คือ ค่าขนส่งสินค้า ซึ่งในทางปฏิบัติราคาสินค้าในประเทศผู้ส่งเข้า จะสูงกว่าราคาสินค้าในประเทศผู้ส่งออกเสมอ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่าระวาง ค่าประกันภัย และค่าใช้จ่ายอื่นๆ ในการขนส่งสินค้านี้ระหว่างประเทศ ดังนั้นการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยไม่ได้นำสิ่งต่างๆ ข้างต้นไปพิจารณาประกอบด้วย จึงขาดความเหมาะสม

3. นอกจากราคาสินค้าแล้ว ยังมีปัจจัยอื่นที่เป็นตัวกำหนดปริมาณการซื้อขายสินค้านี้ระหว่างประเทศ เช่น ราคาน้ำมัน รายได้ ฯลฯ ดังนั้นการใช้แต่ระดับราคาสินค้าและบริการในประเทศผู้ค้า หรืออำนาจซื้อเปรียบเทียบมาเป็นตัวกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน จึงเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้องสมบูรณ์นัก ทั้งนี้เพราะบางกรณีแม้ว่าอำนาจซื้อของเงินตราสกุลหนึ่งจะลดลงก็ตาม ในทางปฏิบัติดุลการชำระเงินของประเทศนั้นกลับอาจจะอยู่ในฐานะดีขึ้น ซึ่งเป็นผลทำให้อัตราแลกเปลี่ยนเปลี่ยนไปในทางที่น่าพอใจสำหรับประเทศดังกล่าวได้ หากปัจจัยอื่นๆ นอกเหนือจากราคาสินค้าและบริการเปลี่ยนไปในทิศทางที่เป็นประโยชน์ต่อการค้าระหว่างประเทศของประเทศนั้น นอกจากนั้นการเปลี่ยนแปลงของรายได้ในรูปตัวเงินของประเทศใดประเทศหนึ่ง จะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงในระดับราคาสินค้าและบริการอย่างสมบูรณ์ก็ต่อเมื่อ ระบบเศรษฐกิจอยู่ในภาวะที่มีการจ้างงานอย่างเต็มที่และในทางปฏิบัติราคาที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มีแต่จะเปลี่ยนไปในทางที่สูงขึ้น ทั้งนี้เพราะในภาวะที่ระบบเศรษฐกิจมีการจ้างงานอย่างเต็มที่นั้น รายได้ในรูปตัวเงินจะเพิ่มขึ้น แต่จำนวนสินค้าและบริการรวมไม่เพิ่ม จึงมีผลทำให้ระดับราคาสินค้าและบริการเพิ่มขึ้นอย่างเต็มที่ตามการเพิ่มขึ้นของรายได้ ฉะนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าเฉพาะแต่ในสถานการณ์ที่ระบบเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพิจารณาอยู่ในภาวะที่มีการจ้างงานเต็มที่เท่านั้น ด้วยเหตุนี้การใช้ทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน โดยอาศัยอำนาจซื้อเปรียบเทียบมาเป็นแนวทางในการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยน จึงค่อนข้างจะใกล้เคียงความจริงเพราะมีฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงใดๆ ในรายได้ที่เกิดขึ้นในขณะใดขณะหนึ่ง อาจไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้าและบริการ ดังนั้นจึงไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในอัตราแลกเปลี่ยนที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของรายได้แต่อย่างใด

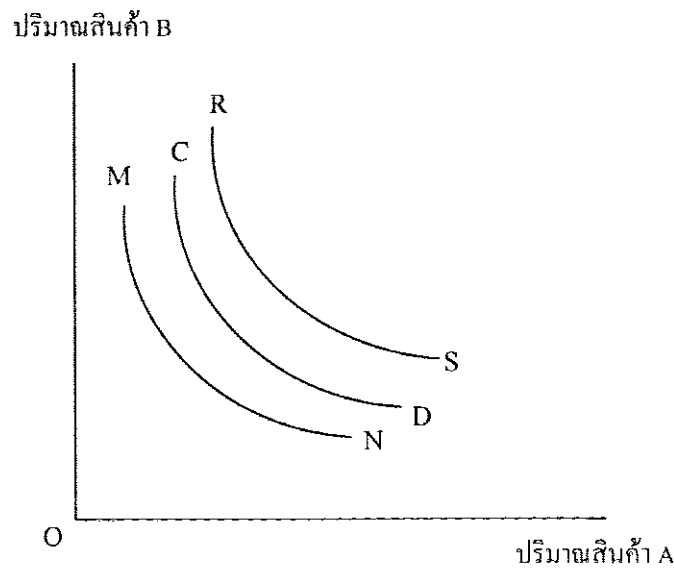
4. แม้ว่าในการนำทฤษฎีการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนโดยอาศัยอำนาจซื้อเปรียบเทียบมาใช้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนนั้น เราจะไม่นำเรื่องการเคลื่อนย้ายของทุนระยะสั้นมาคำนึงถึงเพราะถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นชั่วคราวก็ตาม แต่การเคลื่อนย้ายของทุนระยะยาวระหว่างประเทศที่เกิดขึ้นในขณะใดขณะหนึ่ง ก็ยังคงมีอิทธิพลต่อการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพอยู่อีก กล่าวคือหากประเทศใดมีทุนระยะยาวไหลออกติดต่อกันเป็นเวลานาน เงินตราของประเทศดังกล่าวจะเสื่อมค่าลงจนกระทั่งเป็นผลทำให้สินค้าออกของประเทศนั้นเพิ่มขึ้นมากพอที่จะชดเชยกับการไหลออกของทุน จนทำให้ดุลการชำระเงินของประเทศอยู่ในสภาวะที่สมดุลอีกครั้งหนึ่งได้

5. ในการคำนวณหาระดับราคาของสินค้าและบริการของประเทศ ซึ่งจะนำมาใช้หาอัตราแลกเปลี่ยนตามสูตรข้างต้นนั้น เราอาจเลือกใช้ราคาสินค้าออก ราคาขายส่ง ราคาขายปลีก ดัชนีค่าครองชีพ ฯลฯ ซึ่งราคาต่าง ๆ แต่ละราคาดังกล่าวแล้วข้างต้นนั้นไม่ตรงกับราคาที่เราต้องการนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์ของเราได้ และถึงแม้ว่าเราอาจจะหาดัชนีราคาที่เป็นที่ยอมรับสำหรับที่จะนำไปใช้ตามวัตถุประสงค์ได้ก็ตาม เราก็ไม่อาจที่จะหวังได้ว่า เราจะหาดัชนีราคาสินค้าของต่างประเทศ ซึ่งเหมาะสมที่จะนำมาเปรียบเทียบับราคาดังกล่าวได้ ทั้งนี้เพราะแบบแผนการบริโภคของประเทศต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด จึงเป็นเหตุให้เกิดความยุ่งยากในการที่จะนำราคาระหว่างประเทศของประเทศซึ่งมีพื้นฐานและภาวะทางเศรษฐกิจและสังคมต่างกันมาเปรียบเทียบ

6. ในระบบการค้าระหว่างประเทศ ในทางปฏิบัติมักมีอุปสรรคต่างๆ ที่บิดเบือนการค้าเกิดขึ้นอยู่เสมอ นอกจากค่าขนส่งซึ่งได้กล่าวถึงไปแล้วข้างต้นก็ยังมีสิ่งอื่น ๆ อีกเช่น การตั้งกำแพงภาษี การจำกัดปริมาณสินค้าเข้า เป็นต้น เมื่อเป็นเช่นนี้เราจึงไม่อาจหาอำนาจซื้อเปรียบเทียบที่เหมาะสมที่จะนำมาใช้กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนดุลยภาพได้

ทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค

เส้นความพอใจเท่ากัน คือ เส้นที่แสดงส่วนประกอบของสินค้าตั้งแต่สองชนิดขึ้นไป ที่ให้ความพอใจในระดับที่เท่ากันแก่ผู้บริโภค ดังนั้นผู้บริโภคจะไม่มีความรู้สึกแตกต่างกันแต่อย่างใด ไม่ว่าเขาจะเลือกบริโภคส่วนประกอบใดๆ ของสินค้าบนเส้นความพอใจเท่ากันเส้นหนึ่งๆ แต่ถ้าเป็นส่วนประกอบบนเส้นความพอใจเท่ากันคนละเส้นก็จะให้ระดับความพอใจที่ต่างกัน รูปที่ประกอบด้วยเส้นความพอใจเท่ากันที่แสดงระดับความพอใจต่างๆ กันนี้ เรียกว่า แผนความพอใจเท่ากัน (Indifference map) ซึ่งจะบอกรู้ถึง แผนความพอใจ หรือรสนิยมของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าเหล่านั้น (ภาพที่ 6)

ภาพที่ 6 เส้นความพอใจเท่ากัน

ในกรณีที่ผู้บริโภคบริโภคสินค้าเพียงสองชนิดคือสินค้า A และ B เราสามารถเขียนฟังก์ชันเส้นความพอใจเท่ากัน (IC) เส้นหนึ่ง ๆ ได้ว่า

$$\bar{U} = f(A, B)$$

โดย \bar{U} คือระดับความพอใจระดับใดระดับหนึ่งซึ่งคงที่ ส่วน A และ B คือจำนวนสินค้า A และ B ที่ผู้บริโภคทำการบริโภคอยู่ในส่วนประกอบต่าง ๆ กัน โดยทุกส่วนประกอบจะให้ความพอใจที่เท่ากันระดับ \bar{U} โดยตลอด

อัตราสุดท้ายของการใช้แทนกัน

อัตราสุดท้ายของการใช้แทนกัน (Marginal Rate of Substitution - MRS) ของสินค้าสองชนิด คือ จำนวนสินค้าชนิดหนึ่ง (เป็นต้นว่าสินค้า B) ที่ผู้บริโภคยินดีเสียสละไป เพื่อแลกกับหนึ่งหน่วยของสินค้าอีกชนิดหนึ่ง (เป็นต้นว่าสินค้า A) โดยไม่ทำให้ระดับความพอใจเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม หรือเราอาจกล่าวในอีกนัยหนึ่งได้ว่าอัตราสุดท้ายของการใช้แทนกันระหว่างสินค้าสองชนิด จะแสดงถึงความสามารถของแต่ละหน่วยของสินค้าที่มีจำนวนเพิ่มขึ้น ในอันที่จะใช้แทนสินค้าอีกชนิดหนึ่งที่มีจำนวนลดลง แล้วทำให้ความพอใจไม่เปลี่ยนแปลง

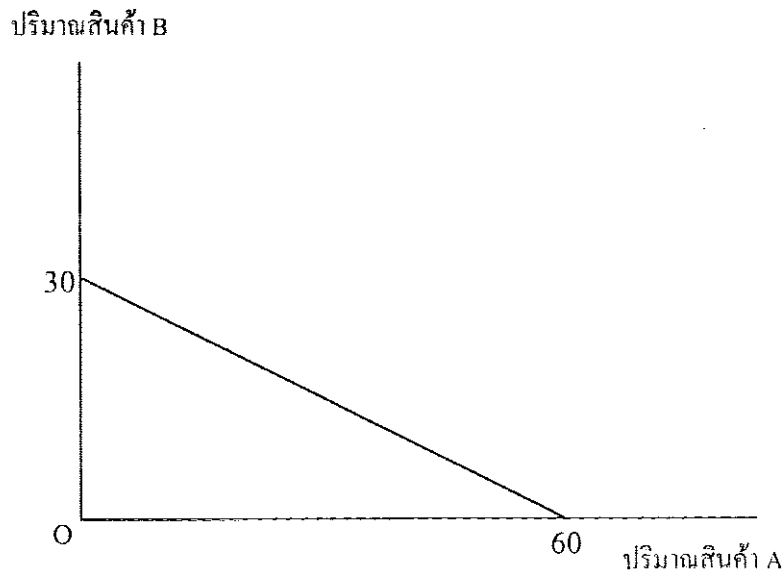
การหาค่า MRS จะทำได้โดยการหารส่วนเปลี่ยนแปลงของสินค้าที่ผู้บริโภคยินดีเสียสละไปด้วยส่วนเปลี่ยนแปลงของสินค้าที่ผู้บริโภคได้รับทดแทนมา เพื่อคงระดับความพอใจในอันเดิมไว้ นั่นคือ

$$MRS_{AB} = \frac{dB}{dA}$$

กล่าวโดยสรุปแล้ว เส้นความพอใจเท่ากัน (IC) จะเป็นเส้นที่แสดงส่วนประกอบต่างๆ ของสินค้าตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปที่ทำให้ความพอใจเท่ากันแก่ผู้บริโภค เส้นดังกล่าวจะมีลักษณะต่อเนื่องลาดจากซ้ายลงมาทางขวา โค้งเว้าเข้าหาจุดต้นกำเนิด และไม่ตัดกัน เส้น IC จะตัดแกนทั้งสองรูปหรือไม่นั้น จะขึ้นอยู่กับความสำคัญของสินค้าทั้งสองชนิดที่มีต่อผู้บริโภค ถ้าสินค้า B มีความสำคัญต่อผู้บริโภค และผู้บริโภคจำเป็นต้องมีสินค้า B อย่างน้อยหนึ่งหน่วยเสมอเช่นนี้ จะไม่มีสินค้า A หนึ่งหน่วยใด ๆ สามารถใช้แทนสินค้า B หนึ่งหน่วยได้เลย ในกรณีดังกล่าวเส้น IC จะขนานไปกับแกนอน θ ระดับสินค้า B หนึ่งหน่วย ในทำนองเดียวกัน ถ้าผู้บริโภคจำเป็นต้องมีสินค้า A บริโภคพร้อมด้วยอย่างน้อยหนึ่งหน่วย เส้น IC ก็ขนานไปกับแกนตั้ง θ ระดับสินค้า A หนึ่งหน่วยเช่นกัน

เส้นงบประมาณ

ในการตัดสินใจซื้อสินค้าต่าง ๆ นั้น ผู้บริโภคจะต้องเผชิญกับขอบเขตจำกัดของจำนวนเงินที่สามารถจับจ่ายใช้สอยได้ ดังนั้นจะต้องนำเอาเรื่องงบประมาณของผู้บริโภคเข้ามาพิจารณาร่วมด้วย ซึ่งถ้ารู้ราคาสินค้า A และ B ที่ผู้บริโภคทำการบริโภคอยู่ รู้จำนวนเงินงบประมาณที่ผู้บริโภคมีอยู่ ก็จะสามารถหาเส้นงบประมาณออกมาได้ เส้นงบประมาณ (Budget Line) เส้นหนึ่ง ๆ จะบอกให้รู้ถึงส่วนประกอบต่าง ๆ กันของสินค้าตั้งแต่สองชนิดขึ้นไปที่ผู้บริโภคสามารถซื้อได้ด้วยเงินงบประมาณจำนวนเดียวกัน (ภาพที่ 7)

ภาพที่ 7 เส้นงบประมาณ

ถ้ากำหนดให้ ราคาสินค้า A เท่ากับ P_A ราคาสินค้า B เท่ากับ P_B จำนวนเงินงบประมาณหรือรายได้ที่ผู้บริโภคมีอยู่เพื่อซื้อสินค้านี้เท่ากับ M และถ้าผู้บริโภคใช้จ่ายเงินจำนวน M ทั้งหมดที่มีอยู่เพื่อซื้อสินค้า A และ B เพียง 2 ชนิดเท่านั้น จะเขียนสมการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้ดังนี้

$$AP_A + BP_B = M$$

$$B = \frac{M}{P_B} - \frac{P_A}{P_B} A$$

จากสมการข้างต้นจะได้เส้นงบประมาณที่มีจุดตัดบนแกนตั้งเท่ากับ M/P_B และมีค่าความชันเท่ากับ P_A/P_B ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า ค่าความชันของเส้นงบประมาณจะบอกให้รู้ถึงอัตราส่วนของราคาโดยเปรียบเทียบของสินค้าสองชนิดนั้น นอกจากนี้ ค่าความชันของเส้นงบประมาณยังจะบอกให้รู้ถึงจำนวนสินค้า B ที่ผู้บริโภค จำเป็นต้องเสียสละไป เพื่อให้ได้สินค้า A มาหนึ่งหน่วย และในเมื่อเส้นงบประมาณจะเป็นเส้นตรงเสมอ ตราบเท่าที่ราคาสินค้า A และ B คงที่ ค่าความชันของเส้นงบประมาณก็จะคงที่ และจำนวนสินค้า B ที่ผู้บริโภคจำเป็นต้องเสียสละไปสำหรับสินค้า A แต่ละหน่วยก็จะคงที่ตลอดไม่ว่าจะเป็น ณ ส่วนประกอบใด ซึ่งต่างกับกรณีของเส้นความพอใจเท่ากัน กล่าวคือ เมื่อผู้บริโภคได้รับสินค้า A เพิ่มขึ้นและมีสินค้า B น้อยลง จำนวนสินค้า B ที่ผู้บริโภค ยินดี เสียสละไปเพื่อให้ได้สินค้า A มาหนึ่งหน่วยจะค่อย ๆ ลดลง (ตามกฎการลดลงของอัตราสุดท้ายของการใช้แทนกันของสินค้า) ตามลำดับ

จะเห็นได้ว่า ตัวแปรที่มีส่วนกำหนดเส้นงบประมาณเส้นหนึ่ง ๆ มีอยู่ 3 ตัวด้วยกันคือ M, P_A และ P_B ดังนั้น เมื่อค่าตัวแปรตัวใดตัวหนึ่งหรือหลายตัวเปลี่ยนแปลงไป ก็จะมีผลทำให้เส้นงบประมาณเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งลักษณะการเปลี่ยนแปลงของเส้นงบประมาณจะเป็นเช่นใดก็จะขึ้นอยู่กับว่า ค่าตัวแปรใดเปลี่ยนแปลงไป และเปลี่ยนไปในทิศทางใด

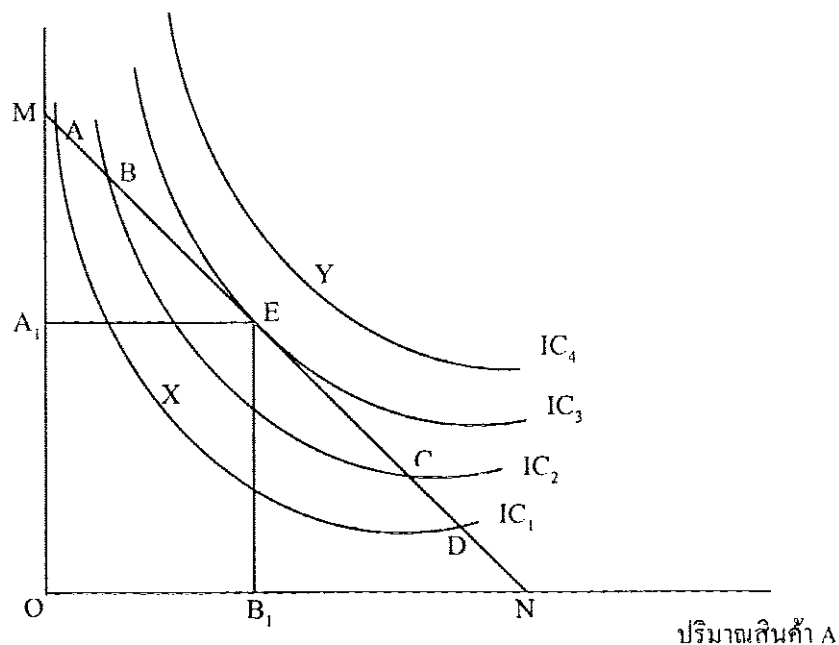
ดุลยภาพของผู้บริโภค

ในสถานการณ์หนึ่งๆ ณ ระดับราคาสินค้าที่เป็นอยู่และจำนวนเงินรายได้ที่ผู้บริโภคมีอยู่ ผู้บริโภคควรจะจัดสรรการซื้อสินค้าของเขาอย่างไร จึงจะทำให้ได้รับความพอใจสูงสุด เส้นความพอใจต่าง ๆ ของผู้บริโภคจะบอกให้รู้ถึงสิ่งที่ผู้บริโภคยินดีจะทำ เป็นต้นว่า บนเส้นความพอใจหนึ่ง ๆ ผู้บริโภคยินดีที่จะอยู่ ณ จุดใด ๆ ก็ได้ เพราะแต่ละจุดต่างให้ความพอใจแก่ตนในระดับเดียวกันทั้งสิ้น ส่วนเส้นงบประมาณต่างๆ จะบอกให้รู้ถึงสิ่งที่ผู้บริโภคจำเป็นต้องทำ เป็นต้นว่า ถ้าผู้บริโภคมีเงินจำนวนหนึ่ง ราคาสินค้าสองชนิดที่จะทำการซื้ออยู่ในระดับหนึ่ง ส่วนประกอบของสินค้าสองชนิดดังกล่าวที่เขาสามารถซื้อได้ จะต้องอยู่บนหรือต่ำกว่าเส้นงบประมาณที่สร้างขึ้นจากจำนวนเงินและราคาสินค้าที่เป็นอยู่เท่านั้น ถ้าเขาอยู่บนเส้นงบประมาณ ก็หมายถึงว่า เขาได้ใช้

เงินทั้งหมดที่มีอยู่ในการซื้อสินค้า แต่ถ้าเขาอยู่ ณ จุดอื่นใดที่ต่ำกว่าเส้นงบประมาณ ก็หมายถึงว่า เขาใช้เงินไปเพียงบางส่วนในการซื้อสินค้า ดังนั้นเมื่อผู้บริโภคมีเงินงบประมาณอยู่จำนวนหนึ่ง เขาจะต้องเลือกหาส่วนประกอบของสินค้าที่จะให้ความพอใจสูงสุดแก่เขา นั่นหมายถึง การนำเอาเส้นงบประมาณและแผนความพอใจเท่ากันมาพิจารณาร่วมกันนั่นเอง

จากภาพที่ 8 สมมติว่า จากรายได้ที่ผู้บริโภคมีอยู่ และราคาสินค้า A และ B ที่เป็นอยู่ทำให้เส้นงบประมาณของผู้บริโภคเป็นไปดั่งเส้น MN ดังนั้น ถ้าเราสมมติต่อไปว่าผู้บริโภคได้ใช้จ่ายเงินของเขาหมดทั้งจำนวนเพื่อซื้อสินค้า A และ B ส่วนประกอบของสินค้า A และ B ที่ผู้บริโภคสามารถเลือกซื้อได้ก็จะต้องเป็นส่วนประกอบที่อยู่บนเส้น MN จะออกไปอยู่นอกเส้น MN ไม่ได้ เพราะถ้าอยู่ต่ำกว่าเส้น MN ดังเช่นจุด X จะหมายถึงการมีเงินเหลืออยู่ และถ้าอยู่เหนือเส้น MN ดังเช่นจุด Y จะแสดงถึงการใช้จ่ายเงินที่มากกว่าจำนวนที่มีอยู่ ปัญหาที่มีอยู่ว่า ส่วนประกอบของสินค้า A และ B อันใดบนเส้น MN ที่ จะให้ความพอใจสูงสุดแก่ผู้บริโภค

ปริมาณสินค้า B

ภาพที่ 8 คุณภาพของผู้บริโภค

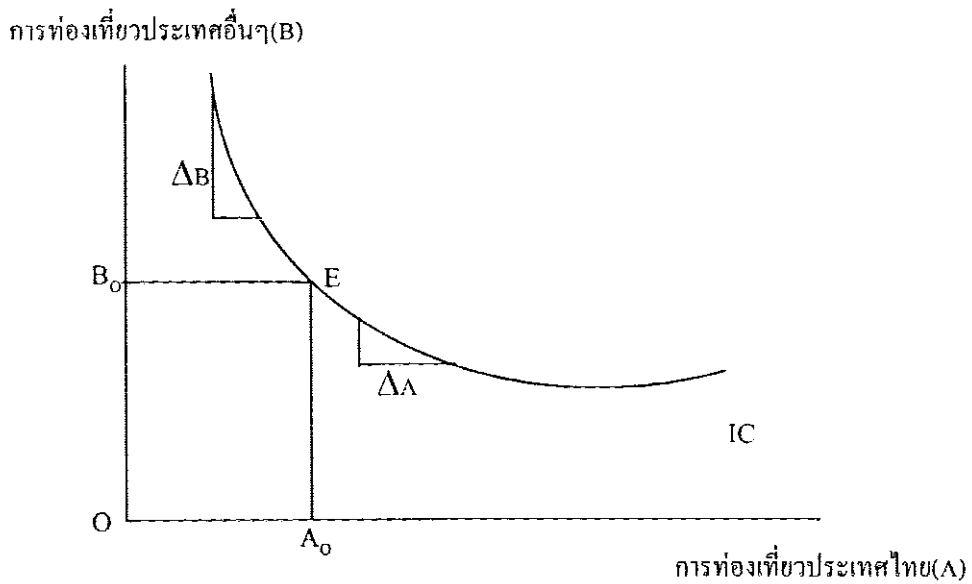
เนื่องจากเส้น MN แสดงขอบเขตจำกัดของผู้บริโภค ดังนั้นเราจะพิจารณาเฉพาะจุดต่าง ๆ บนเส้น MN ซึ่งจากรูปจะเห็นได้ว่า แต่ละจุดบนเส้น MN ไม่ว่าจะเป็นจุด A, B, C, D หรือ E ต่างใช้เงินงบประมาณจำนวนเดียวกันทั้งสิ้น แต่ระดับความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับจากการบริโภคสินค้า ณ แต่ละจุดจะไม่เท่ากัน การเคลื่อนตัวจากจุด M ลงมาเรื่อย ๆ จนถึงจุด E จะทำให้ผู้บริโภคขึ้นมาอยู่บนเส้น IC เส้นที่สูงขึ้น ๆ ส่วนการเคลื่อนตัวต่อไปจากจุด E จนถึงจุด N จะทำให้ผู้บริกลกลงมาอยู่บนเส้น IC เส้นที่ต่ำลง ๆ ในแง่ของผู้บริโภค เขาย่อมต้องการที่จะอยู่บนเส้น IC เส้นที่สูงที่สุด แต่ในขณะเดียวกันเมื่อเขามีเงินจำกัดอยู่เพียงจำนวนหนึ่ง เขาจะอยู่ ณ จุดที่อยู่เหนือเส้นงบประมาณไปไม่ได้ และเราจะเห็นได้ว่า เส้น IC ที่สูงสุดที่ผู้บริโภคจะสามารถขึ้นไปอยู่ได้ภายใต้งบประมาณที่ตนมีอยู่ก็คือเส้น IC_3 ส่วนประกอบของสินค้า A และ B ที่เขาจะทำการซื้อคือส่วนประกอบ ณ จุด E โดยซื้อสินค้า A เท่ากับ OA_1 หน่วย และสินค้า B เท่ากับ OB_1 หน่วย และใช้จ่ายเงินหมดพอดีทั้งจำนวน ได้รับความพอใจเท่ากับความพอใจตามระดับเส้น IC_3 อันเป็นระดับความพอใจที่สูงสุดเท่าที่ผู้บริโภคจะสามารถได้รับจากเงินงบประมาณและราคาสินค้า A และ B ที่เป็นอยู่ขณะนั้น นั่นหมายถึงว่า เงื่อนไขที่จะทำให้ผู้บริโภคอยู่ในดุลยภาพ ก็คือ ผู้บริโภคจะต้องจัดสรรงบประมาณที่มีอยู่ แบ่งซื้อสินค้า A และ B ในสัดส่วน ณ จุดที่เส้นความพอใจเท่ากันสัมผัสกับเส้นงบประมาณ ซึ่ง ณ จุดดังกล่าว ค่าความชันของเส้น IC และค่าความชันของเส้นงบประมาณจะเท่ากันพอดี และเมื่อเราได้ชี้ให้เห็นมาแล้วในตอนต้นว่า ค่าความชันของเส้น IC ก็คือค่า MRS และค่าความชันของเส้นงบประมาณ ก็คือค่าอัตราราคาโดยเปรียบเทียบ ซึ่งในที่นี้เท่ากับ P_A/P_B ดังนั้น ดุลยภาพของผู้บริโภคจะเกิดขึ้น ณ จุด ซึ่ง (นราทิพย์ ชุตินวงศ์ 2535,146)

$$MRS_{AB} = P_A/P_B$$

จากแนวความคิดของทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค สามารถนำมาใช้กับการศึกษานี้ โดยการกำหนดให้ฟังก์ชันอรรถประโยชน์ (Utility function) มีลักษณะดังนี้

- กำหนดให้
- $U = f(A,B)$
 - U = อรรถประโยชน์
 - A = การบริโภคสินค้า A โดยในการศึกษานี้ จะเปรียบเทียบให้สินค้า A เป็นการมาท่องเที่ยวในประเทศไทย
 - B = การบริโภคสินค้า B เป็นการท่องเที่ยวในประเทศไทยอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ประเทศไทย

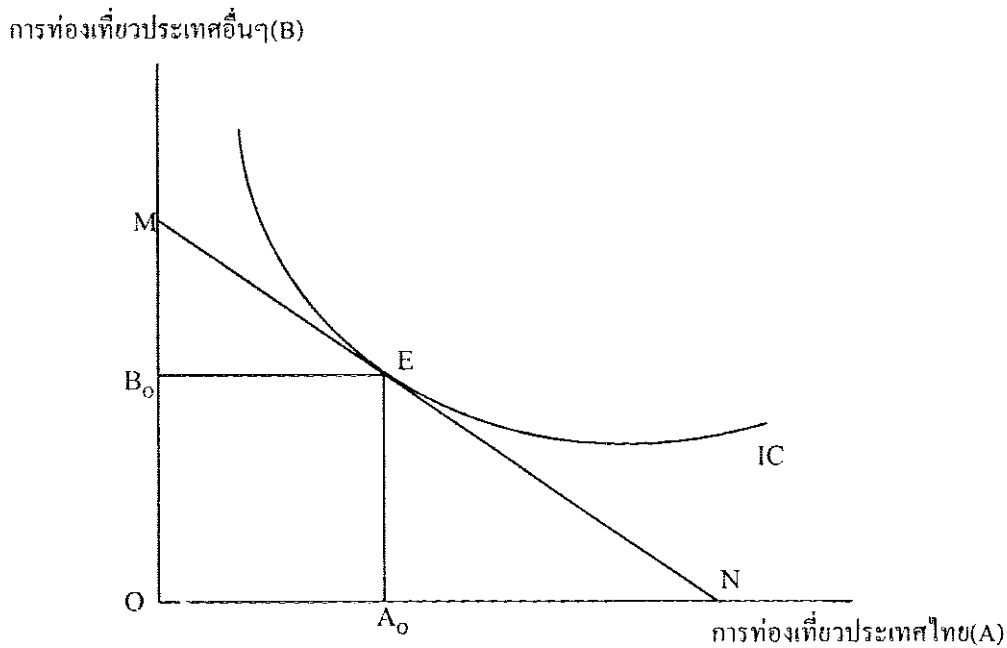
ผู้บริโภคซึ่งในที่นี้หมายถึง นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จะจัดสรรการบริโภคที่จะก่อให้เกิดอรรถประโยชน์สูงสุด (Maximize Utility) โดยอยู่ภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณที่จำกัด (Budget Constraint) ซึ่งหมายถึงรายได้ของนักท่องเที่ยวนั่นเอง ซึ่งรายได้ในที่นี้หมายถึง จำนวนเงินงบประมาณที่นักท่องเที่ยวมีไว้เพื่อใช้จ่ายในการท่องเที่ยว เป็นเหมือนงบประมาณในการท่องเที่ยวนั่นเองจากสมการสามารถหาเส้นอรรถประโยชน์ได้ดังภาพที่ 9

ภาพที่ 9 เส้นความพอใจเท่ากันของการบริโภคสินค้าการท่องเที่ยว

จากภาพที่ 9 แกนตั้ง OB เป็นแกนวัดปริมาณสินค้า B และแกนนอน OA เป็นแกนวัดปริมาณสินค้า A ทุกๆจุดบนเส้นแสดงความพอใจเท่ากัน (IC) จะแสดงถึงความพอใจเท่ากันของผู้บริโภค ซึ่งก็หมายถึงนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในที่นี้สมมติให้จุด E เป็นจุดที่ผู้บริโภคเลือกบริโภคสินค้า A และ B

เมื่อนำเส้นข้อจำกัดด้านงบประมาณ (Budget constraint) มารวมด้วยก็จะได้ดังภาพที่ 10

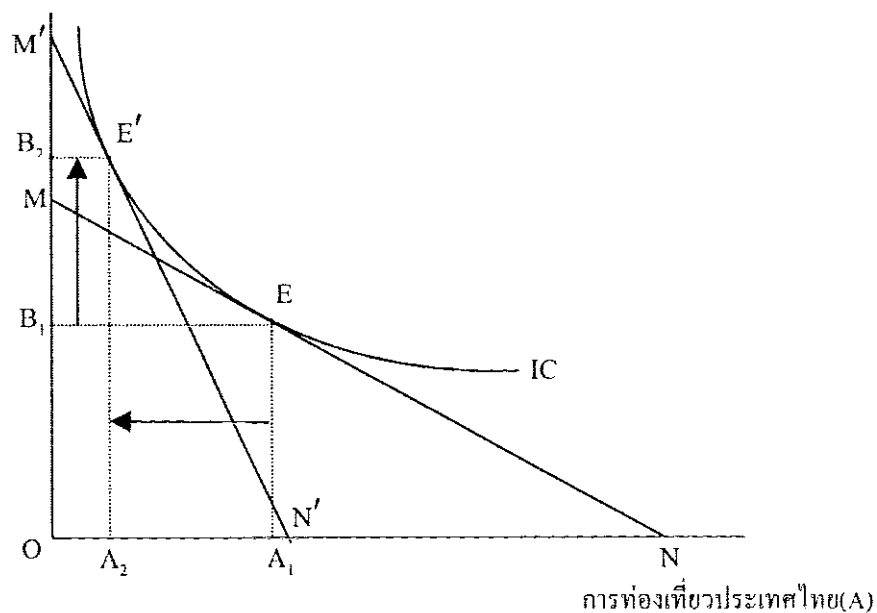

ภาพที่ 10 คุณภาพของผู้บริโภคในการบริโภคสินค้าการท่องเที่ยว

ถ้าในกรณีที่ไม่มี การเปลี่ยนแปลงใดๆ เกิดขึ้น ผู้บริโภคก็จะมี ความพอใจสูงสุด อยู่ที่จุด E แต่อย่างที่ได้กล่าวไว้ในตอนต้นแล้วว่า การท่องเที่ยวก็เปรียบเสมือนการบริโภคสินค้าชนิดหนึ่ง เมื่อราคาสินค้าที่บริโภคเปลี่ยนแปลงไป ย่อมมีผลถึงรูปแบบการบริโภคย่อมเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ซึ่งในที่นี้สมมติให้การท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่ทดแทนกันได้ หมายถึง การท่องเที่ยวในประเทศหนึ่งสามารถทดแทนการท่องเที่ยวในอีกประเทศหนึ่งได้และให้ราคาของการท่องเที่ยวในประเทศไทยแพงขึ้น ผลที่เกิดขึ้นแสดง ได้ดังภาพที่ 11

จากภาพที่ 11 MN เป็นเส้นงบประมาณของนักท่องเที่ยว และ IC เป็นเส้นความใจเท่ากัน จุด E เป็นจุดที่ผู้บริโภคเลือกบริโภคสินค้า $A = A_1$ และสินค้า $B = B_1$ แต่เมื่อราคาของการท่องเที่ยวในประเทศไทยสูงขึ้น นักท่องเที่ยวก็หันเหการท่องเที่ยวจากประเทศไทยไปยังประเทศที่มีแหล่งท่องเที่ยวคล้ายคลึงกันแทน โดยจุด E' เป็นจุดที่ผู้บริโภคเลือกบริโภคสินค้า A ลดลงจาก A_1 เป็น A_2 และบริโภคสินค้า B เพิ่มขึ้นจาก B_1 เป็น B_2 จะเห็นได้ว่าเมื่อมีปัจจัยบางตัวที่มีผลต่อการบริโภคของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป ก็มีผลทำให้พฤติกรรมของการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไปด้วย

การท่องเที่ยวประเทศอื่นๆ(B)

ภาพที่ 11 ผลการเปลี่ยนแปลงของราคาในสินค้าการท่องเที่ยว

จากแนวความคิดของทฤษฎีพฤติกรรมผู้บริโภค จะเห็นได้ว่าปัจจัยบางอย่างมีผลต่อการกำหนดพฤติกรรมผู้บริโภคของผู้บริโภค เช่น รายได้ของผู้บริโภค ระดับราคาของสินค้าสองชนิดที่ใช้ทดแทนกันได้ รวมทั้งปัจจัยอื่น ๆ อีก ซึ่งการศึกษานี้ก็พยายามที่จะหาปัจจัยดังกล่าว ที่คิดว่าอิทธิพลต่อการกำหนดพฤติกรรมค่าใช้จ่าย และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

Artus (1972) ได้ทำการศึกษาถึงผลของรายได้และการเปลี่ยนแปลงของราคาที่มีต่อการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยให้การใช้จ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เป็นฟังก์ชันของรายได้ที่ใช้จ่ายได้จริงต่อหัว ราคาสินค้าและบริการภายในประเทศเปรียบเทียบกับต่างประเทศ ความสัมพันธ์กับอัตราแลกเปลี่ยน และความสัมพันธ์ของราคากับอัตราแลกเปลี่ยนถอยหลังไป 1 ปี จากผลการศึกษาพบว่า ค่าความยืดหยุ่นของรายได้และราคามีค่าอยู่ระหว่าง 1.75 – 2.04 และ 1.12 – 1.40 ตามลำดับ เป็นการชี้ให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงในรายได้และราคา มีผลต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางไปยังประเทศลาตินอเมริกา การศึกษานี้ได้มีการรวม (Pooling) ข้อมูลอนุกรมเวลา (Time Series) กับภาคตัดขวาง (Cross Section) เข้าด้วยกัน เพื่อจัดปัญหาความสัมพันธ์ของตัวแปรรายได้และต้นทุนในการท่องเที่ยว การศึกษาพบว่า ความยืดหยุ่นของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกา มีความสัมพันธ์กับต้นทุนการท่องเที่ยวในลาตินอเมริกา ซึ่งค่าความยืดหยุ่นที่ได้เท่ากับ -0.92 อย่างไรก็ตาม เมื่อใช้จำนวนของนักท่องเที่ยวเป็นตัวแปรตาม จะพบว่าความยืดหยุ่นของต้นทุนในการท่องเที่ยวมีค่าเท่ากับ -2.02 ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ต้นทุนในการเดินทางท่องเที่ยวมีผลกระทบอย่างมากกับจำนวนนักท่องเที่ยว มากกว่าการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

Kwack (1972) ได้ทำการศึกษา ผลของรายได้และราคาที่มีต่อการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่ไปท่องเที่ยวในประเทศสหรัฐอเมริกา ข้อมูลที่ใช้เป็นข้อมูลรายไตรมาส (Quarterly data) เพื่อต้องการแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลง และแบบแผนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวอย่างละเอียด ในการศึกษาที่ตัวแปรตามคือ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในอเมริกาและตัวแปรอิสระ คือ ตัวแปรรายได้ซึ่งถ่วงน้ำหนักด้วยการใช้จ่ายในการบริโภคในประเทศแคนาดา ญี่ปุ่น และอังกฤษ ซึ่งรวมกันแล้วมีค่าเกือบครึ่งหนึ่งของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั้งหมดในอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ความยืดหยุ่นของรายได้มีค่าอยู่ระหว่าง 1.20 และ 1.25 ขณะที่ความยืดหยุ่นของราคามีค่าอยู่ระหว่าง -1.36 และ -1.57 นอกจากนี้การศึกษายังกำหนดความต้องการในการ

เดินทางของนักธุรกิจ ยังพบว่าการเปลี่ยนแปลงของราคาและรายได้ มีผลกระทบน้อยมากกับความต้องการเดินทางของนักธุรกิจ

Moncur (1978) ได้ทำการวิเคราะห์ถึงจำนวนวันที่พำนักของนักท่องเที่ยว และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว โดยใช้ข้อมูลระดับจุลภาคในการพิสูจน์หาปัจจัยที่กำหนดจำนวนวันพำนัก และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวต่อคนต่อวันในขณะที่อยู่ในประเทศไทย ใช้ข้อมูล Cross-Section โดยมีขนาดตัวอย่าง 1,048 ตัวอย่าง โดยการสัมภาษณ์จะสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มากับบริษัททัวร์ ข้อมูลจะอยู่ระหว่างปี 1974 - 1975 ในการวิเคราะห์ครั้งแรกสมมุติว่า การบริการทุกอย่างมีคุณภาพเท่ากัน และพบว่าในสมการจำนวนวันพำนักซึ่งมีตัวแปรราคา ต้นทุนค่าที่พักและต้นทุนอื่น ๆ เป็นตัวแปรอิสระ แสดงความสัมพันธ์ในทางลบกับจำนวนวันพำนัก โดยเฉพาะต้นทุนค่าที่พัก จะมีผลกับจำนวนวันพำนักมากกว่าตัวแปรตัวอื่น ๆ ค่าตัวเครื่องบินและเวลาที่ใช้ในการเดินทางไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับวันพำนักเฉลี่ย มีความหมายว่าจำนวนวันพำนักของนักท่องเที่ยวอาจจะไม่ลดลงเมื่อค่าตัวเครื่องบินมีราคาแพงขึ้น ตัวแปรเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวคือ เชียงใหม่และพัทยา การศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดวันพำนักของนักท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวที่ไปเชียงใหม่จะอยู่นานกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่ได้ไป 4.4 วัน และนักท่องเที่ยวที่ไปพัทยาจะอยู่นานกว่า 3.7 วัน ส่วนตัวแปรอายุของนักท่องเที่ยว เพศ และฤดูกาลที่ไปเที่ยวดูเหมือนจะไม่มีผลต่อจำนวนวันพำนัก ขณะที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่เคยมาประเทศไทยแล้วมีวันพำนักลดลง จะเห็นได้ว่าการเคยมาประเทศไทยหรือไม่เคยมา จะมีผลกำหนดจำนวนวันพำนักอย่างมีนัยสำคัญกว่าตัวแปรอายุ เพศ และฤดูกาลที่ไปเที่ยว

สำหรับสมการการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ตัวแปรอายุและรายได้ มีผลในทางบวกกับการใช้จ่าย แต่กลุ่มของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ดูเหมือนจะใช้จ่ายต่อหัวต่อวันลดลง และผลของต้นทุนค่าที่พักพบว่ามีผลในทางบวกกับการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ผลที่น่าแปลกคือ นักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวเชียงใหม่มีแนวโน้มที่จะใช้จ่ายต่อหัวต่อวันน้อยกว่าการไปเที่ยวที่อื่น

ปัญหาของการแบ่งแยกระดับคุณภาพ Moncur ใช้อัตราค่าที่พักของโรงแรมเป็นเครื่องชี้แบ่งคุณภาพ เขาพบว่าไม่ประสบผลสำเร็จและต้องการการวิจัยเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามก็ดีถ้าไม่คำนึงถึงระดับคุณภาพ การพิสูจน์สมมติฐานของเขาพบว่า ถ้าราคาที่พักสูง นักท่องเที่ยวจะมีความต้องการพักลดลง ในขณะที่ตัวแปรอื่น ๆ คงที่

วุฒิเทพ อินทปัญญา และจำลอง อติกุล (2528) ทำการศึกษาเรื่องผลทางด้านเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยวิเคราะห์จากข้อมูลการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ พ.ศ. 2526 และข้อมูลการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พ.ศ. 2525 ร่วมกับตารางปัจจัย - ผลผลิต ขนาด 58 x 58 สาขาการผลิต ผลจากการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวภายในประเทศและการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศสามารถสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ได้ร้อยละ 3.7 และ 2.75 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศทั้งหมดในปีนั้น ในด้านการจ้างงานนักท่องเที่ยวภายในประเทศและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศก่อให้เกิดการจ้างงานร้อยละ 1.19 และ 0.99 ของการจ้างงานทั้งประเทศ ส่วนด้านผลของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสาขาการผลิตต่าง ๆ นั้น ปรากฏว่านักท่องเที่ยวภายในประเทศและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศใช้จ่ายร้อยละ 66.07 และ 59.75 ในภาคบริการ และร้อยละ 23.93 และ 40.25 ในภาคอุตสาหกรรม ตามลำดับ สำหรับผลทางดุลการชำระเงินนั้นประเทศไทยได้รับเงินตราต่างประเทศสุทธิจากการท่องเที่ยว 26.48 ของรายได้จากดุลบริการทั้งหมด

บังอรรัตน์ โรจน์วรรณสิทธิ์ ลัดดาวัลย์ บุญประกอบ และสุพจน์ จังศิริพรพรรณ (2529) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการปรับค่าเงินบาทต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย และของนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ ปัจจัยที่กำหนดจำนวนและการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างเงินสกุลของประเทศนักท่องเที่ยวกับเงินบาท ผลจากการศึกษาพบว่า การลดค่าเงินบาทมีผลทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศและรายได้จากการท่องเที่ยว

ในหน่วยของเงินดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้น สำหรับผลของการลดค่าเงินบาทต่อการเดินทางออกไปเที่ยวต่างประเทศของคนไทยนั้น ผลที่ได้รับคือเมื่อมีการลดค่าเงินบาทจะทำให้จำนวนคนไทยที่เดินทางไปเที่ยวต่างประเทศลดลง และยังมีผลทำให้การใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวในต่างประเทศของคนไทย ในหน่วยเงินดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงด้วย

ธีรกิติ นวรัตน์ ณ อยุธยา (2530) ได้ทำการศึกษาถึงโครงสร้างการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย พ.ศ.2530 เพื่อวิเคราะห์ถึงทิศทางและแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้าง การขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย พ.ศ.2530 และเพื่อศึกษาถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อ การขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และ United Nations Economic and Social Commission for Asia and The Pacific (Escap) รวมทั้งได้สำรวจงานวิจัยที่ได้ทำมาก่อนหน้านี้ โดยให้จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเป็นตัวแปรตาม และตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ได้แก่ รายได้ประชาชาติต่อหัวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ คำนีราคาผู้บริโภคของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราระหว่างประเทศ ต้นทุนของการเดินทาง และปัจจัยทางการเมือง

ผลการวิจัยที่สำคัญพอสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากที่สุด คือ นักท่องเที่ยวจากกลุ่ม ASEAN ส่วนนักท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายต่อคนต่อวันและระยะเวลาพักเฉลี่ยในประเทศไทยยาวนานที่สุด คือ นักท่องเที่ยวในกลุ่มตะวันออกกลาง ส่วนการพิจารณาถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อ การขยายตัวของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศพบว่า รายได้ประชาชาติต่อหัวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากที่สุด ส่วนอิทธิพลของตัวแปร “ปัจจัยทางการเมือง” ที่มีต่อจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศยังไม่สามารถหาข้อสรุปที่แน่นอนได้

สุธิตา วนะชกิจ (2530) ได้ทำการศึกษาเรื่อง อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ.2517 – 2528 เพื่อคำนวณผลของรายได้และรายจ่ายจากการท่องเที่ยวที่มีต่อรายได้ประชาชาติ และเพื่อเปรียบเทียบระหว่างรายได้ประชาชาติที่คาดคะเนเมื่อรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ผลการศึกษาพบว่า รายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันกับรายได้จากการท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันรายได้ประชาชาติจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวของคนไทยที่ไปเที่ยวต่างประเทศ นอกจากนี้การที่จะทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวของต่างชาติมากขึ้น จากการวิเคราะห์ปรากฏว่าค่าตัวทวีของรายได้จากการท่องเที่ยวมีค่าเท่ากับ 1.5406 หมายความว่า ถ้ารายได้จากการท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านบาท จะทำให้รายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไป 1.5406 ล้านบาท ผลจากการศึกษาทำให้สรุปได้ว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย

ศรัณยา ศรีรัตนะ (2535) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ โดยการสุ่มข้อมูลจากฐานข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยในปี พ.ศ.2533 จำนวน 400 ตัวอย่าง ทำการวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ได้แก่ รายได้ของนักท่องเที่ยวในกลุ่มที่มีรายได้มากกว่า 10,000 ดอลลาร์สหรัฐฯ ต่อปี สัญชาติของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มอเมริกาเหนือและวัตถุประสงค์ที่มาท่องเที่ยว ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้แก่ สัญชาติของนักท่องเที่ยวจากกลุ่มเอเชียและแปซิฟิก อาชีพของนักท่องเที่ยวที่เป็นพนักงานเอกชนและแม่บ้าน วัตถุประสงค์ที่มาท่องเที่ยว ต้นทุนต่อหน่วยในหมวดค่าที่พัก และต้นทุนต่อหน่วยในหมวดค่าซื้อสินค้าที่ระลึก จากผลการศึกษาทำให้สามารถนำผลของปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวได้ต่อไป

วิระพล วงษ์ประเสริฐ (2536) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์อุปสงค์การท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย โดยให้ความสำคัญกับประเทศที่เป็นตลาดสำคัญของการท่องเที่ยวไทยทั้งสิ้น 13 ประเทศ คือประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฮองกง สิงคโปร์ เยอรมนี ตะวันตก สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย สหราชอาณาจักร เกาหลีใต้ ฝรั่งเศส อิตาลี และอินเดีย ซึ่งใช้ข้อมูลแบบอนุกรมเวลา และข้อมูลภาคตัดขวางในช่วงปี พ.ศ.2525 – 2534 มาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ผลการศึกษาทางด้านค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศพบว่า ปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวคือ อัตราส่วนของราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศนักท่องเที่ยวมายังประเทศไทย กับรายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว อัตราส่วนของราคาห้องพักเฉลี่ยต่อวันของประเทศไทย กับรายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว และอัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย จากผลการศึกษาทำให้สามารถนำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทยไปใช้ในการวางแผน เพื่อส่งเสริมและชักจูงให้นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น รวมทั้งนำเงินเข้ามาใช้จ่ายในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นด้วย

ฉัตรชัย ปานเฟื่อง (2543) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยพิจารณาประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังประเทศไทยมากที่สุด จำนวน 4 ประเทศ จำแนกตามถิ่นที่อยู่ ตามภูมิภาคต่าง ๆ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย โดยใช้สมการถดถอยเชิงซ้อนในรูปของลอการิทึม และใช้ข้อมูลทศวรรษระหว่างปี พ.ศ.2520 – 2541 ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ราคาสัมพัทธ์ อัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริง จำนวนนักท่องเที่ยวในปีที่ผ่านมา มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยวในปีปัจจุบัน ของทุกประเทศ ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศที่แท้จริงมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยวของทุกประเทศ ยกเว้นประเทศญี่ปุ่น ผลผลิตทั้งหมดรวมภายในประเทศที่แท้จริงมีความสัมพันธ์กับจำนวนนักท่องเที่ยวในทิศทางตรงกันข้าม วิฤต

การณ์อ่าวเปอร์เซียมีผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวของทุกประเทศ ส่วนการวิเคราะห์สมการแนวโน้ม ปรากฏว่าจำนวนนักท่องเที่ยวในแต่ละประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น

จากผลงานวิจัยต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าการศึกษาของ Artus ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ Kwack ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวในประเทศอเมริกา และ Moncur ทำการวิเคราะห์ถึงจำนวนวันที่พำนักของนักท่องเที่ยว ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการศึกษานี้ แต่มีข้อแตกต่างในเรื่องของข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาอยู่บ้างในด้านการวิเคราะห์ กล่าวคือการศึกษาของ Kwack ดูปัจจัยทางด้านรายได้และราคามีผลในการกำหนดการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว แต่การศึกษานี้มีการเพิ่มปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาบางตัว เช่น ค่าโดยสารเครื่องบิน ส่วนการศึกษาของ Moncur ใช้การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ แต่การศึกษานี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ นอกจากนี้การศึกษานี้ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในแง่ของผลที่เกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือ การศึกษาผลทางด้านเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยของ วุฒิเทพ อินทปัญญา และจำลอง อติกุล สำหรับการศึกษาผลของรายได้และรายจ่ายจากการท่องเที่ยวที่มีต่อรายได้ประชาชาติ การศึกษาของธีรภคิน นวรัตน์ ณ อยุธยา ศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยว นั่นไม่ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดการใช้จ่ายและจำนวนวันพำนักของนักท่องเที่ยว การศึกษาของบังอรรัตน์ โรจนวรรณสินธุ์ ลัดดาวัลย์ บุญประกอบ และสุพจน์ จังศิริพรปรกรณ์ ให้ความสำคัญกับการปรับค่าเงินบาทที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ตลอดจนนักท่องเที่ยวคนไทยที่เดินทางไปต่างประเทศ การศึกษาของ ศรีธยา ศรีรัตนะ ศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการใช้จ่าย และระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยใช้ข้อมูลปฐมภูมิ ในปี พ.ศ.2533 เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งตัวแปรที่ใช้เป็นปัจจัยในการศึกษา คือ ปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ เช่น เพศ อายุ สัญชาติ วัตถุประสงค์การเดินทาง รายได้ อาชีพ เป็นต้น การศึกษาของ วีระพล วงษ์ประเสริฐ ศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศ และฉัตรชัย ปานเฟื่อง ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดจำนวน

นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยให้ความสำคัญกับประเทศที่เป็นตลาดสำคัญของการท่องเที่ยวไทย ซึ่งคล้ายกับการศึกษาครั้งนี้ แต่แตกต่างกันในเรื่องการใช้ข้อมูล คือ การศึกษาของ วีระพล วงษ์ประเสริฐ ใช้ข้อมูลที่เป็นรายได้รวมจากนักท่องเที่ยว แต่การศึกษาครั้งนี้ใช้ข้อมูลการใช้จ่ายที่เป็นรายได้ต่อคนต่อวัน การศึกษาของ ฉัตรชัย ปานเฟื่อง ศึกษาจำนวนนักท่องเที่ยว แต่การศึกษาครั้งนี้ศึกษาปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนัก ซึ่งคาดว่าผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ อาจทำให้มีความแตกต่างกันอยู่บ้าง

บทที่ 3
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและลักษณะทั่วไป
ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ความหมายของการท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ. 2506 (ค.ศ. 1963) องค์การสหประชาชาติได้จัดประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยวระหว่างประเทศขึ้นที่กรุงโรม ประเทศอิตาลี และได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “การท่องเที่ยว” ไว้ว่า “การเดินทางเพื่อความบันเทิงรื่นเริงใจ เยี่ยมญาติหรือการไปร่วมประชุม แต่มิใช่เพื่อประกอบอาชีพเป็นหลักฐาน หรือไปพำนักอยู่เป็นการถาวร” พร้อมทั้งให้ประเทศสมาชิกใช้คำว่า “ผู้มาเยือน” (visitors) แทนคำว่า “นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน” (tourist) คำว่า “ผู้มาเยือน” มีความหมาย 2 ประการ คือ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ม.ป.ป.)

1. นักท่องเที่ยวที่ค้างคืน (tourists) ได้แก่ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว ซึ่งพักอยู่ในประเทศที่มาเยือนตั้งแต่ 24 ชั่วโมง ขึ้นไป และเดินทางมาเยือนเพื่อพักผ่อน พักฟื้น ทัศนศึกษา ประกอบศาสนกิจ ร่วมการแข่งขันกีฬา ติดต่อธุรกิจหรือร่วมการประชุมสัมมนา เป็นต้น

2. นักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (นักท่องเที่ยวจร หรือ excursionists) ได้แก่ ผู้เดินทางมาเยือนชั่วคราว และอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง

ประเทศไทยได้ใช้คำจำกัดความที่ได้กำหนดขึ้นนี้ เป็นหลักในการจดนับสถิติจำนวน “นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ” ซึ่งสรุปแล้ว ก็หมายถึง ชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยและพำนักอยู่ครั้งหนึ่ง ๆ ไม่น้อยกว่า 1 คืน หรือ 24 ชั่วโมง และไม่มากกว่า 60 วัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเข้ามาเพื่อทำกิจกรรมดังนี้

1. มาท่องเที่ยวพักผ่อน มาเยี่ยมญาติหรือเพื่อมาพักผ่อน ฯลฯ

2. มาร่วมประชุมหรือเป็นตัวแทนของสมาคม ผู้แทนของศาสนา นักกีฬา นักแสดง

3. มาเพื่อติดต่อธุรกิจ แต่ไม่ใช่ทำงานหารายได้

4. มากับเรือเดินสมุทรที่แวะจอด ณ ท่าเรือ แม้ว่าจะแวะน้อยกว่า 1 คืน

พร้อมกันนี้ได้กำหนดคำนิยามของ “นักท่องเที่ยวภายในประเทศที่ค้างคืน” (Domestic Tourist) ไว้ว่า “คือคนไทยหรือคนต่างด้าว ที่อยู่ในประเทศไทย เดินทางจากจังหวัดซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยปกติของตนไปยังจังหวัดอื่นๆ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเดินทางอะไรก็ตามที่มีค่าใช้จ่ายไปทำงานหารายได้และระยะเวลาที่พำนักอยู่ไม่เกิน 60 วัน”

ความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ความหมายของคำว่า “อุตสาหกรรม” ตามพจนานุกรม คือ “การกระทำสิ่งเพื่อให้เป็นสินค้า” แต่ปัจจุบันมีความหมายมากกว่านั้น คือ “การกระทำสิ่งของเพื่อให้เกิดผลประโยชน์เป็นกำไร การประกอบธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องใช้ทุนมาก กิจกรรมทางเศรษฐกิจอย่างมีระบบ การพาณิชย์ หรือการผลิตสาขาใดสาขาหนึ่ง” (พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530, 2534, ภายใต้คำ “อุตสาหกรรม”) ในสายอุตสาหกรรมการผลิตจะมีองค์ประกอบที่เห็นได้เด่นชัด 4 ประการ คือ โรงงาน สินค้า ลูกค้า และการขนส่ง เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่เป็นอุตสาหกรรมบริการประเภทหนึ่งสามารถเปรียบเทียบได้ดังนี้

1. “โรงงาน” หมายถึง แหล่งที่ผลิตสินค้าของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ได้แก่ พื้นที่ที่ใช้ประกอบกิจการท่องเที่ยว นั่นเอง

2. “ลูกค้า” หมายถึง นักท่องเที่ยวที่มาชมบ้านเมือง ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม สิ่งที่อยู่จะได้รับคือ ความพอใจ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน การได้เห็นสิ่งแปลกใหม่ ความสะดวกสบาย การพักผ่อนและความทรงจำที่น่าประทับใจ สิ่งเหล่านี้ คือสินค้าที่โรงงานอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะต้องผลิตสนองความต้องการให้แก่ลูกค้า

3. “สินค้า” ในสาขายุทธศาสตร์บริการและการท่องเที่ยว ไม่ต้องมีการเปลี่ยนกรรมสิทธิ์เหมือนอุตสาหกรรมการผลิต จึงเป็นข้อได้เปรียบอย่างหนึ่ง คือนำมาขายได้เรื่อยๆ เช่น ความสวยงามทางธรรมชาติ สิ่งสวยงามที่มนุษย์สร้างขึ้น วิถีทางดำเนินชีวิตของผู้คนในท้องถิ่น

4. “การขนส่ง” องค์ประกอบของอุตสาหกรรมทุกประเภท คือ การขนส่ง ผู้ผลิตจะต้องส่งสินค้าไปยังลูกค้า แต่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกลับตรงกันข้าม เพราะทรัพยากรทางการท่องเที่ยวซึ่งมีทั้ง “โรงงาน” “วัดดูดิบ” และ “สินค้า” ในตัวเองพร้อมสรรพไม่สามารถเคลื่อนที่ได้ ผู้ซื้อหรือนักท่องเที่ยวจึงต้องเดินทางไปซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ณ แหล่งผลิต หรือ โรงงาน

กิจกรรมการท่องเที่ยวล้วนเป็นอุตสาหกรรมบริการประเภทหนึ่ง มีธุรกิจที่เข้ามาเกี่ยวข้อง 2 ประการ คือ

1. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ธุรกิจด้านการขนส่ง ธุรกิจด้านโรงแรม และที่พัก ธุรกิจร้านอาหารและภัตตาคาร และธุรกิจการจัดนำเที่ยว ซึ่งผลผลิตหลักที่นักท่องเที่ยวซื้อโดยตรงได้แก่ บริการ (service) ต่างๆ รวมทั้งความสะดวกสบายตลอดการเดินทางท่องเที่ยว

2. ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ได้แก่ การผลิตสินค้าเกษตรกรรมและสินค้าหัตถกรรมต่าง ๆ เป็นต้น วัตถุประสงค์ที่ใช้ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว คือความสวยงามตามธรรมชาติ ศิลปกรรม โบราณสถาน ขนบธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตของประชาชน ผลผลิตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ก็คือ บริการที่นักท่องเที่ยวได้รับในรูปแบบต่าง ๆ และก่อให้เกิดความพึงพอใจ และยังมีแนวโน้มในเรื่องของการมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาพักมากขึ้น มีระยะเวลาการพักค้างคืนในประเทศยาวนานขึ้น และมีการใช้จ่ายในประเทศสูงขึ้น

ความสำคัญของการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (tourism industry) ซึ่งประกอบด้วยธุรกิจหลายประเภท ทั้งธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม หรือธุรกิจสนับสนุนต่างๆ

การซื้อขายบริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ถือได้ว่าเป็นการส่งสินค้าออกที่มองไม่เห็นด้วยสายตา (invisible export) เพราะเป็นการซื้อด้วยเงินตราต่างประเทศ การผลิตสินค้า คือ บริการต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวซื้อก็ต้องมีการลงทุน ซึ่งผลประโยชน์จะตกอยู่ในประเทศและจะช่วยให้เกิดงานอาชีพอีกหลายแขนง เกิดการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ทางด้านสังคมการท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนคลายความตึงเครียด พร้อม ๆ กับการได้รับความรู้ ความเข้าใจในวัฒนธรรมที่ผิดแผกแตกต่างออกไปอีกครั้ง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ ซึ่งจะมีส่วนช่วยสร้างเสถียรภาพให้กับดุลการชำระเงินได้ เป็นอย่างมาก นอกจากนี้ การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างกว้างขวาง ที่ผู้อยู่ในท้องถิ่นได้เก็บมาประดิษฐ์เป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน ขายเป็นของที่ระลึกสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสรุปได้ว่าบทบาทและความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง มีดังต่อไปนี้

1. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2525 เป็นต้นมา รายได้จากการท่องเที่ยวได้กลายเป็นรายได้ลำดับที่ 1 เมื่อเทียบกับรายได้จากสินค้าออกอื่น ๆ

2. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ได้มาในรูปของเงินตราต่างประเทศนี้ มีส่วนช่วยในการสร้างเสถียรภาพให้กับดุลยภาพชำระเงิน เช่น ในปี พ.ศ. 2527 การท่องเที่ยวทำรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ 27,317 ล้านบาทนั้น รายจ่ายจากการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทย เป็นเงินเพียงประมาณ 7,208 ล้านบาท ส่วนที่เกินดุลนี้จึงมีส่วนช่วยแก้ไขการขาดดุลในด้านอื่น ได้เป็นอย่างมาก

3. รายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นรายได้ที่กระจายไปสู่ประชากรอย่างกว้างขวาง สร้างงานสร้างอาชีพมากมาย และเป็นการเสริมอาชีพด้วยอาชีพที่เกิดต่อเนื่องจากการท่องเที่ยว เช่น การผลิตหัตถกรรมพื้นบ้าน หรือการผลิตอาหารไปป้อนตามแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ก็จะเป็นอาชีพเสริมที่ทำรายได้เป็นอย่างดี หรือในเมืองท่องเที่ยวก็อาจจะเป็นผู้นำเที่ยวด้วย

4. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีบทบาทในการสร้างงาน สร้างอาชีพอย่างมากมาย และกว้างขวาง เนื่องจากเป็นอุตสาหกรรมบริการที่ต้องใช้คนทำหน้าที่บริการ

โดยเฉพาะในธุรกิจทางตรง เช่น โรงแรม ภัตตาคาร บริษัทนำเที่ยว ฯลฯ ส่วนในธุรกิจทางอ้อมอาจเป็นอาชีพเสริม เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การใช้เวลาว่างมารับจ้างก่อสร้าง เป็นต้น

5. การท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการผลิต และนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปที่ใดก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าอาหารซื้อผลิตภัณฑ์ในเมือง และหากพักแรมก็จะต้องใช้จ่ายเป็นค่าที่พัก เงินที่จ่ายออกไปนี้จะไม่ตกอยู่เฉพาะกับ โรงแรม แต่จะกระจายออกไปสู่เกษตรกรรายย่อยต่างๆ เมื่อหัตถกรรมพื้นเมืองขายเป็นของที่ระลึกได้ก็就会有การใช้วัสดุพื้นบ้านมาประดิษฐ์เป็นของที่ระลึก แม้จะเป็นรายได้เล็ก ๆ น้อย ๆ แต่เมื่อรวมกันเป็นปริมาณมาก ๆ ก็เป็นรายได้สำคัญ ซึ่งจะกระตุ้นการผลิตหรือที่เรียกว่า Multiplier Effect ทางการท่องเที่ยวซึ่งอยู่ในลักษณะที่สูงมาก เมื่อเทียบกับการผลิตสินค้าหรืออุตสาหกรรมอื่น ๆ

6. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไม่มีขีดจำกัดในการจำหน่าย อาจเรียกไว้ว่าเป็น Limitless Industry เมื่อเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมอื่น ๆ จากสถิติที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวนานาชาติของโลก ได้มีปริมาณที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กล่าวคือ เมื่อปี พ.ศ. 2493 นักท่องเที่ยวนานาชาติทั่วโลกมีจำนวนเพียง 25 ล้านคน และได้เพิ่มขึ้นเป็น 290 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2527 กระนั้นก็ดีนักวิชาการทางการท่องเที่ยวก็ยังเชื่อว่า ปริมาณการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบันเป็นแต่เพียงการเริ่มต้นเท่านั้น เพราะว่าการประชากรของโลก จะเพิ่มจำนวนขึ้นตลอดเวลา ในขณะที่วิวัฒนาการด้านการขนส่งที่สามารถขนส่งผู้โดยสารได้จำนวนมาก ทำให้ค่าใช้จ่ายในการเดินทางถูกลง การเดินทางท่องเที่ยวจึงมิได้จำกัดอยู่เฉพาะในกลุ่มผู้มีรายได้สูงตั้งแต่ก่อนเท่านั้น การท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นเรื่องของความพึงพอใจของแต่ละบุคคล องค์การสหประชาชาติประกาศว่า “การเดินทางท่องเที่ยวเป็นสิทธิมนุษยชนอย่างหนึ่งที่รัฐพึงสนับสนุน”

7. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวไม่มีขีดจำกัดในเรื่องการผลิต เพราะไม่ต้องพึ่งดินฟ้าอากาศเหมือนการเกษตรอื่น ๆ ผลผลิตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่เสนอขายให้แก่ นักท่องเที่ยว คือ ความสวยงามของธรรมชาติ หาดทราย ชายทะเล ป่าไม้ ภูเขา สภาพอากาศและสิ่งทีมนุรักษ์ก่อสร้างขึ้น เช่น พระบรมมหาราชวัง วัดวาอาราม โบราณสถาน

อาคารบ้านเรือนในท้องถิ่น ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณี วิถีชีวิต ความอยู่ของประชาชน ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นรูปธรรมที่มีความยั่งยืน ไม่ผันแปรหรือขึ้นอยู่กับสภาพฝนฟ้าอากาศ ดังเช่น การผลิตด้านเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมอื่นไม่ต้องลงทุนเป็นจำนวนมาก ดังนั้นอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงได้รับการสนับสนุน และหันมาใช้อุตสาหกรรมนี้เป็นประโยชน์เพิ่มเติมต่ออาชีพเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมที่มีอยู่เดิมนับเป็นความได้เปรียบอย่างมากของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

8. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว สังคมไทยเป็นสังคมของชาติเก่าแก่สืบเนื่องมาเป็นพันปี จึงมีวัฒนธรรมระเบียบประเพณี นาฏศิลป์ การละเล่น ฯลฯ ที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละท้องถิ่นเป็นมรดกตกทอดที่ควรค่าแก่การนำออกเผยแพร่ ฟื้นฟู และอนุรักษ์ไว้

9. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะมีบทบาทในการสร้างสรรค์ความเจริญไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ เมื่อเกิดการเดินทางท่องเที่ยว จากภูมิภาคหนึ่งไปยังอีกภูมิภาคหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างประเทศก็ย่อมหลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะได้ช่วยสร้างสรรค์ให้เกิดสิ่งใหม่ๆ ในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น โรงแรม กิจการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ซึ่งก็จะต้องมีผู้ลงทุนในหลาย ๆ ลักษณะเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นเหล่านั้น

10. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นมาตรการที่ช่วยส่งเสริมความปลอดภัย และความมั่นคงให้แก่พื้นที่ที่ได้รับการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพราะนักท่องเที่ยวจะเลือกเดินทางไปทีใดจะต้องมั่นใจว่าจะมีความปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ฉะนั้นแหล่งใดที่นักท่องเที่ยวเข้าไปได้ แหล่งนั้นจะต้องมีความปลอดภัยเพียงพอ

11. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีส่วนช่วยเสริมสร้างสันติภาพ สัมพันธไมตรี และความเข้าใจอันดีด้วย เป็นหนทางที่มนุษย์ต่างสังคมได้พบปะทำความรู้จักและเข้าใจกัน เมื่อประชากรในประเทศเดียวกันมีความใจซึ่งกันและกัน โดยการเดินทางไปมาหาสู่กัน ผลก็คือ ความสามัคคีสามานนัตย์ของคนในชาติ ในทำนองเดียวกัน การท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็จะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลก ที่จะช่วยกันรักษาสัมพันธไมตรีให้มั่นคงเป็นการช่วยจรรโลงสันติภาพแก่โลก

บทบาทของรัฐบาล

การท่องเที่ยว หรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีอยู่ในปัจจุบันนี้ จะไม่สามารถพัฒนาให้ก้าวหน้าและดำรงอยู่ได้ ถ้าปราศจากความช่วยเหลือและสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างจริงจัง การแลกเปลี่ยนนักท่องเที่ยวระหว่างสองประเทศจะกระทำไม่ได้ ก็ต่อเมื่อรัฐบาลทั้งสองประเทศต่างยอมรับนโยบายและมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันเป็นประการแรก ส่วนองค์ประกอบประการหลังคือ การตกลงในสัญญาทางธุรกิจ หรือการค้าที่เรียกกันว่า “สนธิสัญญาทางไมตรี (Treaty of Amity) สนธิสัญญาทางการค้า (Treaty of Commerce) และสนธิสัญญาการเดินทางเรือ (Treaty of Navigation) เป็นต้น

สนธิสัญญาต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจทำให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกัน เกี่ยวกับการดูแลความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวของทั้งสองประเทศ นอกจากนี้ทั้งสองประเทศอาจลงนามในสนธิสัญญาเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวโดยเฉพาะ เช่น

1. สนธิสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการโฆษณา และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
2. สนธิสัญญาการแลกเปลี่ยนข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว
3. ข้อตกลงพิเศษว่าด้วยหนังสือเดินทาง (Passport) และหนังสืออนุญาตเข้าเมือง (Visa)
4. สนธิสัญญาการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม
5. สนธิสัญญาว่าด้วยข้อตกลงในด้านการบินพาณิชย์

ดังนั้น รัฐบาลจึงให้ความสนใจเป็นอย่างมากต่อความร่วมมือระหว่างประเทศหรือกับประเทศอื่น ๆ ที่ว่าด้วยการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศ และการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยวเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศของตนเอง นับตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมา รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ เริ่มให้ความสนใจเป็นพิเศษต่อนโยบายการท่องเที่ยวตลอดจนการควบคุม ดังจะเห็นได้จากหลายประเทศในปัจจุบันถึงกับได้มีการจัดตั้งองค์การรับผิดชอบเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในระดับชาติ ระดับภูมิภาค

และระดับท้องถิ่นขึ้นมารับผิดชอบงานด้านนี้ เช่น ได้มีการจัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยว
กรมการท่องเที่ยว หรือการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อเป็นองค์กรปฏิบัติงาน

การให้ความสำคัญและความสนับสนุนที่ดีต่อการท่องเที่ยวของรัฐบาลดังกล่าว
แล้ว ได้ช่วยกระตุ้นให้เกิดการแข่งขัน ทางการท่องเที่ยวระหว่างรัฐต่อรัฐ ซึ่งในขณะ
เดียวกันก็ช่วยทำให้เกิดมีระบบการควบคุมการขยายตัวทางการท่องเที่ยว โดยผ่านระบบ
การวางแผนการท่องเที่ยวในเชิงนโยบายที่ดีและมีประสิทธิภาพสูง

ผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

ในช่วงศตวรรษที่ผ่านมาประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รายได้ของประชากรดีขึ้น จึงมีเงินออมเหลือเพื่อการใช้จ่ายใช้สอยหาความสุข
ทางด้านอื่น ๆ ได้ การคมนาคมสะดวกทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ จึงทำให้
ประชากรที่ว่างจากธุรกิจการงานหาโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ตามที่
ต้องการ การท่องเที่ยวภายในประเทศนับว่ามีความสำคัญต่อประชากรส่วนใหญ่ ซึ่งจะ
ก่อให้เกิดผลดี อันนำมาซึ่งความสมัครสมานสามัคคีสำหรับคนในชาติที่มีพื้นฐานทาง
ด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมแตกต่างกัน แต่ในขณะเดียวกันผลเสียจากการท่องเที่ยว
ที่ย่อมเกิดขึ้นเช่นกัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ม.ป.ป.) ดังนี้

1. เศรษฐกิจ

1.1 ข้อดี

รายได้ที่เกิดจากกิจการท่องเที่ยวแม้ว่าจะออกมาในรูปของเม็ดเงินไม่เด่น
ชัดนัก แต่เป็นที่ยอมรับกันว่า เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปเยือนสถานที่แห่งใด ๆ ก็
ตาม จะต้องมีการใช้จ่ายเพื่อเป็นค่าบริการ อาหาร ที่พักอาศัย และอื่น ๆ ซึ่งรายได้ดัง
กล่าวในทางเศรษฐศาสตร์ เรียกว่า “รายได้จำบัง” ประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น
จากการท่องเที่ยวมีดังนี้

1) ลดภาวะการขาดดุลในการชำระเงิน เนื่องจากการลงทุนทางด้านกิจการ
ท่องเที่ยวจะใช้เวลา ไม่มากนัก แต่จะได้ผลตอบแทนออกมาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่าง

ยิ่งประเทศที่กำลังพัฒนาหรือค่อยพัฒนา จะมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมอยู่มาก เมื่อมีการจัดการที่ดีจะมีนักท่องเที่ยวทั้งต่างถิ่นและต่างแดน เดินทางเข้ามาใช้บริการมากขึ้น นั่นหมายถึงรายได้ที่เข้าสู่ประเทศในรูปแบบหนึ่ง ในขณะเดียวกันประเทศเหล่านี้จำเป็นต้องสั่งซื้อสินค้าอุตสาหกรรมเข้ามาเพื่อพัฒนาประเทศ จึงทำให้เกิดภาวะขาดดุลการชำระเงินอยู่ในระดับสูง รายได้ที่รับจากการท่องเที่ยวจึงช่วยผ่อนปรนและลดภาวะการขาดดุลการชำระเงินได้ในระดับหนึ่ง

2) สร้างงานใหม่ให้แก่บุคคลในท้องถิ่น เมื่อกิจกรรมการท่องเที่ยวขยายตัวขึ้น ธุรกิจที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นที่พักอาศัย ซึ่งได้แก่ โรงแรม บังกะโล ภัตตาคาร ร้านอาหารของที่ระลึก การบริการขนส่ง และอาชีพมัคคุเทศก์ จะต้องมีการปรับตัวเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้าใช้บริการ ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้แรงงานระดับต่าง ๆ มากมาย กล่าวคือ จะเริ่มตั้งแต่คนงานก่อสร้าง คนงานผลิตสินค้าพื้นเมือง พนักงานบริการทั้งฝ่ายต้อนรับ อาหาร ทำความสะอาด รักษาความปลอดภัย พนักงานขับรถ และมัคคุเทศก์ เพื่อนำแขกเข้าไปเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งจำเป็นที่จะต้องใช้แรงงานเป็นจำนวนมาก จึงเปิดโอกาสและให้ประชาชนในท้องถิ่นมีงานทำเพิ่มขึ้น ทั้งเป็นแบบประจำและชั่วคราว

3) สินค้าพื้นเมืองและสินค้าเกษตรกรรมขายได้ราคาดี ตามปกติแล้วประชากรไทยเกือบ 80% จะประกอบอาชีพการเกษตร ยามว่างจากการทำนา ก็จะผลิตสินค้าพื้นเมืองเพื่อใช้ภายในครอบครัว และจะมีบางส่วนเหลือส่งออก จำหน่ายในรูปแบบของที่ระลึกบ้าง ถ้าหากมีการพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวเกิดขึ้นในย่านใกล้เคียง จะทำให้สินค้าการเกษตรไม่ว่าจะเป็นผักสด ผลไม้ เนื้อสัตว์ และสินค้าพื้นเมือง ขายได้ราคาดี และมีปริมาณความต้องการเพิ่มขึ้น

1.2 ข้อเสีย

จากการที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปใช้สถานที่บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวมาก จะส่งผลทำให้ค่าใช้จ่ายในการให้บริการสูงขึ้น ดังนั้นเมืองตากอากาศหรือเมืองท่องเที่ยวที่สำคัญจะมีค่าครองชีพสูงกว่าในบริเวณใกล้เคียงมาก ตัวอย่างเช่น ค่าครองชีพของเมืองพัทยา หรือภูเก็ต ซึ่งหลังจากมีการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับนานาชาติ จะทำให้สินค้าและบริการในสถานที่ดังกล่าวสูงกว่าเดิมหลายเท่าตัว ซึ่งจะทำให้

ประชาชนที่มีรายได้อันกลางหรือต่ำ ดำเนินชีวิตอยู่ในเมืองพัทยาและภูเก็ตเป็นไปด้วยความยากลำบาก เป็นต้น

2. การเมือง

2.1 ข้อดี

การไปมาหาสู่กัน หรือการมีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมชมเยือนกันอยู่เสมอ จะส่งผลทำให้กลุ่มชนต่างๆ เกิดความเข้าใจดีต่อกัน ถ้าหากผู้ที่เข้าไปเยือนนั้นไม่แสดงอาการดูถูกเหยียดหยามกลุ่มชน หรือประเทศที่มีความเจริญทางด้านวัตถุต่ำกว่า คั้งนั้น การขยายกิจการท่องเที่ยวเข้าไปสู่ภูมิภาค หรือประเทศต่าง ๆ มากเท่าไร และเมื่อมีชาวต่างถิ่นหรือต่างแดนเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น นอกจากเป็นการลดสภาพการอยู่อย่างโดดเดี่ยวแล้ว เมื่อกลุ่มชนเหล่านั้นมีโอกาสพบปะสังสรรค์กันอยู่ตลอดเวลา จะทำให้ความเป็นมิตรกระชับมันยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความมั่นคงทางด้านการเมืองในท้องถิ่นในประเทศหรือระหว่างประเทศได้เช่นกัน

2.2 ข้อเสีย

การเดินทางของกลุ่มชนเข้าไปท่องเที่ยวยังต่างแดนที่เห็นความเจริญก้าวหน้า ทางด้านการเมือง ประชากรของเขามีความอิสระและเสรีภาพสูง จึงทำให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้นนำกลับมาเปรียบเทียบกับประเทศของตน และในที่สุดจะกลายเป็นชนวนนำไปสู่การต่อต้านรัฐบาลที่ปกครองประเทศต่อไป นอกจากนี้การเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในกลุ่มชนที่มีพื้นฐานทุกด้านแตกต่างกัน แม้จะอยู่ในประเทศเดียวกันก็ไม่เกิดผลดีแต่อย่างใด กล่าวคือ อาจจะนำไปสู่ความเข้าใจผิด และเกิดความไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกันได้

3. สังคม

3.1 ข้อดี

1) ช่วยให้ประชาชนได้เห็นถึงความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นที่เดินทางไปถึง ซึ่งเปรียบเสมือนการทำให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างประชาชน การท่องเที่ยวทำให้ได้รับทราบถึงอารยธรรมที่แตกต่างกันออกไป ซึ่ง

เปรียบเสมือนการเรียนรู้ด้วยตนเองที่ผิดแผกแตกต่างไปจากชีวิตประจำวัน และสถานที่ที่ตนเองเคยพบเห็นอยู่เป็นประจำ นอกจากนี้ ผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นก็ได้รับทราบถึงสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่คนเดินทางไป ถึงมีพฤติกรรมหรืออารยธรรมเป็นเช่นไร เพื่อนำเอาส่วนที่ดีมาปรับปรุง แก้ไขให้ดียิ่งขึ้นต่อไป ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่าการท่องเที่ยวทำประโยชน์ให้ทั้งผู้เดินทางและผู้ที่อยู่ในท้องถิ่น

2) ช่วยให้สภาพแวดล้อมของท้องถิ่นดียิ่งขึ้น เพราะเป็นที่ทราบดีว่า หากสถานที่ใดมีปัญหาในเรื่องเกี่ยวกับความเสื่อมโทรม ความสกปรกหรือความไม่ปลอดภัย ก็จะไม่เป็นที่ประสงค์ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไป เพราะนักท่องเที่ยวประสงค์ที่จะได้พบเห็น หรือสัมผัสกับสภาพธรรมชาติของท้องถิ่น ประชาชนมีอัธยาศัยไมตรี ความสะดวกสบายที่พอควร และมีความปลอดภัย

3) เป็นการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ เพราะในสถานที่ที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปถึงจะมีการสร้างปัจจัยต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ระบาย โรงแรม ที่พักต่าง ๆ ตามมาเพื่อสนองความต้องการและการสร้างวัตถุสิ่งของเหล่านี้ จะช่วยขจัดปัญหา หรือภัยที่เกิดจากการแทรกซึมหรือบ่อนทำลายต่างๆ ได้อย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความเจริญให้แก่ท้องถิ่นได้อย่างมากอีกด้วย

ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่าในยามที่ประเทศกำลังประสบปัญหาต่าง ๆ อย่างมากมาย จึงควรที่จะระดมทรัพยากรเท่าที่มีอยู่ พร้อมทั้งกำลังความสามารถและสติปัญญาเพื่อสร้างความความสุขให้กับประชาชน โดยการหาทางสร้างงานหรืออาชีพ และกระจายรายได้สู่ประชากรในท้องถิ่น ตลอดจนการสร้างฐานะความมั่นคงทั้งทางการเมืองและสังคม โดยใช้มาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวเข้าไปแก้ไข เพราะการท่องเที่ยวยังมีอนาคตที่จะก้าวหน้าไปได้อีก และมีช่องที่จะส่งเสริมให้บรรลุผลตามเป้าหมายได้โดยง่าย และรวดเร็วสมตามความต้องการทุกประการ

3.2 ข้อเสีย

1) ด้านศีลธรรม จากความแตกต่างของนักท่องเที่ยวกับชาวพื้นเมือง จึงทำให้นักท่องเที่ยวเหล่านั้น สร้างปัญหาสังคมเกิดขึ้นไม่ว่าทางด้านอาชญากรรม โสเภณี ยาเสพติดและการประพฤติด้านศีลธรรมอื่นๆก็ตาม อาจจะกล่าวได้ว่ากิจการท่องเที่ยวจะเป็นตัวเร่งที่ทำให้เกิดความเข้มของปัญหาสังคมดังกล่าว

2) ความรู้สึกที่ไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวจากความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และระดับการศึกษา จะทำให้ชาวพื้นเมืองหรือชาวชนบทมีความรู้สึกว่าตัวเองต่ำต้อย และค้อยโอกาสกว่าชาวเมือง แม้ว่า ชาวพื้นเมืองเหล่านั้นจะพยายามยกฐานะตัวเองขึ้นมา แต่โอกาสต่าง ๆ ไม่เอื้ออำนวย จึงส่งผลทำให้ชาวพื้นเมืองมีความรู้สึกไม่ดีต่อนักท่องเที่ยวเหล่านั้น

4. วัฒนธรรม-ขนบธรรมเนียมประเพณี

4.1 ข้อดี

เนื่องจากขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมบางประการของประเทศกำลังจางหายไปจากสังคมของคนไทยในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นการละเล่น การแสดง ประเพณี หรือเทศกาลต่างๆ สิ่งเหล่านี้ถือได้ว่าเป็นวัตถุดิบที่สำคัญของการท่องเที่ยว ทั้งนี้เพราะจะเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวต่างถิ่นหรือต่างแดนมาก ซึ่งตามความรู้สึกของนักท่องเที่ยว เหล่านี้จะถือเป็นของแปลกและใหม่ ตัวอย่างเช่น ประเพณีเผาเทียนเล่นไฟ ที่จังหวัดสุโขทัย ประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี เทศกาลสงกรานต์ จังหวัดเชียงใหม่ และงานบุญแข่งขั้งไฟ จังหวัดยโสธร เป็นต้น ซึ่งประเพณีหรือเทศกาลเหล่านี้ถ้าหากไม่มีการฟื้นฟูขึ้นมา ในที่สุดก็จะหมดไปจากสังคมไทย เพื่อขนบธรรมเนียมประเพณี ยังคงอยู่กับสังคมไทยและมีคุณค่าต่อการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ร่วมมือกับศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ฟื้นฟูการละเล่นการแสดง และประเพณีต่างๆเหล่านี้ขึ้นมา ซึ่งนอกจากจะเป็นการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมแล้ว ยังถือได้ว่าเป็นวัตถุดิบที่สำคัญของกิจการท่องเที่ยวในลำดับต่อไปอีกด้วย

4.2 ข้อเสีย

จากสภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน ข้อมก้อให้เกิดความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมปรากฏขึ้น ดังจะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมเข้ามาท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาหรือด้อยพัฒนาหรือกรณีที่ประชากรในเมืองเดินทางเข้าไปในชนบท การปฏิบัติตัวของชาวเมือง หรือชาวต่างประเทศในเรื่อง กิริยามารยาท การพูดจา และการแต่งกาย ชาวชนบทเหล่านี้อาจจะนำไปใช้เป็นบรรทัด

ฐานในการปฏิบัติตนบ้าง ซึ่งจะส่งผลทำให้ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นต้องเปลี่ยนแปลงไป

นอกจากนี้ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม จะถูกนำมาใช้เพื่อประโยชน์ทางการค้า เพื่อสนองตอบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว เช่น การลอกเลียนแบบวิธีการดำเนินชีวิตของชาวชนบท ชาวพื้นเมือง หรือชาวเขาเผ่าต่างๆ ซึ่งนำมาแสดงตามศูนย์การค้าในกรุงเทพฯ หรือเมืองอื่นๆ ยิ่งไปกว่านั้นในบางท้องถิ่นที่มีนักท่องเที่ยวต่างแดนหรือต่างถิ่นเข้าไปใช้บริการมากๆ จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ชาวพื้นเมืองเสียสิทธิที่พึงได้ไป เช่น ชายหาดบางแห่งในเกาะภูเก็ต จะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวสำหรับชาวต่างประเทศโดยเฉพาะ และไม่ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นคนพื้นเมือง ทั้งๆที่เป็นสถานที่เหล่านี้เป็นของคนไทยอย่างแท้จริง

5. สภาพแวดล้อม

5.1 ข้อดี

ได้รับความสนใจจากหน่วยงานของรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมหรือมีการเข้าควบคุม เพื่อให้คงสภาพที่ดีเหมือนเดิมให้มากที่สุดหรืออย่างน้อยก็ให้เกิดความเสียหายน้อยที่สุด

5.2 ข้อเสีย

จากการที่ประชากรเดินทางเข้าไปท่องเที่ยวในสถานที่ต่างๆ มากเกินกว่าที่สถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้นจะรองรับได้ จะส่งผลทำให้สถานที่ท่องเที่ยวเสื่อมโทรม หรือถูกทำลายมากกว่าที่จะบูรณะให้คืนสู่สภาพเดิมได้ ยิ่งไปกว่านั้น การที่นักท่องเที่ยวนำสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ ที่เกิดจากเศษอาหารและวัสดุที่ใช้ห่อหุ้มไว้ในสถานที่ท่องเที่ยว หรือแหล่งน้ำ ในบริเวณใกล้เคียง จะทำให้เกิดสิ่งสกปรกและน้ำในแหล่งน้ำเกิดมลพิษ ซึ่งจะทำให้ทัศนียภาพที่สวยงาม โดยทั่วไปถูกทำลาย อย่างไรก็ตามการป้องกันมิให้สิ่งแวดล้อมของสถานที่ท่องเที่ยวถูกทำลายอาจจะกระทำได้โดย

- 1) มีการวางแผนการจัดการและการควบคุมที่ดี
- 2) นำเอาหลักการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวมาใช้

3) ต้องได้รับความร่วมมือจากนักท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวแล้วข้างต้นจะเห็นว่า กิจกรรมท่องเที่ยวมิได้ก่อให้เกิดผลดีเท่านั้น แต่จะทำให้เกิดผลเสียได้เช่นกัน การวางแผนเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ดี และให้ความรู้เกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีที่ถูกต้อง จะช่วยลดผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวได้มาก อย่างไรก็ตาม ไรก็ตาม ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้เล็งเห็นว่า กิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถทำรายได้ให้ประเทศหรือท้องถิ่นเป็นจำนวนมาก จึงพยายามพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติ หรือต่างถิ่นเดินทางเข้ามาใช้บริการมากขึ้น เพื่อเก็บเกี่ยวผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากนักท่องเที่ยวต่อไป นอกจากนี้ยังช่วยในการประชาสัมพันธ์ประเทศ หรือท้องถิ่นของตนให้เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปอีกด้วย แม้ว่ากิจกรรมท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบในทางลบเกิดขึ้นบ้างก็ตาม

ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

การวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมายังประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ข้อ ดังนี้คือ

1. คุณลักษณะของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
2. วัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังประเทศไทย
3. พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

คุณลักษณะของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

จากการศึกษาคุณลักษณะเกี่ยวกับเพศ อายุ อาชีพ และรายได้ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทย (ตารางที่ 9) ในปี 2544 พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทยเป็นเพศชายร้อยละ 59.80 เป็นเพศหญิงร้อยละ 40.15 มีอายุอยู่ในช่วง 25 – 34 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 27.10 รองลงมาได้แก่ช่วง 35 – 44 ปี ร้อยละ 23.99 ช่วง 45 – 54 ปี ร้อยละ 18.82 ช่วง 55 – 64 ปี ร้อยละ 10.54 ช่วง 15 – 24 ปี ร้อยละ 10.33 ต่ำกว่า 15 ปี ร้อยละ 4.82 และสูงกว่า 65 ปี ร้อยละ 4.40 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาถึงอาชีพของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นผู้ที่ทำงานด้านบริการมากที่สุดร้อยละ 19.07 รองลงมาได้แก่ พนักงานขาย ร้อยละ 16.87 นักวิชาชีพ ร้อยละ 14.69 นักเรียน/นักศึกษา ร้อยละ 11.31 นักบริหารหรือประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 10.60 แม่บ้าน ร้อยละ 6.01 ผู้ว่างงาน ร้อยละ 1.70 อื่น ๆ ร้อยละ 1.93 ข้าราชการ ร้อยละ 0.93 และเกษตรกร ร้อยละ 0.25 ตามลำดับ

ตารางที่ 9 ลักษณะทั่วไปของจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ปี 2544

ลักษณะทั่วไป	ร้อยละ
1. เพศ	
ชาย	59.85
หญิง	40.15
2. อายุ/ปี	
ต่ำกว่า 15	4.82
15 - 24	10.33
25 - 34	27.10
35 - 44	23.99
45 - 54	18.82
55 - 64	10.54
ตั้งแต่ 65	4.40
3. อาชีพ	
นักวิชาชีพ	14.69
นักบริหารและผู้จัดการ	10.60
นักขาย	16.87
แรงงาน ผู้ที่ทำงานด้านบริการ	19.07
เกษตรกร	0.25

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ลักษณะทั่วไป	ร้อยละ
ข้าราชการ	0.93
แม่บ้าน	6.01
นักเรียน/นักศึกษา	11.31
ผู้ไม่มีงานทำ	1.70
ไม่ระบุสถานะ	16.63
อื่นๆ	1.93

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 15.

วัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังประเทศไทย

วัตถุประสงค์หลักที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมายังประเทศไทยในปี 2544 คือ เพื่อท่องเที่ยวและพักผ่อนร้อยละ 88.22 รองลงมาคือ เพื่อติดต่อธุรกิจ ร้อยละ 8.73 เพื่อประชุมร้อยละ 0.89 เพื่องานราชการร้อยละ 0.46 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.70 (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 วัตถุประสงค์ในการเดินทางมายังประเทศไทยของนักท่องเที่ยว
ระหว่างประเทศปี พ.ศ. 2544

วัตถุประสงค์การเดินทางมาท่องเที่ยว	ร้อยละ
พักผ่อน	88.22
ธุรกิจ	8.73
ประชุม/ตกลงสัญญา	0.89
ติดต่อราชการ	0.46
อื่นๆ	1.70

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 16.

พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว

พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยว ในปี 2544 มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาประเทศไทยเป็นครั้งแรกร้อยละ 48.25 เดินทางกลับมายังประเทศไทยอีกครั้งร้อยละ 51.75 เมื่อพิจารณาจากลักษณะการจัดการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังประเทศไทยจะพบว่า มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเองร้อยละ 57.86 และเดินทางกับบริษัทนำเที่ยวร้อยละ 42.14 (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 พฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศปี พ.ศ.2544

พฤติกรรมการเดินทาง	ร้อยละ
จำนวนครั้ง/ความถี่ในการเข้ามาท่องเที่ยว	
มาครั้งแรก	48.25
มาซ้ำ	51.75

ตารางที่ 11 (ต่อ)

พฤติกรรมการเดินทาง	ร้อยละ
วิธีการเดินทาง	
มากับกรู๊ปทัวร์	42.14
มาด้วยตัวเอง	57.86

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 15.

เมื่อพิจารณาวิธีการเดินทางของนักท่องเที่ยวในปี 2544 พบว่ามีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาทางอากาศมากที่สุด เป็นจำนวน 8,456,412 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 83.46 รองลงมาเดินทางมาทางบก จำนวน 1,426,586 คน หรือ ร้อยละ 14.08 และเดินทางมาทางเรือจำนวน 249,511 คน หรือร้อยละ 2.48 (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 วิธีการเดินทางของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในปี พ.ศ. 2543 – 2544

รูปแบบการเดินทาง	ปี 2543		ปี 2544	
	จำนวนนักท่องเที่ยว	เปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงระหว่าง ปี 42 กับ ปี43	จำนวนนักท่องเที่ยว	เปรียบเทียบเปอร์เซ็นต์การเปลี่ยนแปลงระหว่าง ปี 43 กับ ปี44
อากาศ	8,076,930	+11.21	8,456,412	+ 4.70
ภาคพื้น	1,253,654	+ 8.60	1,426,586	+13.79
ทะเล	248,242	+ 6.13	249,511	+ 0.51
รวม	9,578,826	+10.72	10,132,509	+ 5.78

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานสถิติประจำปี 2544.

กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, หน้า 29.

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ไร้ขอบเขตจำกัด และยังคงเติบโตต่อไปเรื่อยๆ อย่างไม่หยุดยั้ง สร้างผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมต่างๆ ในระดับโลก ประเทศส่วนมากต่างยินดีต้อนรับนักท่องเที่ยวและแข่งขันเพื่อธุรกิจท่องเที่ยว แต่มีน้อยคนที่จะหุยมองปัญหาด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมที่จะติดตามมาพร้อมกับความเติบโตของอุตสาหกรรมนี้ บางครั้งการลงทุนอาจจะคุ้มกับผลได้ทางเศรษฐกิจและอาจจะทำให้บางประเทศต้องย้อนกลับมาทบทวนนโยบายด้านการท่องเที่ยวใหม่ นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังผูกพันกับเทคโนโลยีซึ่งมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตมากขึ้น มีการตัดสินใจโดยมีข้อมูลเข้าถึงตัวมากขึ้น

จากการที่สถานการณ์ในปัจจุบัน แหล่งท่องเที่ยวได้เสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว เพราะมีความต้องการมากทั้งจากนักท่องเที่ยวในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นภารกิจสำคัญ ก็คือ การรักษามรดกแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ไว้ให้ยั่งยืน สามารถให้ไทยดำรงตำแหน่งเป็นประเทศที่สวยงาม นำท่องเที่ยวอยู่ได้ตลอดไป ถึงแม้ศักยภาพของการท่องเที่ยวไทยยังสูง แต่ก็เริ่มมีสัญญาณเตือนว่าทรัพยากรท่องเที่ยวโดยเฉพาะทรัพยากรธรรมชาติกำลังเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็ว หากไม่มีการจัดการที่ดีก็ไม่สามารถรักษาจุดเด่นของการท่องเที่ยวไว้ได้ ทรัพยากรท่องเที่ยวบางประเภทอาจสูญสิ้นแบบไม่มีวันหวนคืนมาได้ อีก การเสื่อมโทรมของทรัพยากรท่องเที่ยวของไทยจะทำให้คนไทยหันไปท่องเที่ยวในต่างประเทศ เป็นผลเสียต่อดุลบัญชีเดินสะพัดทำให้ไทยไม่สามารถรักษาขีดความสามารถในการแข่งขันระยะยาว

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองค่าใช้จ่าย
ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ประเทศมาเลเซีย (I = 1)

สมการที่แสดงค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศมาเลเซีย
คือ

$$\begin{aligned} \ln ET1 &= -7.481211 + 0.730405 \ln IN1 + 0.661670 \ln TP1 \\ &\quad (-2.375923) \quad (4.027633)^{***} \quad (1.5965736) \\ &+ 0.113667 \ln HP + 2.518272 \ln CPI1 + 0.085729 D \\ &\quad (0.532333) \quad (1.900142)^* \quad (1.402710) \end{aligned}$$

R-squared 0.933180

Adjusted R-squared 0.913526

F-statistic 47.48262

D.W. 0.933516

โดยที่ * แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

*** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย กับปัจจัยต่าง ๆ อธิบายได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.933180 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.913526 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่

ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ ร้อยละ 91.35 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 47.48 ค่าในวงเล็บคือค่า t-statistic ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 90 และ 99 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 0.933516 จึงใช้การปรับปรุงค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (1) เพื่อแก้ปัญหาได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ET1 = & -5.137101 + 0.621140 \ln IN1 + 0.652305 \ln TP1 \\ & (-1.454840) \quad (3.231456)*** \quad (1.473593) \\ & - 0.011668 \ln HP + 0.818137 \ln CPI1 + 0.106687 D \\ & (-0.067895) \quad (0.559418) \quad (2.313382)** \end{aligned}$$

R-squared 0.958264

Adjusted R-squared 0.941570

F-statistic 57.40054

D.W. 1.634146

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สมการลดถอยเชิงเส้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียกับ ปัจจัยต่าง ๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.958264 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.941570 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 94.16 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 57.40 ค่าในวงเล็บคือ ค่า t-statistics ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ 99 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่า

กับ 1.634146 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศมาเลเซีย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.621140

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศมาเลเซีย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศมาเลเซีย เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.652305

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากมาเลเซียลดลง ร้อยละ 0.011668

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศมาเลเซีย กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศมาเลเซีย กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.818137

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลจะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเพิ่มขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ นโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยมีช่วยช่วยดึงดูดให้ชาวมาเลเซียมาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากขึ้น

ประเทศญี่ปุ่น (I = 2)

สมการที่แสดงค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจาก ประเทศญี่ปุ่น คือ

$$\begin{aligned} \ln ET2 &= 0.695640 + 0.397035 \ln IN2 + 0.317616 \ln TP2 \\ &\quad (0.156451) \quad (1.226177) \quad (0.438102) \\ &\quad - 0.151598 \ln HP + 0.470875 \ln CPI2 + 0.040467 D \\ &\quad \quad (-0.698883) \quad (0.476404) \quad (0.539302) \end{aligned}$$

R-squared 0.764607

Adjusted R-squared 0.695374

F-statistic 11.04396

D.W. 1.498778

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น กับปัจจัยต่างๆ อธิบายได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.764607 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.695374 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 69.53 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 11.04396 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 1.498778 จึงใช้การปรับปรุงค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (1) เพื่อแก้ปัญหาได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ET2 &= 3.421948 + 0.583031 \ln IN2 - 0.100745 \ln TP2 \\ &\quad (0.684887) \quad (1.692525) \quad (-0.124754) \\ &\quad - 0.260742 \ln HP + 0.487663 \ln CPI2 + 0.020344 D \\ &\quad \quad (-1.207002) \quad (0.876275) \quad (0.301017) \end{aligned}$$

R-squared	0.766835
Adjusted R-squared	0.673569
F-statistic	8.222023
D.W.	1.864946

สมการถดถอยเชิงเส้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นกับ ปัจจัยต่างๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.766835 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.673569 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 67.36 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 8.222023 การทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 1.864946 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.583031

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นลดลงร้อยละ 0.100745

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นลดลงร้อยละ 0.260742

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่น กับ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว ชาวญี่ปุ่นในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัย อื่นๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่น กับ ดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนัก ท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.487603

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มี เครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของ รัฐบาลจะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ นโยบาย การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยมีช่วยช่วยดึงดูดให้ชาวญี่ปุ่นมาท่องเที่ยวใน ประเทศไทยมากขึ้น

ประเทศเยอรมนี (I = 3)

สมการที่แสดงค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศเยอรมนี คือ

$$\begin{aligned} \ln ET_3 &= 0.953638 + 0.107804 \ln IN_3 + 0.041888 \ln TP_3 \\ &\quad (0.251231) \quad (0.561042) \quad (0.113326) \\ &+ 0.605924 \ln HP + 0.556770 \ln CPI_3 - 0.006551 D \\ &\quad (2.881079)** \quad (0.719810) \quad (-0.103292) \end{aligned}$$

R-squared 0.872726

Adjusted R-squared 0.835293

F-statistic 23.31406

D.W. 2.282792

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนี กับปัจจัยต่างๆ อธิบายได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.872726 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.835293 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 83.53 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 23.31406 ค่าในวงเล็บคือค่า t-statistic ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 2.282792 จึงใช้การปรับปรุ่ค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (1) เพื่อแก้ปัญหาได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ET3 &= 0.189915 + 0.148492 \ln IN3 + 0.070287 \ln TP3 \\ &\quad (0.050353) \quad (0.675536) \quad (0.191528) \\ &+ 0.594959 \ln HP + 0.739252 \ln CPI3 - 0.014279 D \\ &\quad (2.627538)** \quad (0.925615) \quad (-0.208114) \end{aligned}$$

R-squared 0.857526

Adjusted R-squared 0.800537

F-statistic 15.04712

D.W. 2.10704

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

สมการถดถอยเชิงเส้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนี กับปัจจัยต่างๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.857526 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.800537 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 80.05 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 15.04712 ค่าในวงเล็บคือ ค่า t-statistics ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ

ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 2.104704 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศเยอรมนี มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากชาวเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.148492

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศเยอรมนี มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศเยอรมนี เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากชาวเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.070287

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากชาวเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.594959

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศเยอรมนี กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศเยอรมนี กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.739252

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นลบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไม่ได้ทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีเพิ่มขึ้น กล่าวอีกนัย

หนึ่งก็คือ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยไม่มีส่วนช่วยดึงดูดให้ชาวเยอรมันมาท่องเที่ยวประเทศไทยเพิ่มขึ้น

ประเทศสหราชอาณาจักร (I = 4)

สมการที่แสดงค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศสหราชอาณาจักร คือ

$$\begin{aligned} \ln ET4 &= 3.546767 & + & 0.043989 \ln IN4 & + & 0.125205 \ln TP4 \\ &(2.780979) & & (0.197548) & & (0.557869) \\ &+ & 0.280197 \ln HP & + & 0.076580 \ln CPI4 & + & 0.153395 D \\ && (1.316284) & & (0.178221) & & (2.354302)** \end{aligned}$$

R-squared 0.833043

Adjusted R-squared 0.783939

F-statistic 16.96457

D.W. 1.986639

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของค่าใช้จ่ายของ นักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรกับปัจจัยต่างๆ อธิบายได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.833043 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.783939 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 78.39 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 16.96457 ค่าในวงเล็บคือค่า t-statistic ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสห

สัมพัทธ์นั้นคือ Durbin– Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 1.986639 เมื่อพิจารณาความสัมพัทธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศสหราชอาณาจักร มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจากสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.043989

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศสหราชอาณาจักร มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากสหราชอาณาจักรมายังประเทศไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.125205

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.280197

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสหราชอาณาจักรกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสหราชอาณาจักร กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้น ร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.076580

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลจะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น กล่าวอีกนัย

หนึ่งก็คือนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทย มีส่วนช่วยดึงดูดให้ชาวสหราชอาณาจักรมาท่องเที่ยวประเทศไทยเพิ่มขึ้น

ประเทศสหรัฐอเมริกา (I = 5)

สมการที่แสดงค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศสหรัฐอเมริกา คือ

$$\begin{aligned} \ln ET5 = & - 2.529828 + 0.621320 \ln IN5 + 0.315197 \ln TP5 \\ & (-0.148404) \quad (1.417782) \quad (0.149157) \\ & - 0.152815 \ln HP + 0.895999 \ln CPI5 + 0.061306 D \\ & (-0.784511) \quad (0.985525) \quad (0.721631) \end{aligned}$$

R-squared	0.778390
Adjusted R-squared	0.713210
F-statistic	11.94224
D.W.	1.538427

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวประเทศสหรัฐอเมริกากับปัจจัยต่างๆ อธิบายได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.778390 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.713210 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 71.32 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 11.94224 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 1.538427 จึงใช้การปรับปรุงค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (1) เพื่อแก้ปัญหาได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ET5 = & 12.07714 + 0.878448 \ln IN5 - 1.331285 \ln TP5 \\ & (0.843362) \quad (2.273250)** \quad (-0.753124) \\ & - 0.179273 \ln HP + 0.848751 \ln CPI5 + 0.087692 D \\ & (-1.079265) \quad (1.032339) \quad (1.260797) \end{aligned}$$

R-squared 0.808315

Adjusted R-squared 0.731641

F-statistic 10.54423

D.W. 2.076179

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

สมการถดถอยเชิงเส้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันกับปัจจัยต่าง ๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.808315 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.731641 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 73.16 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 10.54423 ค่าในวงเล็บคือ ค่า t-statistics ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 2.076179 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศสหรัฐอเมริกา เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.878448

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันลดลงร้อยละ 1.331285

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันลดลงร้อยละ 0.179273

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกา กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวประเทศสหรัฐอเมริกาในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสหรัฐอเมริกา กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.848751

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลจะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันเพิ่มขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยมีส่วนช่วยดึงดูดให้ชาวอเมริกัน มาท่องเที่ยวประเทศไทยเพิ่มขึ้น

ประเทศออสเตรเลีย (I = 6)

สมการที่แสดงค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศออสเตรเลีย คือ

$$\begin{aligned} \ln ET_6 = & -2.409897 + 0.318901 \ln IN_6 + 0.534252 \ln TP_6 \\ & (-0.581595) \quad (0.909511) \quad (0.785879) \\ & + 0.059619 \ln HP + 0.247372 \ln CPI_6 - 0.011181 D \\ & (0.277679) \quad (0.693555) \quad (-0.135254) \end{aligned}$$

R-squared 0.806162

Adjusted R-squared 0.749151

F-statistic 14.14042

D.W. 1.560268

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลีย กับปัจจัยต่าง ๆ อธิบายได้ดังนี้ ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.806162 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.749151 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 74.91 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 14.14042 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 1.560268 จึงใช้การปรับปรุงค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (1) เพื่อแก้ปัญหานี้ได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ET_6 = & -2.154494 + 0.288334 \ln IN_6 + 0.619057 \ln TP_6 \\ & (-0.907683) \quad (1.436427) \quad (1.643327) \\ & - 0.035861 \ln HP + 0.163769 \ln CPI_6 - 0.013666 D \\ & (-0.276132) \quad (0.849774) \quad (-0.285573) \end{aligned}$$

R-squared	0.888869
Adjusted R-squared	0.844416
F-statistic	19.99588
D.W.	2.496609

สมการถดถอยเชิงเส้นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียกับ ปัจจัยต่าง ๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.888869 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.844416 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 84.44 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 19.99588 และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 2.496609 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศออสเตรเลีย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศ ออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.288334

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศออสเตรเลีย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.619057

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย

เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียลดลง ร้อยละ 0.035861

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศออสเตรเลีย กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศออสเตรเลีย กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.163769

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นลบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไม่ได้ทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียเพิ่มขึ้น กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยไม่มีส่วนช่วยดึงดูดให้ชาวออสเตรเลียมาท่องเที่ยวประเทศไทยเพิ่มขึ้น

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองสมการระยะเวลาพำนัก ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

ประเทศมาเลเซีย (I = 1)

สมการที่แสดงระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศมาเลเซีย คือ

$$\begin{aligned} \ln ST1 &= -8.552649 & - & 0.376307 \ln IN1 & + & 1.202037 \ln TP1 \\ &(-3.770831) & & (-2.773724)** & & (3.877030)*** \\ & & + & 0.390186 \ln HP & + & 3.031674 \ln CPI1 & - & 0.029971 D \\ & & & (2.442612)** & & (3.057935)*** & & (-0.655503) \end{aligned}$$

R-squared 0.660101

Adjusted R-squared 0.560131

F-statistic	6.602974
D.W.	1.791036
โดยที่ **	แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95
***	แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซีย กับปัจจัยต่าง ๆ อธิบายได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.660101 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.560131 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 56.01 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 5.783314 ค่าในวงเล็บคือค่า t-statistic ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และ 99 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 1.799535 จึงใช้การปรับปรุงค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (2) เพื่อแก้ปัญหาดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ST1 = & - 5.532081 - 0.576485 \ln IN1 + 1.213200 \ln TP1 \\ & (-1.991451) \quad (-4.380781)^{***} \quad (3.949249)^{***} \\ & + 0.245695 \ln HP + 1.178147 \ln CPI1 + 0.000531 D \\ & \quad (1.373184) \quad (0.891725) \quad (0.011671) \end{aligned}$$

R-squared	0.712525
Adjusted R-squared	0.589321
F-statistic	5.783314
D.W.	1.799535
โดยที่ ***	แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สมการถดถอยเชิงเส้นของระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียกับปัจจัยต่างๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.712525 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.589321 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 58.93 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 5.783314 ค่าในวงเล็บคือ ค่า t-statistics ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 1.799535 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศมาเลเซีย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวจากชาวมาเลเซียลดลงร้อยละ 0.576485

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศมาเลเซีย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวจากชาวมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.213200

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวจากชาวมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.245695

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศมาเลเซีย กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนัก

ท่องเที่ยวชาวมาเลเซียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศมาเลเซีย กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.78147

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียเพิ่มขึ้น

ประเทศญี่ปุ่น (I = 2)

สมการที่แสดงระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศญี่ปุ่น คือ

$$\begin{aligned} \ln ST_2 = & -4.638145 - 0.017076 \ln IN_2 + 0.467063 \ln TP_2 \\ & (-1.861556) \quad (-0.09411) \quad (1.149705) \\ & + 0.207918 \ln HP - 0.022058 \ln CPI_2 + 0.015932 D \\ & (1.710572) \quad (0.081625) \quad (0.378904) \end{aligned}$$

R-squared 0.902993

Adjusted R-squared 0.874462

F-statistic 31.64903

D.W. 1.741872

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น กับปัจจัยต่าง ๆ อธิบายได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.902993 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.874462 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏใน สมการทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 87.44 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 31.64903 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ

1.799535 จึงใช้การปรับปรุงค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (1) เพื่อแก้ปัญหาได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ST2 &= - 5.328476 - 0.073243 \ln IN2 - 0.591987 \ln TP2 \\ &\quad (-1.767641) \quad (-0.319476) \quad (1.227349) \\ &+ 0.226529 \ln HP - 0.065611 \ln CPI2 + 0.018255 D \\ &\quad (1.327724) \quad (-0.217561) \quad (0.428798) \end{aligned}$$

R-squared	0.900803
Adjusted R-squared	0.861125
F-statistic	22.70249
D.W.	1.822089

สมการถดถอยเชิงเส้นของระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยว ชาวญี่ปุ่นกับปัจจัยต่างๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.900803 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.861125 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 86.11 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 22.70249 และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 1.822089 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นลดลงร้อยละ 0.073243
2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศญี่ปุ่น มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่นในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณา

ความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.591987

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.226529

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่น กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศญี่ปุ่น กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นลดลงร้อยละ 0.065611

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่นเพิ่มขึ้น

ประเทศเยอรมนี (I = 3)

สมการที่แสดงระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศเยอรมนี คือ

$$\begin{aligned} \ln ST3 &= -3.610886 + 0.116585 \ln IN3 + 0.315311 \ln TP3 \\ &\quad (-1.311242) \quad (0.836337) \quad (1.175874) \\ &+ 0.147685 \ln HP - 0.113446 \ln CPI3 + 0.011410 D \\ &\quad (0.967947) \quad (-2.202166) \quad (0.247962) \end{aligned}$$

R-squared	0.884011
Adjusted R-squared	0.849897
F-statistic	25.91321
D.W.	0.365689

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนี กับปัจจัยต่าง ๆ อธิบายได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.884011 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.849897 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 84.98 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 25.91321 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 0.365689 จึงใช้การปรับปรุงค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (2) เพื่อแก้ปัญหาได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ST3 &= 0.450277 + 0.101954 \ln IN3 - 0.030619 \ln TP3 \\ &\quad (0.239349) \quad (1.486435) \quad (-0.254269) \\ &+ 0.147510 \ln HP + 0.015255 \ln CPI3 + 0.002961 D \\ &\quad (2.444564)** \quad (0.054833) \quad (0.175118) \end{aligned}$$

R-squared	0.969982
Adjusted R-squared	0.957117
F-statistic	75.39671
D.W.	1.815060

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

สมการถดถอยเชิงเส้นของระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยว ชาวเยอรมนีกับปัจจัยต่างๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.900803 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.957117 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 95.71 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 75.39671 ค่าในวงเล็บคือ ค่า t-statistics ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 1.815060 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศเยอรมนี มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.101954

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศเยอรมนี มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีลดลงร้อยละ 0.030617

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.147510

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศเยอรมนี กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนัก

ห้องเที่ยวชาวเยอรมนีในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศเยอรมนี กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.015255

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นบวก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมนีเพิ่มขึ้น

ประเทศสหราชอาณาจักร (I = 4)

สมการที่แสดงระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศสหราชอาณาจักร คือ

$$\begin{aligned} \ln ST4 &= -2.493693 - 0.121346 \ln IN4 + 0.309933 \ln TP4 \\ &\quad (-3.427174) \quad (-0.955178) \quad (2.420501)** \\ &\quad + 0.371795 \ln HP + 0.083453 \ln CPI4 - 0.000599 D \\ &\quad (3.061386)*** \quad (0.340421) \quad (-0.016119) \end{aligned}$$

R-squared 0.910856

Adjusted R-squared 0.884637

F-statistic 34.74056

D.W. 1.775909

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักร กับปัจจัยต่าง ๆ อธิบายได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.910856 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.884637 หมายถึง ตัว

แปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมดสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 88.46 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 34.74056 ค่าในวงเล็บคือค่า t-statistic ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และ 99 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 1.775909 จึงใช้การปรับปรุงค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (2) เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าวได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ST4 &= -2.017108 & - & 0.215082 \ln IN4 & + & 0.274351 \ln TP4 \\ &(-2.936828) & & (-1.781862) & & (2.375519)** \\ &+ & 0.515771 \ln HP & - & 0.061712 \ln CPI4 & - & 0.017040 D \\ && (4.119314)*** & & (-0.291391) & & (-0.422607) \end{aligned}$$

R-squared 0.917932

Adjusted R-squared 0.882760

F-statistic 26.09832

D.W. 2.036133

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สมการถดถอยเชิงเส้นของระยะเวลาฟาร์มของนักท่องเที่ยว ชาวสหราชอาณาจักรกับปัจจัยต่าง ๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.917932 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.882760 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 88.28 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 26.09832 ค่าในวงเล็บคือ ค่า t-statistics ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ 99 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ผลปรากฏว่าไม่

เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 2.036133 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศสหราชอาณาจักร มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรลดลงร้อยละ 0.215082

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศสหราชอาณาจักร มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.274351

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.515771

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสหราชอาณาจักร กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศสหราชอาณาจักร กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรลดลงร้อยละ 0.061712

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นลบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไม่ได้ทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวสหราชอาณาจักรเพิ่มขึ้น

ประเทศสหรัฐอเมริกา (I = 5)

สมการที่แสดงระยะเวลาฟ้านักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศ
สหรัฐอเมริกา คือ

$$\begin{aligned} \ln ST5 &= 17.89036 & - & 0.166958 \ln IN5 & + & 1.876208 \ln TP5 \\ &(-2.709010) & & (-0.983420) & & (2.291809)** \\ &+ & 0.229223 \ln HP & + & 0.516545 \ln CPI5 & - & 0.015317 D \\ && (3.037593)*** & & (1.466570) & & (-0.465385) \end{aligned}$$

R-squared 0.929128

Adjusted R-squared 0.908283

F-statistic 44.57358

D.W. 1.760300

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของ ระยะเวลาฟ้านักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันกับปัจจัยต่างๆ อธิบายได้ว่า ค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.929128 ค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.908283 จากตัวแปรตามได้ร้อยละ 90.83 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 44.57358 ค่าในวงเล็บคือค่า t-statistic ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 และ 99 เนื่องจากการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าเกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ Durbin – Watson (D.W.) มีค่าเท่ากับ 1.760300 จึงใช้การปรับปรุงค่า D.W. โดยใช้โปรแกรม Eviews ในรูปความสัมพันธ์ AR (1) เพื่อแก้ปัญหาได้สมการดังนี้

$$\begin{aligned} \ln ST5 &= -21.30028 - 0.241178 \ln IN5 + 2.272447 \ln TP5 \\ &\quad (-3.167014) \quad (-1.444421) \quad (2.749229)** \\ &+ 0.243093 \ln HP + 0.508159 \ln CPI5 - 0.019404 D \\ &\quad (3.088776)*** \quad (1.523159) \quad (-0.600608) \end{aligned}$$

R-squared 0.929128

Adjusted R-squared 0.908283

F-statistic 44.57358

D.W. 1.760300

โดยที่ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

โดยที่ *** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

สมการถดถอยเชิงเส้นของระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันกับปัจจัยต่าง ๆ พิจารณาได้จากค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.934228 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.907919 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 90.79 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 35.50996 ค่าในวงเล็บคือ ค่า t-statistics ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และ 99 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม และการทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 1.970327 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามมีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันลดลงร้อยละ 0.241178

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.272447

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.243039

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของ ประเทศสหรัฐอเมริกา กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกัน เพิ่มขึ้นร้อยละ 0.508159

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นลบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไม่ได้ทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันเพิ่มขึ้น

ประเทศออสเตรเลีย (I = 6)

สมการที่แสดงระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจากประเทศออสเตรเลีย คือ

$\ln ST6$	$=$	2.551248	$+$	$0.554180 \ln IN6$	$-$	$0.793500 \ln TP6$
		(-0.789686)		$(2.029482)^*$		(-1.497934)
		$+ 0.111893 \ln HP$	$+$	$0.536186 \ln CPI6$	$-$	$0.075440 D$
		(0.668838)		$(1.927982)^*$		(-1.17147)
R-squared		0.705931				
Adjusted R-squared		0.619440				
F-statistic		8.161898				
D.W.		2.017221				

จากการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของ ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียกับปัจจัยต่าง ๆ อธิบายได้ว่าค่าสัมประสิทธิ์แห่งการกำหนด (R-squared) เท่ากับ 0.705931 และค่า Adjusted R-squared เท่ากับ 0.619440 หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ปรากฏในสมการทั้งหมด สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากตัวแปรตามได้ร้อยละ 61.94 โดยมีค่า F-statistic เท่ากับ 8.161898 การทดสอบค่าสหสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าไม่เกิด ปัญหาสหสัมพันธ์ นั่นคือ D.W. เท่ากับ 2.017221 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม มีรายละเอียดดังนี้

1. รายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศออสเตรเลีย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ เมื่อรายได้ต่อหัวของนักท่องเที่ยวประเทศออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.554180

2. ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศออสเตรเลีย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียในทิศทางตรงกันข้าม จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพักของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียลดลงร้อยละ 0.793500

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียในเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจากชาวออสเตรเลียลดลงร้อยละ 0.111893

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศออสเตรเลีย กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์กับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียในทิศทางเดียวกัน จากการพิจารณาความยืดหยุ่นพบว่า ถ้ากำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ เมื่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศออสเตรเลีย กับดัชนีราคาสินค้าของผู้บริโภคของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.536186

5. ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรหุ่น แทนด้วยปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีเครื่องหมายเป็นลบ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ นั่นคือการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไม่ได้ทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียเพิ่มขึ้น

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญยิ่งอุตสาหกรรมหนึ่งของประเทศไทย ด้วยสามารถสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาลจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วเป็นหลัก ในช่วงเวลาประมาณ 20 ปีที่ผ่านมา อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทำให้ประเทศติดอันดับต้น ๆ มาโดยตลอด ทั้งนี้ หากพิจารณาในแง่เศรษฐศาสตร์แล้ว อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจัดได้ว่าเป็นการส่งสินค้าออกที่มองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (Invisible Export) เพราะสามารถนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศเช่นเดียวกับการขายสินค้าที่ส่งออกไปขายยังประเทศต่างๆ ดังนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงเป็นแหล่งรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศสำคัญแหล่งหนึ่ง นอกจากนี้การท่องเที่ยวยังมีบทบาทช่วยกระตุ้นให้มีการนำทรัพยากรที่มีอยู่แล้วของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์อีกด้วย

ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยประสบความสำเร็จอย่างยิ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้วยการใช้นโยบายทางการตลาดเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยมีปัจจัยที่สนับสนุนให้การประชาสัมพันธ์ต่างๆ ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทั่วโลก ที่สำคัญได้แก่

1. ท่าเลที่ตั้งของประเทศอยู่ในทำเลที่เหมาะสม อีกทั้งมีฐานะเป็นศูนย์กลางการบินพาณิชย์แห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้ชาวต่างประเทศที่ต้องเดินทางผ่านประเทศไทยมีโอกาสได้รู้จักประเทศไทยมากขึ้น

2. การมีทรัพยากรที่เหมาะสมต่อการท่องเที่ยวจำนวนมาก ทั้งแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนวิถีชีวิตชาวไทยที่น่าสนใจสามารถนำไปใช้เผยแพร่โฆษณาในตลาดการท่องเที่ยวได้อย่างดียิ่ง

3. คุณลักษณะเฉพาะของชาวไทย มีเอกลักษณ์ที่ความเป็นมิตรไมตรี โอบอ้อมอารี ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ

4. สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเหมาะสม เป็นต้นว่า ที่พัก การขนส่ง ร้านอาหาร และสิ่งบันเทิงอื่น ๆ

ด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้แต่ละปีประเทศไทยมีจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น จากเดิมที่มีจำนวนชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพียง 5.1 ล้านคนในปี 2534 ได้เพิ่มสูงขึ้นเป็น 10.13 ล้านคนในปี 2544

ในจำนวนชาวต่างชาติกว่า 10 ล้านคนที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยนี้ ร้อยละ 88 เดินทางเข้ามาเพื่อพักผ่อนและท่องเที่ยว ในขณะที่ร้อยละ 9 เดินทางมาเพื่อการทำธุรกิจ โดยมีเพียงร้อยละ 0.89 และ 0.46 ที่เดินทางมาเพื่อประชุมและติดต่อกับราชการต่าง ๆ ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังเป็นที่น่าสังเกตว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างสองวัตถุประสงค์หลักในการมาเยือนไทยของชาวต่างประเทศ คือ ระหว่างการเดินทางเข้ามาเพื่อการท่องเที่ยว และเพื่อติดต่อกับธุรกิจแล้ว พบว่าประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวเดินทางมาเยือนเพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ส่วนผู้ที่เดินทางมาเพื่อธุรกิจนั้นยังมีจำนวนคงที่

การศึกษาวិเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย เพื่อทราบปัจจัยต่าง ๆ ที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว และนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการประกอบการพิจารณาหรือวางแผนในภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งภาครัฐและเอกชน การศึกษาในครั้งนี้ได้คัดเลือกประเทศที่เป็นตัวแทนของนักท่องเที่ยวตามภูมิภาคต่างๆ โดยพิจารณาจาก ประเทศที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยมากในอันดับต้นๆ ของแต่ละภูมิภาคอย่างต่อเนื่องและมีจำนวนนักท่องเที่ยว ตั้งแต่ 300,000 คนขึ้นไป ประกอบด้วย ประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ใช้ข้อมูลทศวรรษระหว่างปี 2522 – 2544 โดยตัวแปรตามคือ ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ตัวแปรอิสระคือ รายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยว ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย อัตราส่วน

ของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยว กับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย และตัวแปรหุ่นแสดงเหตุการณ์ปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว ใช้วิธีวิเคราะห์ในรูปแบบของสหสัมพันธ์เชิงเส้นล็อกกาลิทึม ในโปรแกรมสำเร็จรูป Eviews เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์

ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจาก 6 ประเทศ คือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และ ออสเตรเลีย ผลปรากฏดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 สรุปผลการวิเคราะห์สมการค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวประเทศต่างๆ ที่เดินทางมาประเทศไทย

ตัวแปร	ความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน (+)			ความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้าม (-)		
	ประเทศ	สัมประสิทธิ์	t-statistic	ประเทศ	สัมประสิทธิ์	t-statistic
INI	มาเลเซีย	0.6211	3.2314***			
	ญี่ปุ่น	0.5830	1.6925			
	เยอรมนี	0.1485	0.6755			
	สหราชอาณาจักร	0.0439	1.1975			
	สหรัฐอเมริกา	0.8784	2.2732			
	ออสเตรเลีย	0.2883	1.4364			
TPI	มาเลเซีย	0.6523	1.4736	ญี่ปุ่น	0.1007	-1.1247
	เยอรมนี	0.0703	0.1915**	สหรัฐอเมริกา	1.3313	-0.7531
	สหราชอาณาจักร	0.1252	0.5579			
	ออสเตรเลีย	0.6190	1.6433			

ตารางที่ 13 (ต่อ)

ตัวแปร	ความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน (+)			ความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้าม (-)		
	ประเทศ	สัมประสิทธิ์	t-statistic	ประเทศ	สัมประสิทธิ์	t-statistic
HP	เยอรมนี	0.5949	2.6275	มาเลเซีย	0.0117	-0.0679
	สหราชอาณาจักร	0.2802	1.3163	ญี่ปุ่น	0.2607	-1.2070
				สหรัฐอเมริกา	0.1793	-1.0793
				ออสเตรเลีย	0.0359	-0.2761
CPI	มาเลเซีย	0.8181	0.5594			
	ญี่ปุ่น	0.4877	0.8762			
	เยอรมนี	0.7392	0.9256			
	สหราชอาณาจักร	0.0766	0.1782			
	สหรัฐอเมริกา	0.8487	1.0323			
	ออสเตรเลีย	0.1638	0.8498			
D	มาเลเซีย	0.1067	2.3134	เยอรมนี	0.0143	-0.2081
	ญี่ปุ่น	0.0203	0.3010	ออสเตรเลีย	0.0137	-0.2856
	สหราชอาณาจักร	0.1534	2.3543**			
	สหรัฐอเมริกา	0.0877	1.2608			

ที่มา : จากการคำนวณ

หมายเหตุ ** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** แสดงค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองของสมการค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย (ตารางที่ 13) พบว่า

1. รายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวใน 2 ประเทศ คือ มาเลเซียและสหรัฐอเมริกา เมื่อพิจารณาในรูปแบบ

ความสัมพันธ์ของรายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว แล้วพบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้ง 6 ประเทศ คือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกาและออสเตรเลีย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทยต่อรายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว อยู่ระหว่าง 0.0439 ถึง 0.8784

2. ค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยว มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวเพียงประเทศเดียว คือ เยอรมนี เมื่อพิจารณาในรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยวแล้วพบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวจาก 2 ประเทศ คือ ญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีความยืดหยุ่นของ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศต่อราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยว เท่ากับ 1.1007 และ 1.3313 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจาก 4 ประเทศ คือ มาเลเซีย เยอรมนี สหราชอาณาจักรและออสเตรเลีย โดยมีความยืดหยุ่นอยู่ระหว่าง 0.0703 ถึง 0.6190 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า แม้ปัจจัยทางด้านราคาค่าโดยสารเครื่องบินจะมีราคาสูงขึ้น ยังทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยสูงขึ้น อาจเนื่องมาจากประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามรวมทั้งโบราณสถานที่น่าสนใจ และดึงดูดกว่าประเทศอื่นในภูมิภาคเดียวกัน

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย เมื่อพิจารณาในรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยแล้วพบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจาก 4 ประเทศ คือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทยต่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย เท่ากับ 0.0117, 0.2607, 0.1793 และ 0.0359 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจาก 2 ประเทศ คือ เยอรมนี และสหราชอาณาจักร โดยมีความยืดหยุ่น

เท่ากับ 0.5949 และ 0.2802 ตามลำดับ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ปัจจัยทางด้านราคาห้องพักของประเทศไทยสูงขึ้น ยังสามารถทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเพิ่มขึ้น เนื่องจากสถานที่พักแรมของประเทศไทยมีความเป็นมาตรฐานมากยิ่งขึ้น การบริการที่มีความเป็นเอกลักษณ์และอัธยาศัยที่ดีของคนไทย สร้างความประทับใจต่อนักท่องเที่ยว

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวทั้ง 6 ประเทศ คือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีความยืดหยุ่นของค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย ต่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย อยู่ระหว่าง 0.0766 ถึง 0.8487

5. ปัจจัยตัวแปรหุ่นที่แสดงเหตุการณ์พิเศษในการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 2 ประเทศ คือ มาเลเซีย และสหราชอาณาจักร พิจารณาในรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจาก 4 ประเทศ คือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความยืดหยุ่นค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศต่อตัวแปรหุ่นที่แสดงเหตุการณ์ปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยว อยู่ระหว่าง 0.0203 ถึง 0.1067

ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยต่างๆ ที่กำหนดระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจาก 6 ประเทศ คือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และ ออสเตรเลีย ผลปรากฏดังตารางที่ 14

ตารางที่ 14 สรุปผลการวิเคราะห์สมการระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวประเทศต่างๆ
ที่เดินทางมาประเทศไทย

ตัวแปร	ความสัมพันธ์ทิศทางเดียวกัน (+)			ความสัมพันธ์ทิศทางตรงข้าม (-)		
	ประเทศ	สัมประสิทธิ์	t-statistic	ประเทศ	สัมประสิทธิ์	t-statistic
INI	เยอรมนี	0.1019	1.4864	มาเลเซีย	0.5765	-4.3808***
	ออสเตรเลีย	0.5542	2.0283	ญี่ปุ่น	0.0732	-0.3195
				สหราชอาณาจักร	0.2151	-1.7819*
				สหรัฐอเมริกา	0.2412	-1.4444
TPI	มาเลเซีย	1.2132	3.9492**	เยอรมนี	0.0306	-0.2543
	ญี่ปุ่น	0.5919	1.2273	ออสเตรเลีย	0.7927	-1.4964
	สหราชอาณาจักร	0.2743	2.3755**			
	สหรัฐอเมริกา	2.2724	2.7492**			
HP	มาเลเซีย	0.2457	1.3732			
	ญี่ปุ่น	0.2265	1.3277			
	เยอรมนี	0.1475	2.4446**			
	สหราชอาณาจักร	0.5158	4.1193***			
	สหรัฐอเมริกา	0.2431	3.0888***			
	ออสเตรเลีย	0.1118	0.6682			
CPI	มาเลเซีย	1.1781	0.8917	ญี่ปุ่น	0.0656	-0.2176
	เยอรมนี	0.0152	0.0548	สหราชอาณาจักร	0.0617	-0.2914
	สหรัฐอเมริกา	0.5081	1.5231			
	ออสเตรเลีย	0.5353	1.9260			
D	มาเลเซีย	0.0005	0.0117	สหราชอาณาจักร	0.0170	-0.4226
	ญี่ปุ่น	0.0182	0.4288	สหรัฐอเมริกา	0.0194	0.6006
	เยอรมนี	0.0029	0.1751	ออสเตรเลีย	0.0754	-1.1703

ที่มา : จากการคำนวณ

ผลการวิเคราะห์แบบจำลองของสมการระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย (ตารางที่ 14) พบว่า

1. รายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว มีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวใน 2 ประเทศ คือ มาเลเซีย และสหราชอาณาจักร เมื่อพิจารณารูปแบบความสัมพันธ์ของรายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยวแล้วพบว่ามีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจาก 2 ประเทศ คือ เยอรมนี และออสเตรเลีย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความยืดหยุ่นของระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวต่อรายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยวเท่ากับ 0.1019 และ 0.5542 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับนักท่องเที่ยวจาก 4 ประเทศ คือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา โดยมีความยืดหยุ่นอยู่ระหว่าง 2.0171 ถึง 21.3003 ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า แม้ว่ารายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยวจะลดลง แต่ระยะเวลาพำนักเพิ่มสูงขึ้น อาจเนื่องมาจากความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สามารถเป็นแหล่งกิจกรรมต่างๆ ได้หลายรูปแบบ เช่น กีฬาทางน้ำ เป็นต้น รวมทั้งความเก่าแก่และสวยงามของโบราณสถานที่มีอยู่หลายแห่งในประเทศ จึงเป็นปัจจัยที่ดึงดูดการพำนักของนักท่องเที่ยวในประเทศไทยที่เพิ่มขึ้น หรือในกรณีที่รายได้ต่อหัวของคนในประเทศเพิ่มขึ้น แต่ระยะเวลาพำนักลดลง อาจเนื่องมาจาก ภาวะการแข่งขันที่รุนแรงของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทำให้นักท่องเที่ยวหันไปเที่ยวประเทศอื่นเพิ่มมากขึ้น เช่น นักท่องเที่ยวประเทศมาเลเซีย

2. ค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยว มีนัยสำคัญทางสถิติกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว 3 ประเทศ คือ มาเลเซีย สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา เมื่อพิจารณาในรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยวแล้วพบว่า มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจาก 2 ประเทศคือ เยอรมนี และออสเตรเลีย โดยมีความยืดหยุ่นของระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว เท่ากับ 0.0306 และ 0.7927 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจาก 4 ประเทศคือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา

โดยมีความยืดหยุ่นอยู่ระหว่าง 0.2743 ถึง 2.2724 ซึ่งเป็นไปได้ว่า แม้ปัจจัยทางด้านราคา ค่าโดยสารเครื่องบินจะมีราคาสูงขึ้น ยังคงทำให้ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น อาจเนื่องมาจากราคาค่าโดยสารเครื่องบินยังมีราคาต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับแหล่งท่องเที่ยวอื่น รวมทั้งเมื่อเทียบแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคเดียวกัน ประเทศไทยมีความได้เปรียบกว่าประเทศเพื่อนบ้านใกล้เคียงในด้านความหลากหลายของกิจกรรม และโบราณสถาน แหล่งวัฒนธรรมที่น่าชื่นชม

3. ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย มีนัยสำคัญทางสถิติกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจาก 3 ประเทศคือ เยอรมนี สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา เมื่อพิจารณาในรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทยแล้วพบว่า ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวประเทศต่างๆมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย ซึ่งต่างจากสมมติฐานที่วางไว้ ทั้ง 6 ประเทศ คือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น เยอรมนี สหราชอาณาจักร สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย โดยมีความยืดหยุ่นของระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศต่อราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในทิศทางเดียวกัน อยู่ระหว่าง 0.1118 ถึง 0.5158 ซึ่งอาจเกิดจากการที่นักท่องเที่ยวเห็นว่า แม้ราคาที่พักจะมีราคาสูงขึ้น แต่เนื่องจากความสวยงามของธรรมชาติ บรรยากาศของสถานที่พักรวมที่มีหลากหลายรูปแบบ รวมทั้งรูปแบบการให้บริการที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทย ทำให้ชาวต่างประเทศประทับใจและรู้สึกคุ้มค่า จึงสามารถดึงดูดการพำนักในประเทศไทยสูงขึ้น

4. อัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวกับประเทศไทย มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจาก 4 ประเทศ คือ มาเลเซีย เยอรมนี สหรัฐอเมริกา และออสเตรเลีย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ โดยมีความยืดหยุ่นของระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทยต่ออัตราส่วนเปรียบเทียบของดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศนักท่องเที่ยวกับดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคของประเทศไทย อยู่ระหว่าง 0.0152 ถึง 1.1781 ในขณะที่ปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวจาก 2 ประเทศ คือ ญี่ปุ่นและสหราชอาณาจักร โดยมีความยืดหยุ่นเท่ากับ 0.0656 และ 0.0617 ตามลำดับ ซึ่งอาจเป็นไปได้ว่า ราคาสินค้าที่จำเป็น

ในประเทศไทยจะสูงกว่าราคาสินค้าที่จำเป็นในประเทศนักท่องเที่ยวก็ตามแต่เนื่องจากการอ่อนตัวของค่าเงินบาทจากการประกาศค่าเงินบาทลอยตัว เมื่อกลางปี 2540 ทำให้อำนาจซื้อของนักท่องเที่ยวจากทั้ง 2 ประเทศสูงขึ้น รวมทั้งความมั่งคั่งของสถานที่ท่องเที่ยวอันหลากหลายในประเทศ จึงสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวพำนักในประเทศไทยสูงขึ้น

5. ปัจจัยตัวแปรหุ่นที่แสดงเหตุการณ์พิเศษในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาในรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจาก 3 ประเทศคือ มาเลเซีย ญี่ปุ่น และเยอรมนี ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยมีความยืดหยุ่นของระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศต่อตัวแปรหุ่น ที่แสดงเหตุการณ์ปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเท่ากับ 0.0005, 0.0182 และ 0.0029 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว ซึ่งผลที่ได้จากการวิเคราะห์พบว่า การที่จะทำให้ค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ต้องคำนึงถึงภาวะรายได้ของนักท่องเที่ยว ว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยวมากน้อยเพียงใด เพราะปัจจัยดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติกับค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวเกือบทุกประเทศ ยกเว้นนักท่องเที่ยวกลุ่มประเทศยุโรปและสหรัฐอเมริกา เนื่องจากนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ มีความได้เปรียบในเรื่องอัตราแลกเปลี่ยนเป็นสำคัญ ทำให้นักท่องเที่ยวคิดว่า ประเทศไทยเป็นประเทศท่องเที่ยวที่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวไม่สูงมากนัก และมีสถานที่ท่องเที่ยวมากพอกับระยะเวลาที่มีอยู่ นอกจากนี้ปัจจัยบางประการที่พบจากผลการวิเคราะห์ ก็คือ ดันทุนในการใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ซึ่งหมายถึงปัจจัยด้านราคาห้องพักของที่พักรวม และราคาค่าโดยสารเครื่องบิน มีนัยสำคัญทางสถิติต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ในการใช้จ่ายและพำนักพักรวมในประเทศไทย ถึงแม้ว่าความสัมพันธ์จะไม่เป็นไปตามสมมติฐานก็ตาม โดยปัจจัยสำคัญทั้งสองนี้ ควรจะนำมาพิจารณาในการกำหนดกลยุทธ์ และการวางแผนทางด้านการตลาดสำหรับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย ให้มีศักยภาพสูงขึ้น เพื่อพร้อมสำหรับการ

แข่งขันในแถบภูมิภาคเอเชีย ซึ่งนับวันยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น มิใช่คำนึงถึงแต่จำนวนนักท่องเที่ยวเป็นหลักเพียงอย่างเดียว

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่กำหนดค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้ คือ

1. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย ได้ขยายตัวขึ้นอย่างต่อเนื่อง สามารถสร้างรายได้เข้าประเทศอย่างมหาศาล จากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วเป็นหลัก จึงถือได้ว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ผลจากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยเห็นว่า ราคาห้องพักของที่พักรวมในประเทศไทยเป็นต้นทุนสำคัญประการหนึ่งของนักท่องเที่ยว ถ้าจะมีนโยบายในการใช้ผลของปัจจัยต้นทุนมากำหนดกลยุทธ์ หรือแผนการตลาดด้านการท่องเที่ยว ก็อาจจะออกมาในรูปแบบของการลดอัตราค่าที่พักแฟม เพื่อเพิ่มระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว โดยที่รัฐบาลอาจจะมีนโยบายสนับสนุนผู้ประกอบการรายย่อยเกี่ยวกับที่พักราคาถูกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีงบประมาณจำกัด จะได้มีระยะเวลาพำนักที่นานขึ้น

2. ด้านการส่งเสริมงานบริการที่สำคัญ คือ การจับจ่ายใช้สอย หรือ Shopping ถือได้ว่าเป็นรายได้หลักของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยเฉลี่ยแล้วคิดเป็นร้อยละ 35 ถึง 40 ของรายได้จากการท่องเที่ยว ควรจะต้องมีการดำเนินการส่งเสริม เพื่อชักจูงให้ลูกค้ามาซื้อสินค้าทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะควรจะมีการกระจายรายได้ไปยังภูมิภาคต่างๆ ของประเทศ เน้นการส่งเสริมสินค้าพื้นเมืองหรือหัตถกรรมพื้นบ้านให้เป็นส่วนสำคัญของการจัดงานประเพณีตามจังหวัดต่างๆ เพิ่มมากขึ้น

3. ด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาล มีผลกระทบที่สำคัญต่อการใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว เช่น โครงการปีท่องเที่ยวไทย Amazing Thailand ในปี พ.ศ.2541-2542 ซึ่งงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 6 รอบ เป็นกิจกรรมหลักที่

สำคัญของโครงการ และเป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศไทยได้นำมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่ามาแสดงให้ชาวโลกชม หากรัฐบาลมีนโยบายที่จะเพิ่มค่าใช้จ่ายและระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว อาจใช้ในรูปแบบของการส่งเสริมการจัดการการท่องเที่ยวแบบครบวงจร เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวมาเที่ยวในประเทศไทย ก็จะจัดการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ ทั่วทั้งประเทศ เพื่อเพิ่มระยะเวลาพำนักและการใช้จ่ายต่อคนให้มากขึ้น โดยมีรูปแบบการท่องเที่ยวแบบต่างๆ ให้นักท่องเที่ยวสามารถเลือกได้ และมีการกระจายข่าวสารข้อมูลด้านการท่องเที่ยวให้กับกลุ่มผู้บริโภคให้ได้มากที่สุดซึ่งในปัจจุบันคาดว่า การจัดการการท่องเที่ยวแบบครบวงจรมีอยู่บ้างแล้ว แต่การกระจายข้อมูลข่าวสารด้านการท่องเที่ยวให้ถึงผู้บริโภคนี้อาจยังมีไม่เพียงพอ ดังนั้นนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยว ต้องอาศัยความร่วมมือกันทั้งภาครัฐและเอกชน ส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความชัดเจน เช่น การจัดนิทรรศการเพื่อให้ข่าวสารที่เป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของประเทศ ทั้งกรุงเทพมหานคร และต่างจังหวัด การไปพบผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว(Sales Call)ในประเทศต่างๆ และการจัดทำหนังสือหรือวารสารประเภทธุรกิจท่องเที่ยวขึ้นเป็นฉบับพิเศษ (Special Supplement) หรือใบแทรกไว้ในวารสาร หรือหนังสือพิมพ์ของประเทศต่างๆ เป็นต้น

4. จากการที่สินค้าทางการท่องเที่ยวเป็นสินค้าทางการบริการ ซึ่งผู้บริโภคหรือนักท่องเที่ยวจะต้องบริโภคสินค้าในหลายๆ ส่วนประกอบกัน หรือรวมกันเป็นกลุ่ม (Package) องค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญก็คือ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว (Facilities) อันได้แก่ สถานที่พักต่าง ๆ เช่น โรงแรม บังกะโล เกสต์เฮาส์ รวมทั้งภัตตาคาร ร้านอาหาร บริษัททัวร์ บริษัทรถเช่า โรงภาพยนตร์ แหล่งบันเทิง ฯลฯ นอกจากจะต้องมีการรักษาระดับราคาให้เหมาะสมแล้ว ยังต้องคำนึงถึงคุณภาพและความพร้อมที่จะรองรับการขยายตัวของนักท่องเที่ยวอีกด้วย ซึ่งรัฐบาลควรมีส่วนในการเข้ามาดูแลรับผิดชอบด้านความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งมาตรการต่างๆ ในการป้องกันกรหลอกลวง หรือการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ปลอดภัยและเป็นเมืองที่น่าท่องเที่ยว

5. แม้ว่าการอ่อนตัวของค่าเงินบาท มิได้เป็นปัจจัยหลักอย่างเดียวที่ยังคงเพิ่มความน่าสนใจให้แก่ประเทศไทย แต่การผสมผสานของปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ในช่วงเวลาที่เหมาะสมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่ง ในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันให้กับประเทศไทยเหนือประเทศอื่นๆ ดังนั้นรัฐบาลควรมีการกระตุ้นจิตสำนึกของการเป็นเจ้าบ้านที่ดี ส่งเสริมให้ความรู้กับประชาชนในท้องถิ่น เพื่อให้เห็นประโยชน์ของการท่องเที่ยว และให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวในระดับปฐมภูมิ รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่คอยประสานระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน เพื่อเสนอแนะปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น

6. ปัจจัยภายนอกที่สำคัญที่มีส่วนช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวในขณะนี้ น่าจะเป็นการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา และการทรุดตัวลงอย่างต่อเนื่องของเศรษฐกิจญี่ปุ่น ซึ่งจะมีผลต่อเศรษฐกิจในภูมิภาคนี้ที่กำลังอยู่ในระยะฟื้นตัว ผลที่เกิดขึ้นตามมา ก็คือ ความต้องการท่องเที่ยวจะลดลง ในขณะที่การแข่งขันเพื่อแย่งชิงนักท่องเที่ยวจะรุนแรงมากขึ้น โดยแนวโน้มการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวในกระแสโลกาภิวัตน์นี้ นานาประเทศต่างใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology - IT) มาเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วงชิงตลาดในโลกของการพาณิชย์ผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ความรู้สาระและสารสนเทศกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและคุณค่าของสินค้า ยิ่งไปกว่านี้ลักษณะของนักท่องเที่ยวก็มีแนวโน้มเปลี่ยนไปใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (E-tourist) มากขึ้น ต้องการสินค้าและบริการที่มีส่วนประกอบของสาระความรู้ บริการที่ยืดหยุ่น และเหมาะสมกับความต้องการรายบุคคลมากขึ้น การท่องเที่ยวจึงไม่ใช่การหาความสนุกสนานเพียงอย่างเดียว การท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ กำลังเป็นการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่มีคุณค่าและมูลค่าสูง ดังนั้นความสามารถที่ประเทศไทยจะรักษาความเป็นประเทศผู้นำด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย ขึ้นอยู่กับการปรับโครงสร้างการจัดการทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนให้เหมาะสมกับลักษณะความต้องการที่เปลี่ยนไป โดยเน้นการส่งเสริมการลงทุนการท่องเที่ยวที่เสริมสร้างความรู้และสาระบันเทิงให้เพิ่มมากขึ้น

ภาคผนวก ก
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญ

โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สำคัญ

โครงการ “ปีการท่องเที่ยวไทย 2530”

เนื่องในมหามงคลสมัยที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ ในวันที่ 5 ธันวาคม 2530 และในมหามงคลสมัยพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษกวันที่ 2 กรกฎาคม 2531 ในโอกาสกษัตริย์สมโภชสิริราชสมบัติยาวนานยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์อื่นๆ รัฐบาลในนามของประชาชนชาวไทย กำหนดจะจัดงานเฉลิมฉลองแสดงความกตัญญูกตเวทิตาธรรม และแสดงความจงรักภักดีถวายแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยคณะกรรมการในคราวประชุมเมื่อวันที่ 29 พฤษภาคม 2527 ได้อนุมัติให้แต่งตั้ง “คณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ขึ้น โดยมี ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี (พลเอก เปรม ติณสูลานนท์) เป็นประธานกรรมการ

ในการนี้ ททท. ได้เสนอโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ฝ่ายเลขานุการคณะอนุกรรมการฝ่ายรัฐ ในคณะกรรมการอำนวยการจัดงานเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พิจารณารวม 3 โครงการคือ โครงการจัดการประกวดรถบุปผชาติ โครงการรถกระเช้าไฟฟ้าขึ้นดอยสุเทพ จังหวัดเชียงใหม่ และโครงการประกาศให้ปี 2530 เป็นปีท่องเที่ยวไทย

การดำเนินงานปีท่องเที่ยวไทย 2530 ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้คณะกรรมการดำเนินงานปีท่องเที่ยวไทย 2530 ได้พิจารณากำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานขึ้น สำหรับให้หน่วยงานที่รับผิดชอบทั้งภาคเอกชนใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยมีวัตถุประสงค์ นโยบายและแผนการดำเนินงาน ดังนี้

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในมหามงคลสมัยพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาครบ 5 รอบ วันที่ 5 ธันวาคม 2530 และพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก วันที่ 2 กรกฎาคม 2531

2. เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานพระราชพิธีต่างๆ อย่างกว้างขวางทั้งในประเทศและต่างประเทศ
3. เพื่อขยายกิจกรรมการพัฒนาและการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ
4. เพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและแสวงหาความร่วมมือจากทุกฝ่าย เพื่อให้มีการดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

การดำเนินงานปีท่องเที่ยวไทย 2530 กำหนดเป็น 3 แผนงาน ซึ่งประกอบด้วย โครงการและกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งหมด 69 โครงการ และ 2 กิจกรรม มีหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงานทั้งภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้อง โดยเริ่มดำเนินการ ตั้งแต่ปี 2529 - 2531 ดังนี้

1. โครงการหรือกิจกรรมที่ใช้ระยะเวลาสั้นๆ ในช่วงใดช่วงหนึ่งของปีการท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2530 ลักษณะนี้ ได้แก่ งานเทศกาล งานประเพณี และกิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นเป็นพิเศษทั้งในกรุงเทพมหานคร และจังหวัดต่างๆ ทั่วประเทศ โดยจัดหมุนเวียนกันไปตามฤดูกาลและประเพณีนิยมอย่างต่อเนื่อง ตลอดช่วงปี 2530 เทศกาลและงานประเพณีที่เคยจัดเป็นประจำเหล่านี้จะได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน เพื่อให้การจัดงานมีความยิ่งใหญ่มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวโรกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 5 รอบ มีพระราชพิธีและกิจกรรมที่สำคัญๆ จำนวนมาก และพระราชพิธีต่างๆ นี้ ถือได้ว่าเป็นกิจกรรมของชาติไทยที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ที่จะช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงของประเทศชาติให้เป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลก

2. โครงการหรือกิจกรรมที่จะดำเนินการโดยตลอดในช่วงระยะเวลาของปีท่องเที่ยวไทย 2530 ลักษณะนี้ ได้แก่ การโฆษณาเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งในประเทศ และต่างประเทศโดยเพิ่มขยายการดำเนินกิจกรรมด้านการตลาดอย่างกว้างขวาง ที่สำคัญจะนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวทุกๆ ด้านมาใช้ประโยชน์ในด้านการส่งเสริมการตลาดอย่างเป็นระบบ ตลอดช่วงระยะเวลาปี 2530 ซึ่งจะส่งผลได้ทางการตลาดอย่างต่อเนื่องไปจนถึงปีต่อๆ ไปด้วย

3. โครงการหรือกิจกรรมระยะยาวที่ได้เริ่มต้นโครงการภายในปีท่องเที่ยวไทย ลักษณะนี้ ได้แก่ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในลักษณะต่างๆ ทั้งด้านกายภาพและ

บริการในเรื่องสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยเรื่องเหล่านี้ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินงาน และต้องอาศัยการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน

โครงการปีศิลปะหัตถกรรมไทย 2531-2532

คณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2531 มีอนุมติให้มี “ปีศิลปะหัตถกรรมไทย 2531-2532” ขึ้นระหว่างวันที่ 12 สิงหาคม 2531 – 31 ธันวาคม 2531 ตามความเห็นของคณะกรรมการร่วมภาครัฐบาลและเอกชนเพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ (กรอ.) ในอันที่จะเร่งรัดพัฒนาหัตถอุตสาหกรรมในท้องถิ่นและมอบหมายให้รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (นายอรุณ ภาณุพงศ์) รับไปพิจารณาดำเนินการและประชาสัมพันธ์ให้ต่อเนื่องจากปีท่องเที่ยวไทย 2530 ซึ่งต่อมารัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ได้มอบหมายให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จัดทำรายละเอียดของโครงการและดำเนินการ รวมทั้งประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมจัดทำโครงการต่อไป ทั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการดังนี้ คือ

1. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในงานส่งเสริมศิลปาชีพพิเศษและเป็นการสนองพระราชโอรสที่จะส่งเสริมงานอาชีพและเพิ่มรายได้ชาวชนบทตลอดจนรักษาศิลปะหัตถกรรมไทย

2. เพื่อรณรงค์เร่งรัดพัฒนาหัตถอุตสาหกรรมทั้งในท้องถิ่นและส่วนกลาง ให้ขยายตัวและเจริญก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ศิลปะหัตถกรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวจากต่างประเทศให้เดินทางเข้ามายังประเทศไทยเพิ่มขึ้น และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อเนื่องจากปีท่องเที่ยวไทย 2530 สิ้นสุดลงในเดือน กรกฎาคม 2531

เพื่อให้การดำเนินการ โครงการประสบความสำเร็จและมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด จึงมีการจัดตั้งองค์กรเฉพาะกิจขึ้น เพื่อทำหน้าที่สั่งการควบคุม ตลอดจนดำเนินการดังนี้ คือ จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงานปีศิลปะหัตถกรรมไทย 2531-2532 โดยมีรัฐ

มนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน และคณะอนุกรรมการอีก 3 คณะ โดย คณะกรรมการและคณะอนุกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบตามลำดับชั้นและแยกตาม ลักษณะงาน คณะกรรมการและอนุกรรมการในแต่ละคณะจะประกอบด้วยหน่วยงาน ภาครัฐบาลและเอกชนที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน อาทิเช่น กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กรมพาณิชย์สัมพันธ์ กรมศิลปากร กรมประชาสัมพันธ์ สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว สมาคมการค้าส่งเสริมหัตถกรรมไทย สถาบันวิทยุและโทรทัศน์ที่สำคัญและสื่อมวลชน ทุกด้าน เป็นต้น

ในระหว่างปีศิลปหัตถกรรมไทย 2531 –2532 ททท. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่างๆ ได้กำหนดกิจกรรม งาน และโครงการที่มีลักษณะที่เกี่ยวข้องกับศิลปหัตถกรรม ไทยขึ้น เพื่อเข้าร่วม โครงการ ทั้งนี้ อาจเป็นการดำเนินงานที่หน่วยงานนั้นๆ กำหนดไว้ ในแผนปฏิบัติการอยู่แล้ว แต่สำหรับในปี 2531 –2532 จะจัดให้มีความยิ่งใหญ่หรือเป็น พิเศษมากกว่าเดิม หรืออาจเป็นงานที่หน่วยงานต่างๆ กำหนดหรือจัดขึ้นเป็นครั้งแรก และมีความยิ่งใหญ่เป็นพิเศษ งานหรือกิจกรรมดังกล่าวนี้จะจัดขึ้นเป็นระยะตลอดทั้งปี ทั้งในประเทศและนอกประเทศ ประมาณ 98 รายการ

การดำเนินงานดังกล่าวข้างต้นได้รับงบประมาณสนับสนุนใน 2 ลักษณะ คือ งบ ประมาณประจำปี 2531 –2532 ของหน่วยงานเจ้าของโครงการ และอีกส่วนหนึ่งได้รับ งบประมาณพิเศษสนับสนุนอีก 62.2 ล้านบาท

ผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นของการจัดให้มีปีศิลปหัตถกรรมไทย คือ

1. ทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณในด้านการส่งเสริม อาชีพแก่ราษฎร อันจะนำมาซึ่งความรู้สึกเกิดทุนในสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นผลดีต่อ การสร้างความสามัคคีแก่ชนในชาติ
2. ทำให้ประชาชนในท้องถิ่นชนบทมีแนวทางประกอบอาชีพ ซึ่งจะช่วยเพิ่มราย ได้แก่ครอบครัวมากขึ้น
3. มีศูนย์รวมหัตถกรรมพื้นบ้านอยู่ในทุกภาคของประเทศ ซึ่งจะทำให้เกิดการ อนุรักษ์ฟื้นฟูและขยายผลิตผลงาน ศิลปหัตถกรรมไทยอย่างกว้างขวางและครบวงจร มากยิ่งขึ้น

4. ทำให้มีช่องทางการจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมไทย ทั้งภายในและต่างประเทศมากขึ้น
5. เพิ่มการจ้างงาน เพิ่มการส่งออก และส่งเสริมการท่องเที่ยว
6. ทำให้ชาวไทยและชาวต่างประเทศรู้จักและสนใจสินค้าหัตถกรรมไทยมากยิ่งขึ้น
7. ทำให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามายังประเทศไทยมากขึ้น

โครงการปีท่องเที่ยวอาเซียน 2535 (Visit ASEAN Year 1992 – VAY'92)

โครงการปีท่องเที่ยวอาเซียนนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากการประชุมของคณะกรรมการด้านการค้า และการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Committee on Trade and Tourism- SCOT) เสนอโครงการใหม่ด้านการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้งในระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันและจากภูมิภาคอื่นๆ ซึ่งคณะกรรมการได้เสนอโครงการปีท่องเที่ยวอาเซียน และได้มีการนำเรื่องนี้เสนอต่อที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 3 (ASEAN Summit) ที่ประเทศฟิลิปปินส์ ที่ประชุมมีมติดังนี้

1. ประกาศให้ปี พ.ศ. 2535 เป็นปีท่องเที่ยวอาเซียน
2. ให้รัฐบาลของแต่ละประเทศสมาชิกให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์และกิจกรรมต่างๆของปีท่องเที่ยวอาเซียน
3. ให้คณะกรรมการชุดต่างๆ ของอาเซียน สนับสนุนปีท่องเที่ยวอาเซียนด้วยการจัดกิจกรรม ทั้งด้านวัฒนธรรม กีฬา และการค้า

สำหรับกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวโดยตรงของปีท่องเที่ยวอาเซียนนั้น จะเน้นทั้งกิจกรรมที่ส่งผลต่อธุรกิจท่องเที่ยว (Travel Trade) และกิจกรรมที่ส่งผลต่อนักท่องเที่ยวโดยตรง (Consumer) ในตลาดหลัก คือ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย เยอรมนี และกลุ่มประเทศ อาเซียนด้วยกัน โดยหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวและสายการบินแห่งชาติของแต่ละประเทศจะร่วมมือกัน ดังนี้

1. จัดทำโครงการ ASEAN Hospitality Bank Programme โดยการเชิญผู้สื่อข่าวและนักเขียนจากตลาดหลักคือ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย และเยอรมนี มาเยือนประเทศสมาชิกอาเซียน

2. ผลิตภาพยนตร์เผยแพร่การท่องเที่ยวของประเทศสมาชิกอาเซียนในภาษาต่างๆ

3. จัดทำแผนโฆษณาร่วมกันในตลาดนักท่องเที่ยวที่สำคัญ

4. จัดทำเอกสารเผยแพร่ แผ่นพับ และ โปสเตอร์ เพื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว รวมทั้งเผยแพร่วัฒนธรรมและกิจกรรมที่จัดในปีท่องเที่ยวอาเซียนของแต่ละประเทศ

การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของปีท่องเที่ยวอาเซียนทั้งหมดมีหน่วยงานที่ร่วมรับผิดชอบ เช่น ศูนย์ข่าวสารการท่องเที่ยวของอาเซียน (ASEAN Tourist Information Center) ที่มาเลเซีย ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอาเซียน (ASEAN Promotion Chapter) ในตลาดต่างๆ หน่วยงานการท่องเที่ยวแห่งชาติของแต่ละประเทศ คณะกรรมการปีท่องเที่ยวอาเซียนแห่งชาติที่จัดตั้งขึ้นในแต่ละประเทศ สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Travel Association) และหน่วยงานอื่นๆ ของอาเซียน เช่น คณะกรรมการด้านการขนส่งและการคมนาคมของอาเซียน (Committee on Transport and Communication) คณะกรรมการด้านการเงินและการธนาคารของอาเซียน (Committee on Finance and Banking) คณะกรรมการว่าด้วยวัฒนธรรมและสนเทศของอาเซียน (Committee on Culture and Information) เป็นต้น

ในส่วนของประเทศไทยนั้นจะมีกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมปีท่องเที่ยวอาเซียน ดังนี้

1. จัดงานสงกรานต์เจ้าพระยาในปี 2535 เพื่อเป็นกิจกรรมเปิดปีท่องเที่ยวอาเซียนในประเทศไทย

2. ร่วมกับการสื่อสารแห่งประเทศไทยจัดทำแสดมปีท่องเที่ยวอาเซียน

3. ร่วมกับกองตรวจคนเข้าเมืองที่สนามบินดอนเมือง เปิดช่องบริการเฉพาะนักท่องเที่ยวในกลุ่มประเทศอาเซียนที่เดินทางมาประเทศไทยเพื่ออำนวยความสะดวกเป็นพิเศษ

4. จัดงานเทศกาลท่องเที่ยวอาเซียน (ASEAN Travel Show) ระหว่างวันที่ 21 --23 สิงหาคม 2535 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ กรุงเทพมหานคร โดยมีการส่งเสริมการขาย การแสดงนิทรรศการทางการท่องเที่ยว และการแสดงศิลปวัฒนธรรมและหัตถกรรมของประเทศสมาชิกอาเซียน

งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี

เนื่องในสุกาวาระที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช จะเสด็จเถลิงวัลย์ราชสมบัติครบ 50 ปี ในวันที่ 9 มิถุนายน พ.ศ. 2539 อันนับเป็นมหามงคลสมัยพิเศษยิ่ง และยังไม่เคยปรากฏขึ้นในประวัติศาสตร์ไทยมาก่อน ยังความปลาบปลื้มปิติยินดีมาสู่ประเทศชาติและประชาชน โดยทั่วหน้า รัฐบาลจึงกำหนดจัดงานเฉลิมฉลองครั้งยิ่งใหญ่ถวายเป็นการสักการะและถวายชัยมงคล รวมทั้งเพื่อให้ประชาชนทั่วทั้งประเทศได้แสดงความรักกตัญญูต่อชาติ และแสดงความจงรักภักดีแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้สร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติและประชาชนอย่างอเนกอนันต์ รัฐบาลจึงได้กำหนดจัดพิธีเปิดงานเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี ในวันที่ 1 มกราคม 2538 และจัดให้มีงานเฉลิมฉลองทั่วประเทศไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2539 รวมเวลา 2 ปีเต็ม

สำหรับ ททท. ได้จัดกิจกรรมร่วมเฉลิมฉลองในโอกาสอันสำคัญนี้เป็นจำนวนเกือบ 30 โครงการ โดยในปี 2538 ที่ผ่านมามีกิจกรรมที่ดำเนินการแล้วคือ

1. โครงการติดตั้งอุปกรณ์ให้แสงสว่างโบราณสถานในกรุงเทพมหานคร จำนวนทั้งสิ้น 22 แห่ง เช่น อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เสาชิงช้า วัดระฆังโฆสิตารามวรมหาวิหาร ศาลหลักเมือง พระบรมมหาราชวัง เป็นต้น
2. โครงการติดตั้งอุปกรณ์ให้แสงสว่างโบราณสถานในตัวเมืองเชียงใหม่ จำนวนทั้งสิ้น 10 แห่ง เช่น ประตู่ท่าแพ วัดเจดีย์หลวง อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ เป็นต้น
3. โครงการบริการพิเศษสำหรับนักท่องเที่ยว (Special Offers) เป็นการนำเสนอสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวเป็นพิเศษแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยในช่วงปี 2538 – 2539 โดยร่วมมือกับ

ภาคธุรกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เช่น บริษัทการบินไทย สมาคมโรงแรมไทย สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวในประเทศ สวนสนุก ห้างสรรพสินค้า ฯลฯ จัดรายการพิเศษให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่ง ททท. ได้จัดพิมพ์เอกสารให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวแจกจ่ายไปทั่วโลก และได้แจกจ่ายไปแล้วครั้งแรก จำนวน 30,000 เล่ม

4. โครงการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เรื่อง “พระร่มเกล้าของชาวไทย” โดยจัดพิมพ์เป็นหนังสือขนาด 8 หน้ายกพิเศษ ปกแข็งหุ้มผ้าแล็กจีน ปกเป็นภาพตัวอักษร หน้าปกและสันปกเดินทอง ใบหุ้มกระดาษอาร์ต 157 แกรม พิมพ์ 4 สี กระดาษเนื้อในเป็นกระดาษนิวเอท 128 แกรม จำนวน 600 หน้า จำนวน 5,000 เล่มเนื้อหาสาระเป็นการรวบรวมพระราชกรณียกิจและพระราชประวัติที่ ททท.เคยนำเสนอในอนุสาร อสท. ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

5. โครงการจัดทำหนังสือเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี นาลเรื่อง “นวมินทร์ราชินี” โดยจัดพิมพ์เป็นหนังสือขนาด 8 หน้ายกพิเศษ ปกแข็งหุ้มผ้าแล็กจีน ปกเป็นภาพตัวอักษร หน้าปกและสันปกเดินทอง ใบหุ้มกระดาษอาร์ต 157 แกรม พิมพ์ 4 สี กระดาษเนื้อในเป็นกระดาษนิวเอท 128 แกรม จำนวน 600 หน้า จำนวน 5,000 เล่มเนื้อหาสาระเป็นการรวบรวมพระราชกรณียกิจและพระราชประวัติที่ ททท.เคยนำเสนอในอนุสาร อสท. ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

6. งานขบวนโคมและรถประดับไฟฟ้าเฉลิมพระเกียรติ งานฉลองสิริราชสมบัติ ครบ 50 ปี ลักขระกิจกรรมประกอบด้วยขบวน โคมและขบวนรถประดับไฟฟ้า ขบวนโคมจะประกอบด้วยโคมชนิดต่างๆ อาทิ โคมสมัยสุโขทัย โคมสมัยกรุงศรีอยุธยา โคมสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ โคมล้านนา โคมบัว โคมญี่ปุ่น โคมจีน โคมญวน โคมอินเดีย โคมฝรั่ง ขบวนพนมเทียนพนมดอกไม้ว ขบวนเครื่องราชสักการะ ขบวนอัญเชิญพระบรมสาทิสลักษณ์ สำหรับขบวนรถประดับไฟฟ้า (Electric Float) ประดับด้วยหลอดไฟฟ้่าเล็กๆ ตกแต่งเป็นรูปต่างๆอยู่บนรถยนต์ นำขบวน และสลับขบวนด้วยวงดุริยางค์และวงดนตรีไทย มโหรีหรือ ปี่พาทย์ เที่ยงบ้องกลองยาว เส้นทางของขบวนจะเคลื่อนขบวนออกจากบริเวณลานพระบรมรูปทรงม้าไปตามถนนราชดำเนินสิ้นสุดขบวน ณ บริเวณท้องสนามหลวงเพื่อให้ประชาชนชมจนถึง 22.00น.

โครงการปีท่องเที่ยวไทย 2541 – 2542 (Amazing Thailand 1998 –1999)

รัฐบาลประกาศให้ปี 2541 – 2542 เป็นปีท่องเที่ยวไทย เนื่องด้วยโอกาสพิเศษ 2 ประการคือ การเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 13 ในปี 2541 และเนื่องในวโรกาสเฉลิมฉลองพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในปี 2542

มีวัตถุประสงค์เพื่อจูงใจให้นักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยว พร้อมนำรายได้เข้าสู่ประเทศมากขึ้น และเป็นการจูงใจให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น รวมทั้งสร้างจิตสำนึกของการเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว สุดท้ายคือ เพื่อยกระดับคุณภาพและมาตรฐานของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย แบ่งการดำเนินงาน เป็นดังนี้

การพัฒนาทางกายภาพ

การดำเนินงานมี 2 ลักษณะ คือการจัดทำแผนและการพัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งได้มีการดำเนินการ โดยอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งภาครัฐเอกชน และชุมชนท้องถิ่น

1. การจัดทำแผน – ททท.มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับประเทศ ระดับภาค ระดับจังหวัด และระดับแหล่ง เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและท้องถิ่นใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ

2. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว – มีการดำเนินการพัฒนาตามโครงการเงินกู้ 2 แหล่ง คือ OECF ระยะที่ 3 และ SIP จำนวน 143 โครงการ และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำหรับปี Amazing Thailand อีก 15 โครงการ เช่น โครงการพัฒนาย่านช้อปปิ้งสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยวบริเวณถนนราชดำริ (Shopping Street) โครงการออกแบบเส้นทางเดินเท้าเพื่อการท่องเที่ยว

การพัฒนาด้านการบริการท่องเที่ยว

การดำเนินงานมุ่งเน้นใน 3 ประเด็น คือ การให้ความคุ้มครองรักษาความปลอดภัย การอำนวยความสะดวกเรื่องพิธีการเข้าเมืองและการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ และการพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งมีการดำเนินในโครงการต่างๆ เช่น

1. ความปลอดภัย - โครงการจัดตั้งศูนย์บริการและช่วยเหลือนักท่องเที่ยว 1155 (Tourist Service Center “1155”) โครงการความร่วมมือจากผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวในการช่วยเหลือนักท่องเที่ยว เป็นต้น

2. การอำนวยความสะดวกพิธีการเข้าเมืองและการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ การอนุญาตให้นักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียใช้บัตรผ่านแดน (border pass) เดินทางไปทั่วประเทศไทย และพำนักอยู่ประเทศไทยได้ 30 วัน การอนุญาตให้นักท่องเที่ยวชาวจีนและไต้หวันขอ Visa on Arrival ได้ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองเพื่อเดินทางเข้าประเทศไทยได้ การอนุญาตให้ชาวจีนถือเอกสารผ่านแดนพิเศษที่ได้รับการยินยอมจากรัฐบาลไทย-จีน แทนหนังสือเดินทาง เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทยทั่วประเทศ การอนุญาตให้ผู้สูงอายุชาวต่างชาติที่มีสิทธิ์ขอ Non-immigrant Visa พำนักในประเทศไทยได้ในระยะเวลา 1 ปี การยกเว้นค่าธรรมเนียมสนามบินให้กับผู้โดยสารเดินทางผ่านหรือผู้โดยสารเปลี่ยนเครื่อง (Transit Passenger) ที่มีความประสงค์จะเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย ระหว่างรอเปลี่ยนเครื่องบินภายใน 12 ชั่วโมง

3. การพัฒนาบุคลากร- โดยร่วมกับหน่วยงานต่างๆ จัดอบรมบุคลากรให้แก่หน่วยงานที่ให้บริการนักท่องเที่ยว รวม 20 โครงการ เช่น โครงการห้องรับแขกของชาติ โครงการ Tourist Taxi เป็นต้น

การพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยว

1. การนำเสนอสินค้าการท่องเที่ยว จำนวน 1998-1999 รายการ เพื่อสร้างจุดสนใจ และจุดขาย (Gimmick)
2. การนำเสนอสินค้าทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Eco-Tourist) ที่มีศักยภาพ
3. การนำเสนอสินค้าทางการท่องเที่ยว (Amazing Product) 9 กลุ่ม
4. การส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นแหล่งซื้อสินค้า โดยการจัดงาน Amazing Thailand Grand Sale โครงการ Shopping Street โครงการสร้างมาตรฐานสินค้า อัญมณีและเครื่องประดับ โครงการบัตร Amazing Thailand Tourist Card โครงการ คินภาขีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น

5. การจัดกิจกรรมงานประเพณีสนับสนุนปีท่องเที่ยวไทย ได้แก่

5.1 กิจกรรมพิเศษ สำหรับปี Amazing Thailand 9 โครงการ (ปี2541-2542) ได้ดำเนินการไปแล้ว 5 โครงการ ในปี 2541 คือ พิธีเปิดปี Amazing Thailand เทศกาลมหาสงกรานต์ 4 ภาค งานประเพณีลอยกระทง งานประเพณีแห่เทียนพรรษา และโครงการ Amazing ภูมิภาค

5.2 กิจกรรม Highlight 37 กิจกรรม ได้ดำเนินการไปแล้วในปี 2541 ยังคงค้างจะต้องดำเนินการในปี 2542 อีก 15 กิจกรรม เช่น จักรยานท่องเที่ยวไทย ณ จังหวัดขอนแก่น กำแพงเพชรและนครศรีธรรมราช เทศกาลร่มบ่อสร้างและหัตถกรรมสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ Mini Light and Sound Presentation ณ จังหวัดสุโขทัย และ เชียงราย งานประเพณีแข่งเรือก้อและหน้าพระที่นั่ง ณ จังหวัดนครราชสีมา เป็นต้น

ผลสำเร็จในการส่งเสริมปีท่องเที่ยวไทย

ความสำเร็จของการประกาศให้เป็นปีท่องเที่ยวไทย 2541 – 2542 (Amazing Thailand 1998 -1999) ในช่วงปีแรกของกิจกรรมนอกจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น

อย่างต่อเนื่องแล้ว ยังมีความสำเร็จในด้านการโฆษณาประชาสัมพันธ์จนได้รับรางวัลเกียรติคุณในเวทีระหว่างประเทศหลายองค์กร ดังนี้

1. สื่อโฆษณาปี Amazing Thailand ได้รับรางวัลในการประกวดต่างๆ เช่น

- ภาพยนตร์โฆษณาเรื่อง “ช้าง” ได้รับรางวัลชนะเลิศภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมการท่องเที่ยวยอดเยี่ยม (National Tourist Board) หรือ SOLIS AWARDS แห่งกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

- ภาพยนตร์โฆษณาเรื่อง “เจ้าบ้าน” ได้รับรางวัลชมเชยภาพยนตร์โฆษณาส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งกรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

- โปสเตอร์ “Amazing Thailand” ได้รับรางวัล Most Surprising Poster จากงาน WTCA Touristic Posters Exhibition จัดโดย WTCA Committee on Tourism and Cultural Exchange

- ภาพยนตร์โฆษณาเรื่อง “Amazing Day” ได้รับรางวัลเหรียญทอง TACT Award ประเภท BEST Creative TVC

- ภาพยนตร์โฆษณาเรื่อง “Amazing Day” และ “ช้าง” ได้รับรางวัลเหรียญทอง TACT Award ประเภท BEST Promotion TVC

2. การได้รับเลือกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม เช่น

- ภูเก็ต ได้รับรางวัล Goldener Globo 1997 ประเภท “Dream Beach”

- ประเทศไทย ได้รับรางวัล Grand Travel Awards ประจำปี 2541 ในฐานะ “Best Country in the World”

- อำเภออุ้มผาง จังหวัดตาก ได้รับรางวัล PATA Gold Award ปี 1998 ประเภทโครงการนำร่องด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศดีเด่น

3. การได้รับคัดเลือกเป็นกรณีศึกษาในฐานะประเทศที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ในภาวะวิกฤตเศรษฐกิจจาก WTO ในงานประชุม WTO High-Level meeting on the Economic Impact of Tourism ณ กรุงโกเบ ประเทศญี่ปุ่น

ภาคผนวก ข
ข้อมูลที่น่าสนใจในการวิเคราะห์

ตาราง ก ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว

หน่วย : บาท/คน/วัน

พ.ศ. / ค.ศ.	มาเลเซีย	ญี่ปุ่น	เยอรมนี	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย
2522/1979	1,915.10	2,036.21	1,147.45	1,157.67	1,259.52	913.09
2523/1980	1,357.00	2,319.97	1,497.09	1,687.96	1,764.96	1,714.99
2524/1981	1,492.71	2,552.07	1,646.75	1,866.88	1,941.54	1,866.56
2525/1982	1,673.71	2,660.64	1,313.30	2,006.98	2,281.83	2,015.26
2526/1983	1,732.01	2,765.81	1,365.26	2,085.58	2,371.86	2,090.88
2527/1984	1,727.00	2,508.00	1,274.00	1,648.00	3,071.00	1,967.00
2528/1985	1,940.48	2,746.34	1,357.14	1,762.65	3,427.02	2,400.10
2529/1986	1,715.00	2,589.50	1,939.72	1,792.04	3,083.35	2,636.08
2530/1987	2,010.22	3,268.40	1,511.48	2,185.66	2,744.59	2,208.34
2531/1988	2,103.71	4,224.05	1,722.53	2,048.67	2,910.18	2,480.42
2532/1989	2,171.88	3,005.87	2,071.91	2,432.59	3,102.27	2,496.15
2533/1990	2,360.14	3,726.47	2,442.71	2,449.32	3,133.01	3,045.18
2534/1991	2,366.58	4,073.19	1,927.63	2,237.91	3,314.87	3,187.04
2535/1992	3,656.64	4,156.36	2,763.51	2,929.49	3,732.20	3,171.13
2536/1993	3,376.81	4,897.39	1,972.29	2,367.04	2,234.39	2,515.80
2537/1994	3,705.14	4,884.95	2,059.92	2,205.32	3,525.16	2,933.90
2538/1995	4,527.47	4,302.04	3,152.55	3,228.99	3,026.41	2,971.83
2539/1996	4,446.28	4,442.82	2,858.10	2,869.74	3,471.46	3,445.27
2540/1997	4,266.70	3,415.13	2,490.43	2,055.47	3,276.43	3,076.98
2541/1998	4,210.98	3,354.80	2,819.86	3,398.89	4,228.86	3,723.80
2542/1999	3,985.90	4,507.04	2,453.28	3,274.46	4,602.34	3,240.26
2543/2000	4,226.31	4,081.78	2,791.97	3,605.47	4,419.94	3,894.56
2544/2001	4,412.69	3,779.55	2,797.16	3,178.94	4,139.39	3,452.64

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตาราง ข ระยะเวลาพำนักของนักท่องเที่ยว

หน่วย : วัน

พ.ศ. ค.ศ.	มาเลเซีย	ญี่ปุ่น	เยอรมนี	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย
2522/1979	3.81	3.50	7.16	6.44	5.20	5.79
2523/1980	2.93	3.47	8.21	6.45	5.29	6.21
2524/1981	2.85	3.60	8.91	7.49	5.34	5.98
2525/1982	2.75	3.52	8.98	7.01	5.30	5.70
2526/1983	2.73	3.70	9.64	7.28	5.28	6.20
2527/1984	3.45	4.09	9.70	7.65	6.07	6.64
2528/1985	3.35	3.98	10.67	7.55	6.06	6.61
2529/1986	3.34	4.09	11.31	7.61	6.33	7.42
2530/1987	3.04	4.20	11.92	7.56	6.50	8.18
2531/1988	3.88	5.46	13.89	8.74	7.96	8.61
2532/1989	4.82	5.74	13.40	9.77	7.94	7.49
2533/1990	4.40	4.67	13.69	9.31	7.47	12.18
2534/1991	3.70	5.11	13.80	9.47	7.63	7.05
2535/1992	3.88	5.09	13.63	9.25	7.41	6.71
2536/1993	3.19	5.19	13.43	9.68	7.50	7.05
2537/1994	3.46	5.17	13.38	9.93	7.49	7.22
2538/1995	3.18	5.52	14.11	11.72	8.36	8.73
2539/1996	3.22	6.52	14.81	12.79	9.71	9.77
2540/1997	3.55	6.70	15.04	12.49	9.72	9.54
2541/1998	3.72	6.55	16.21	11.08	9.13	9.61
2542/1999	3.46	6.16	15.84	11.79	8.64	9.34
2543/2000	3.45	5.91	15.66	11.48	8.81	9.09
2544/2001	3.43	6.24	15.57	11.8	9.48	9.26

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตาราง ค รายได้ต่อหัวของคนในประเทศนักท่องเที่ยว

หน่วย : บาท / คน

พ.ศ. / ค.ศ.	มณฑลเชื้อ	ญี่ปุ่น	เยอรมนี	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย
2522/1979	31,924.54	172,082.77	250,382.03	137,042.27	231,826.68	188,463.76
2523/1980	36,305.28	187,408.18	269,866.59	176,304.50	250,150.72	215,553.79
2524/1981	38,338.62	221,849.40	239,563.90	212,756.97	295,780.79	259,661.78
2525/1982	42,136.24	208,174.38	243,187.27	196,872.81	321,469.96	265,729.72
2526/1983	46,126.30	215,422.93	243,899.61	186,244.22	345,493.85	251,695.93
2527/1984	52,043.52	228,491.92	236,681.91	179,713.67	391,489.74	283,090.78
2528/1985	53,659.75	296,566.70	276,730.20	220,029.59	477,846.66	283,602.25
2529/1986	44,974.01	420,958.10	382,040.83	257,770.48	484,549.82	280,806.80
2530/1987	49,690.93	495,472.93	464,472.09	308,506.54	500,536.46	319,733.54
2531/1988	52,292.11	591,450.56	489,306.50	366,695.69	525,088.05	392,914.56
2532/1989	56,126.88	599,076.62	384,901.75	375,027.28	568,128.73	443,159.09
2533/1990	61,843.17	608,402.58	483,115.22	438,327.64	591,812.63	457,347.08
2534/1991	67,088.02	719,213.46	563,869.72	453,900.72	602,079.41	455,893.11
2535/1992	78,426.93	774,123.13	633,233.01	448,290.80	626,520.53	430,860.61
2536/1993	90,910.21	857,439.56	611,294.94	415,545.54	648,839.05	422,737.72
2537/1994	92,432.85	942,965.33	640,358.44	444,338.43	677,819.16	474,020.85
2538/1995	106,015.93	1,031,418.98	746,361.74	476,433.34	698,017.05	498,119.14
2539/1996	119,734.66	934,195.77	733,400.49	505,968.72	742,880.92	560,734.90
2540/1997	142,506.21	1,034,865.55	799,806.73	696,075.24	964,777.14	677,121.53
2541/1998	132,104.70	1,265,001.58	1,072,236.14	973,848.26	1,332,695.17	752,905.24
2542/1999	127,333.26	1,335,451.24	965,364.05	909,269.24	1,282,565.96	776,455.48
2543/2000	151,615.38	1,452,360.37	908,657.94	947,176.09	1,414,348.11	787,335.91
2544/2001	167,204.25	1,491,190.24	972,312.66	1,048,440.13	1,588,803.75	809,434.05

ที่มา : คำนวณจากตาราง ซ ซ และ ฉ

ตาราง ง ราคาห้องพักเฉลี่ยของที่พักรวมในประเทศไทย

หน่วย : บาท / วัน

พ.ศ. / ค.ศ.	ราคาห้องพักเฉลี่ย
2522/1979	947.46
2523/1980	1,649.54
2524/1981	1,675.77
2525/1982	1,382.16
2526/1983	1,171.37
2527/1984	1,419.97
2528/1985	1,427.83
2529/1986	1,556.61
2530/1987	1,776.14
2531/1988	2,273.30
2532/1989	2,823.75
2533/1990	2,753.29
2534/1991	2,577.19
2535/1992	3,261.37
2536/1993	2,710.87
2537/1994	2,535.94
2538/1995	3,982.27
2539/1996	3,378.27
2540/1997	4,430.10
2541/1998	5,286.85
2542/1999	4,731.08
2543/2000	4,286.03
2544/2001	4,773.45

ที่มา : คำนวณจาก ตาราง ญ

ตาราง จ ราคาค่าโดยสารเครื่องบินจากประเทศไทยไปยังประเทศนักท่องเที่ยว

หน่วย : บาท

พ.ศ. / ค.ศ.	มาเลเซีย	ญี่ปุ่น	เยอรมนี	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย
2522/1979	6,800	19,200	37,930	30,400	40,000	30,200
2523/1980	7,000	19,700	39,100	31,150	41,250	31,050
2524/1981	7,185	20,315	40,300	32,310	42,350	32,000
2525/1982	7,410	20,945	41,545	33,310	43,845	32,995
2526/1983	7,560	21,765	42,375	39,205	44,720	33,700
2527/1984	7,860	23,100	44,440	45,520	45,615	35,290
2528/1985	8,490	27,700	52,095	47,800	46,350	41,165
2529/1986	9,085	28,050	51,490	50,200	47,460	40,890
2530/1987	9,120	28,550	51,410	45,250	48,400	40,835
2531/1988	9,750	29,345	51,565	45,700	49,375	40,945
2532/1989	10,340	31,075	53,460	43,000	50,365	42,490
2533/1990	11,640	32,145	54,300	48,000	51,370	43,135
2534/1991	11,020	33,100	55,890	52,925	48,800	46,235
2535/1992	11,250	34,100	57,830	59,280	49,770	47,835
2536/1993	11,700	35,115	60,385	61,350	51,025	49,450
2537/1994	12,165	36,165	62,200	65,995	52,045	46,650
2538/1995	12,530	37,720	62,200	65,995	53,080	46,650
2539/1996	12,900	38,220	63,445	67,315	53,970	49,905
2540/1997	13,420	37,820	65,350	69,335	55,590	51,405
2541/1998	13,955	37,820	67,315	71,418	56,700	52,950
2542/1999	14,510	38,955	74,195	78,710	57,835	54,450
2543/2000	14,950	40,125	81,615	86,585	58,990	56,175
2544/2001	14,255	41,330	89,950	89,200	60,170	57,860

ที่มา : กองวางแผนการบินพาณิชย์ การบินไทย

ตาราง จ คำนวณราคาเปรียบเทียบของนักท่องเที่ยว

หน่วย : ไร่ยะ

พ.ศ. / ค.ศ.	มาเลเซีย	ญี่ปุ่น	เยอรมนี	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย
2522/1979	1.31	1.65	1.46	0.88	1.11	0.86
2523/1980	1.17	1.48	1.29	0.87	1.05	0.79
2524/1981	1.13	1.38	1.21	0.87	1.03	0.77
2525/1982	1.14	1.35	1.21	0.89	1.04	0.81
2526/1983	1.14	1.32	1.21	0.90	1.03	0.86
2527/1984	1.18	1.34	1.23	0.94	1.07	0.88
2528/1985	1.15	1.34	1.22	0.97	1.08	0.92
2529/1986	1.14	1.32	1.20	0.98	1.08	0.99
2530/1987	1.11	1.29	1.17	1.00	1.09	1.05
2531/1988	1.10	1.25	1.15	1.01	1.09	1.08
2532/1989	1.07	1.21	1.12	1.03	1.09	1.10
2533/1990	1.04	1.18	1.08	1.07	1.08	1.12
2534/1991	1.03	1.15	1.04	1.07	1.07	1.09
2535/1992	1.03	1.13	1.05	1.07	1.06	1.06
2536/1993	1.04	1.10	1.06	1.05	1.05	1.04
2537/1994	1.02	1.06	1.04	1.02	1.03	1.01
2538/1995	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00
2539/1996	0.98	0.95	0.96	0.97	0.97	0.97
2540/1997	0.95	0.91	0.92	0.95	0.94	0.92
2541/1998	0.93	0.85	0.86	0.90	0.89	0.86
2542/1999	0.95	0.84	0.87	0.92	0.90	0.87
2543/2000	0.95	0.83	0.87	0.93	0.92	0.89
2544/2001	0.95	0.81	0.88	0.93	0.93	0.92

ที่มา : คำนวณจากตาราง ค

ตาราง ข GDP ของประเทศนักท่องเที่ยว

พ.ศ. / ค.ศ. (หน่วย : พันล้านบาท)	มาเลเซีย (ริงกิต)	ญี่ปุ่น (เยน)	เยอรมนี (มาร์กเยอรมนี)	สหราชอาณาจักร (ปอนด์สเตอร์ลิง)	สหรัฐอเมริกา (ดอลลาร์สหรัฐ)	ออสเตรเลีย (ดอลลาร์ออสเตรเลีย)
2522/1979	46.42	221,547.00	1,388.40	197.42	2,566.40	121.46
2523/1980	53.31	243,235.00	1,471.00	230.53	2,795.60	137.23
2524/1981	57.61	261,028.00	1,535.50	253.25	3,131.30	156.09
2525/1982	62.58	274,050.00	1,586.90	276.94	3,259.20	174.17
2526/1983	69.94	285,579.00	1,667.10	302.62	3,534.90	188.68
2527/1984	79.55	304,859.00	1,749.50	324.15	3,932.70	214.35
2528/1985	77.55	325,792.00	1,826.00	355.35	4,213.00	237.69
2529/1986	71.59	340,948.00	1,927.90	381.82	4,452.90	257.50
2530/1987	81.09	355,837.00	1,991.20	419.46	4,742.50	291.09
2531/1988	92.37	381,579.00	2,094.30	467.76	5,108.30	330.36
2532/1989	105.22	409,602.00	2,223.50	513.28	5,489.10	368.97
2533/1990	119.08	441,915.00	2,431.20	556.22	5,803.20	393.66
2534/1991	135.12	469,230.00	2,938.00	584.54	5,986.20	399.89
2535/1992	150.68	481,582.00	3,155.20	608.17	6,318.90	416.11
2536/1993	182.19	486,519.00	3,235.40	639.36	6,642.30	138.11
2537/1994	195.46	491,835.00	3,394.40	677.59	7,054.30	464.14
2538/1995	222.47	497,739.00	3,523.00	713.98	7,400.50	491.59
2539/1996	253.73	510,802.00	3,586.00	756.06	7,813.20	521.70
2540/1997	281.89	521,862.00	3,666.60	805.40	8,300.80	549.29
2541/1998	284.47	515,835.00	3,784.20	851.65	8,790.20	549.14
2542/1999	299.66	512,530.00	3,877.04	891.00	9,299.20	610.67
2543/2000	339.42	511,836.00	3,974.83	934.92	9,963.10	655.60
2544/2001	332.65	512,244.00	3,960.56	989.25	10,208.10	690.85

ที่มา : สถาบัน International Monetary Fund (IMF)

ตาราง ข จำนวนประชากรของประเทศนักท่องเที่ยว

หน่วย : ล้านคน

พ.ศ. / ค.ศ.	มาเลเซีย	ญี่ปุ่น	เยอรมนี	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย
2522/1979	13.45	115.87	61.44	55.88	225.06	14.52
2523/1980	13.70	116.81	61.54	56.33	227.76	14.70
2524/1981	14.11	117.66	61.66	56.35	229.94	14.92
2525/1982	14.51	118.48	61.60	56.31	232.17	15.18
2526/1983	14.89	119.31	61.38	56.35	234.30	15.39
2527/1984	15.27	120.08	61.13	56.51	236.37	15.56
2528/1985	15.68	120.84	60.97	56.38	238.49	15.79
2529/1986	16.11	121.49	61.01	56.85	240.68	16.02
2530/1987	16.53	122.09	61.09	57.01	242.84	16.26
2531/1988	16.94	122.58	61.42	57.16	245.06	16.53
2532/1989	17.66	123.07	78.68	57.36	247.34	16.81
2533/1990	18.10	123.48	79.36	57.56	249.95	17.06
2534/1991	18.55	123.96	79.98	57.81	252.64	17.28
2535/1992	19.04	124.42	80.57	58.01	255.37	17.49
2536/1993	19.56	124.83	81.19	58.19	258.08	17.67
2537/1994	20.11	125.18	81.42	58.39	260.60	17.85
2538/1995	20.67	125.47	81.66	58.61	263.04	18.07
2539/1996	21.17	125.76	81.90	58.80	265.46	18.31
2540/1997	21.66	126.07	82.06	59.01	268.01	18.52
2541/1998	22.18	126.41	82.02	59.24	270.56	18.73
2542/1999	22.71	126.65	82.09	59.50	272.69	18.97
2543/2000	23.26	126.87	82.02	59.50	281.42	19.16
2544/2001	22.70	127.10	82.20	60.00	284.50	19.40

ที่มา : สถาบัน International Monetary Fund (IMF)

ตาราง ฅ อัตรากแลกเปลี่ยนาประเทศของนักท่องเที่ยว

หน่วย : ต่อบาท

พ.ศ. / ค.ศ. (หน่วย : พันล้าน)	มาเลเซีย (ริงกิต)	ญี่ปุ่น (เยน)	เยอรมนี (มาร์คเยอรมนี)	สหราชอาณาจักร (ปอนด์สเตอร์ลิง)	สหรัฐอเมริกา (ดอลลาร์สหรัฐ)	ออสเตรเลีย (ดอลลาร์ออสเตรเลีย)
2522/1979	9.25	0.09	11.08	38.79	20.33	22.53
2523/1980	9.33	0.09	11.29	43.08	20.38	23.09
2524/1981	9.39	0.10	9.62	47.34	21.72	24.82
2525/1982	9.77	0.10	9.44	43.84	22.90	23.16
2526/1983	9.82	0.09	8.98	34.68	22.90	20.53
2527/1984	9.99	0.09	8.27	31.33	23.53	20.55
2528/1985	10.85	0.11	9.24	34.91	27.05	18.84
2529/1986	10.12	0.15	12.09	38.38	26.19	17.47
2530/1987	10.13	0.17	14.25	41.93	25.63	17.86
2531/1988	9.59	0.19	14.35	44.81	25.19	19.66
2532/1989	9.42	0.18	13.62	41.91	25.60	20.19
2533/1990	9.40	0.17	15.77	45.36	25.49	19.82
2534/1991	9.21	0.19	15.35	44.89	25.41	19.70
2535/1992	9.91	0.20	16.17	42.76	25.32	18.11
2536/1993	9.76	0.22	15.34	37.82	25.21	17.05
2357/1994	9.51	0.24	15.36	38.29	25.04	18.23
2538/1995	9.85	0.26	17.30	39.11	24.81	18.31
2539/1996	9.99	0.23	16.75	39.35	25.24	19.68
2540/1997	10.95	0.25	17.90	51.00	31.15	22.83
2541/1998	10.30	0.31	23.24	67.74	41.02	25.68
2542/1999	9.65	0.33	20.44	60.72	37.61	24.12
2543/2000	10.39	0.36	18.75	60.28	39.95	23.01
2544/2001	11.41	0.37	20.18	63.59	44.28	22.73

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง ญ จำนวนห้องพัก อัตราเข้าพัก และราคาห้องพักเฉลี่ย

พ.ศ. / ค.ศ.	จำนวนห้องพัก (ห้อง)	อัตราเข้าพัก (ร้อยละ)	จำนวนห้องพักจริง (ห้อง)	ค่าใช้จ่ายด้านที่พัก (ล้านบาท)
2522/1979	41,805	69.76	2,916,317	2,763.10
2523/1980	46,072	68.96	3,177,125	5,240.80
2524/1981	61,302	61.61	3,776,816	6,329.08
2525/1982	74,107	57.35	4,250,036	5,874.23
2526/1983	91,389	54.43	4,974,042	5,826.43
2527/1984	99,342	54.46	5,409,740	7,681.65
2528/1985	110,003	51.82	5,700,198	8,138.93
2529/1986	116,997	54.57	6,385,028	9,939.00
2530/1987	124,139	60.82	7,550,489	13,410.70
2531/1988	135,720	61.47	8,342,515	18,965.03
2532/1989	148,153	62.42	9,248,134	26,114.41
2533/1990	168,593	55.63	9,379,039	25,823.22
2534/1991	190,453	53.68	10,222,565	26,345.54
2535/1992	205,009	45.08	9,242,575	30,143.42
2536/1993	212,389	50.94	10,819,096	29,329.11
2537/1994	246,113	49.14	12,094,540	30,671.04
2538/1995	255,573	53.38	13,641,635	54,324.62
2539/1996	365,542	49.16	13,054,340	44,101.03
2540/1997	272,993	45.39	12,392,366	54,899.40
2541/1998	279,070	44.79	12,498,615	66,078.35
2542/1999	279,943	46.78	13,096,356	61,959.97
2543/2000	318,812	50.44	16,081,586	68,926.15
2544/2001	320,565	50.89	16,313,553	77,871.85

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตาราง ค ดัชนีราคาผู้บริโภค

หน่วย : ร้อยละ

พ.ศ. / ค.ศ.	มาเลเซีย	ญี่ปุ่น	เยอรมนี	สหราชอาณาจักร	สหรัฐอเมริกา	ออสเตรเลีย	ไทย
2520/1977	51.8	65.5	58.8	31.0	39.8	31.3	36.2
2521/1978	54.3	68.2	60.3	33.5	42.8	33.7	39.1
2522/1979	56.2	70.8	62.8	38.0	47.6	36.8	43.0
2523/1980	60.0	76.3	66.2	44.8	54.1	40.5	51.5
2524/1981	65.8	80.0	70.4	50.2	59.7	44.4	58.0
2525/1982	69.7	82.2	74.1	54.5	63.3	49.4	61.0
2526/1983	72.2	83.8	76.6	57.0	65.4	54.4	63.3
2527/1984	75.1	85.7	78.4	59.8	68.2	56.5	63.9
2528/1985	75.3	87.4	80.1	63.4	70.6	60.4	65.4
2529/1986	75.9	88.0	80.0	65.6	71.9	65.8	66.6
2530/1987	76.1	88.1	80.2	68.3	74.6	71.4	68.3
2531/1988	78.0	88.7	81.2	71.7	77.6	76.6	70.9
2532/1989	80.2	90.7	83.5	77.3	81.4	82.4	74.7
2533/1990	82.3	93.4	85.7	84.6	85.7	88.4	79.1
2534/1991	85.9	96.5	87.2	89.6	89.4	91.2	83.6
2535/1992	90.0	98.2	91.6	92.9	92.1	92.1	87.1
2536/1993	93.2	99.4	95.7	94.4	94.8	93.8	90.0
2537/1994	96.7	100.1	98.3	96.7	97.3	95.6	94.5
2538/1995	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
2539/1996	103.5	100.1	101.4	102.4	102.9	102.6	105.8
2540/1997	106.2	101.8	103.3	105.7	105.3	102.9	111.8
2541/1998	111.8	102.5	104.3	109.3	107.0	103.7	120.8
2542/1999	114.9	102.2	104.9	111.0	109.3	105.3	121.1
2543/2000	116.7	101.5	107.0	114.2	113.0	110.0	123.0
2544/2001	118.3	100.8	109.6	116.3	116.2	114.8	125.1

ที่มา : สถาบัน International Monetary Fund (IMF)

ตาราง ต ปีส่งเสริมการท่องเที่ยว

พ.ศ. / ค.ศ.	ค่า Dummy	โครงการ
2522/1979	0.00	-
2523/1980	0.00	-
2524/1981	0.00	-
2525/1982	1.00	งานเฉลิมฉลองกรุงเทพฯ 200 ปี
2526/1983	0.00	-
2527/1984	0.00	-
2528/1985	0.00	-
2529/1986	0.00	-
2530/1987	1.00	โครงการปีท่องเที่ยวไทย
2531/1988	1.00	โครงการปีท่องเที่ยวไทย
2532/1989	1.00	ปีศิลปหัตถกรรมไทย
2533/1990	0.00	ปีศิลปหัตถกรรมไทย
2534/1991	0.00	-
2535/1992	1.00	โครงการ The World Our Guest
2536/1993	0.00	-
2537/1994	1.00	ปีส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
2538/1995	1.00	งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี
2539/1996	1.00	งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี
2540/1997	0.00	-
2541/1998	1.00	โครงการปีท่องเที่ยวไทย Amazing Thailand
2542/1999	1.00	โครงการปีท่องเที่ยวไทย Amazing Thailand
2543/2000	1.00	โครงการ Amzing Thailand 2000 : Enchanment for the Next Thousand Year
2544/2001	1.00	โครงการ Amzing Thailand 2000 : Enchanment for the Next Thousand Year

ภาคผนวก ค
ผลการวิเคราะห์

LS // Dependent Variable is LOG(ET1)

Date: 10/12/02 Time: 22:17

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	7.481211	3.148760	-2.375923	0.0295
LOG(IN1)	0.730405	0.181348	4.027633	0.0009
LOG(TP1)	0.661670	0.414432	1.596573	0.1288
LOG(HP)	0.113667	0.213526	0.532333	0.6014
LOG(CPI1)	2.518272	1.325307	1.900142	0.0745
DUMPRO	0.085729	0.061116	1.402710	0.1787
R-squared	0.933180	Mean dependent var		7.869883
Adjusted R-squared	0.913526	S.D. dependent var		0.418432
S.E. of regression	0.123046	Akaike info criterion		-3.970942
Sum squared resid	0.257384	Schwarz criterion		-3.674726
Log likelihood	19.03024	F-statistic		47.48262
Durbin-Watson stat	0.933516	Prob(F-statistic)		0.000000

LS // Dependent Variable is LOG(ET1)

Date: 10/12/02 Time: 22:19

Sample(adjusted): 1980 2001

Included observations: 22 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 10 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-5.137101	3.531042	-1.454840	0.1663
LOG(IN1)	0.621140	0.192217	3.231456	0.0056
LOG(TP1)	0.652305	0.442663	1.473593	0.1613
LOG(HP)	-0.011668	0.171851	-0.067895	0.9468
LOG(CPI1)	0.818137	1.462480	0.559418	0.5841
DUMPRO	0.106687	0.046117	2.313382	0.0353
AR(1)	0.401628	0.212042	1.894098	0.0777
R-squared	0.958264	Mean dependent var		7.884082
Adjusted R-squared	0.941570	S.D. dependent var		0.422570
S.E. of regression	0.102145	Akaike info criterion		-4.309352
Sum squared resid	0.156504	Schwarz criterion		-3.962203
Log likelihood	23.18623	F-statistic		57.40054
Durbin-Watson stat	1.634146	Prob(F-statistic)		0.000000
Inverted AR Roots	.40			

LS // Dependent Variable is LOG(ET2)

Date: 10/12/02 Time: 22:20

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.695640	4.446383	0.156451	0.8775
LOG(IN2)	0.397035	0.323799	1.226177	0.2368
LOG(TP2)	0.317616	0.724983	0.438102	0.6668
LOG(HP)	-0.151598	0.216915	-0.698883	0.4941
LOG(CPI2)	0.470875	0.482254	0.976404	0.3426
DUMPRO	0.040467	0.075036	0.539302	0.5967
R-squared	0.764607	Mean dependent var		8.126994
Adjusted R-squared	0.695374	S.D. dependent var		0.258205
S.E. of regression	0.142511	Akaike info criterion		-3.677216
Sum squared resid	0.345259	Schwarz criterion		-3.381000
Log likelihood	15.65239	F-statistic		11.04396
Durbin-Watson stat	1.498778	Prob(F-statistic)		0.000073

LS // Dependent Variable is LOG(ET2)

Date: 10/12/02 Time: 22:20

Sample(adjusted): 1980 2001

Included observations: 22 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 71 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	3.421948	4.996366	0.684887	0.5039
LOG(IN2)	0.583031	0.344474	1.692525	0.1112
LOG(TP2)	-0.100745	0.807547	-0.124754	0.9024
LOG(HP)	-0.260742	0.216024	-1.207002	0.2461
LOG(CPI2)	0.487663	0.556519	0.876275	0.3947
DUMPRO	0.020344	0.067586	0.301017	0.7675
AR(1)	0.200107	0.254245	0.787061	0.4435
R-squared	0.766835	Mean dependent var		8.150091
Adjusted R-squared	0.673569	S.D. dependent var		0.238725
S.E. of regression	0.136394	Akaike info criterion		-3.731049
Sum squared resid	0.279048	Schwarz criterion		-3.383899
Log likelihood	16.82489	F-statistic	8.222023	
Durbin-Watson stat	1.864946	Prob(F-statistic)		0.000461
Inverted AR Roots	.20			

LS // Dependent Variable is LOG(ET3)

Date: 10/12/02 Time: 22:21

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.953638	3.795862	0.251231	0.8046
LOG(IN3)	0.107804	0.192150	0.561042	0.5821
LOG(TP3)	0.041888	0.369622	0.113326	0.9111
LOG(HP)	0.605924	0.210312	2.881079	0.0104
LOG(CPI3)	0.556770	0.773496	0.719810	0.4814
DUMPRO	-0.006551	0.063426	-0.103292	0.9189
R-squared	0.872726	Mean dependent var		7.585462
Adjusted R-squared	0.835293	S.D. dependent var		0.310234
S.E. of regression	0.125906	Akaike info criterion		-3.924984
Sum squared resid	0.269489	Schwarz criterion		-3.628768
Log likelihood	18.50173	F-statistic		23.31406
Durbin-Watson stat	2.282792	Prob(F-statistic)		0.000000

LS // Dependent Variable is LOG(ET3)

Date: 10/12/02 Time: 22:22

Sample(adjusted): 1980 2001

Included observations: 22 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 20 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.189915	3.771666	0.050353	0.9605
LOG(IN3)	0.148492	0.219813	0.675536	0.5096
LOG(TP3)	0.070287	0.366980	0.191528	0.8507
LOG(HP)	0.594959	0.226432	2.627538	0.0190
LOG(CPI3)	0.739252	0.798660	0.925615	0.3693
DUMPRO	-0.014279	0.068612	-0.208114	0.8379
AR(1)	-0.154108	0.270830	-0.569020	0.5778
R-squared	0.857526	Mean dependent var	7.610015	
Adjusted R-squared	0.800537	S.D. dependent var	0.293773	
S.E. of regression	0.131203	Akaike info criterion	-3.808652	
Sum squared resid	0.258212	Schwarz criterion	-3.461502	
Log likelihood	17.67852	F-statistic	15.04712	
Durbin-Watson stat	2.104704	Prob(F-statistic)	0.000014	
Inverted AR Roots	-.15			

LS // Dependent Variable is LOG(ET4)

Date: 10/10/02 Time: 20:19

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	3.546767	1.275366	2.780979	0.0128
LOG(IN4)	0.043989	0.222674	0.197548	0.8457
LOG(TP4)	0.125205	0.224435	0.557869	0.5842
LOG(HP)	0.280197	0.212869	1.316284	0.2056
LOG(CPI4)	0.076580	0.429690	0.178221	0.8607
DUMPRO	0.153395	0.065155	2.354302	0.0308
R-squared	0.833043	Mean dependent var		7.733315
Adjusted R-squared	0.783939	S.D. dependent var		0.280214
S.E. of regression	0.130250	Akaike info criterion		-3.857135
Sum squared resid	0.288408	Schwarz criterion		-3.560919
Log likelihood	17.72146	F-statistic		16.96457
Durbin-Watson stat	1.986639	Prob(F-statistic)		0.000004

LS // Dependent Variable is LOG(ET5)

Date: 10/12/02 Time: 22:24

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2.529828	17.04687	-0.148404	0.8838
LOG(IN5)	0.621320	0.438234	1.417782	0.1743
LOG(TP5)	0.315197	2.113191	0.149157	0.8832
LOG(HP)	-0.152815	0.194790	-0.784511	0.4435
LOG(CPI5)	0.895999	0.909159	0.985525	0.3382
DUMPRO	0.061306	0.084955	0.721631	0.4803
R-squared	0.778390	Mean dependent var	7.993663	
Adjusted R-squared	0.713210	S.D. dependent var	0.311569	
S.E. of regression	0.166854	Akaike info criterion	-3.361819	
Sum squared resid	0.473282	Schwarz criterion	-3.065603	
Log likelihood	12.02533	F-statistic	11.94224	
Durbin-Watson stat	1.538427	Prob(F-statistic)	0.000045	

LS // Dependent Variable is LOG(ET5)

Date: 10/12/02 Time: 22:24

Sample(adjusted): 1980 2001

Included observations: 22 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 8 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	12.07714	14.32024	0.843362	0.4123
LOG(IN5)	0.878448	0.386428	2.273250	0.0381
LOG(TP5)	-1.331285	1.767685	-0.753124	0.4630
LOG(HP)	-0.179273	0.166107	-1.079265	0.2975
LOG(CPI5)	0.848751	0.822163	1.032339	0.3183
DUMPRO	0.087692	0.069553	1.260797	0.2266
AR(1)	0.084439	0.238613	0.353875	0.7284
R-squared	0.808315	Mean dependent var		8.032534
Adjusted R-squared	0.731641	S.D. dependent var		0.255518
S.E. of regression	0.132367	Akaike info criterion		-3.790982
Sum squared resid	0.262815	Schwarz criterion		-3.443832
Log likelihood	17.48415	F-statistic		10.54223
Durbin-Watson stat	2.076179	Prob(F-statistic)		0.000116
Inverted AR Roots	.08			

LS // Dependent Variable is LOG(ET6)

Date: 10/12/02 Time: 22:24

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2.409897	4.143599	-0.581595	0.5685
LOG(IN6)	0.318901	0.350630	0.909511	0.3758
LOG(TP6)	0.534252	0.679814	0.785879	0.4428
LOG(HP)	0.059619	0.214707	0.277679	0.7846
LOG(CPI6)	0.247372	0.356673	0.693555	0.4973
DUMPRO	-0.011181	0.082667	-0.135254	0.8940
R-squared	0.806162	Mean dependent var	7.847432	
Adjusted R-squared	0.749151	S.D. dependent var	0.321066	
S.E. of regression	0.160805	Akaike info criterion	-3.435661	
Sum squared resid	0.439593	Schwarz criterion	-3.139446	
Log likelihood	12.87452	F-statistic	14.14042	
Durbin-Watson stat	1.560268	Prob(F-statistic)	0.000015	

LS // Dependent Variable is LOG(ET6)

Date: 10/12/02 Time: 22:24

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2.409897	4.143599	-0.581595	0.5685
LOG(IN6)	0.318901	0.350630	0.909511	0.3758
LOG(TP6)	0.534252	0.679814	0.785879	0.4428
LOG(HP)	0.059619	0.214707	0.277679	0.7846
LOG(CPI6)	0.247372	0.356673	0.693555	0.4973
DUMPRO	-0.011181	0.082667	-0.135254	0.8940
R-squared	0.806162	Mean dependent var		7.847432
Adjusted R-squared	0.749151	S.D. dependent var		0.321066
S.E. of regression	0.160805	Akaike info criterion		-3.435661
Sum squared resid	0.439593	Schwarz criterion		-3.139446
Log likelihood	12.87452	F-statistic		14.14042
Durbin-Watson stat	1.560268	Prob(F-statistic)		0.000015

LS // Dependent Variable is LOG(ST1)

Date: 10/12/02 Time: 22:25

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-8.882649	2.355621	-3.770831	0.0015
LOG(IN1)	-0.376307	0.135669	-2.773724	0.0130
LOG(TP1)	1.202037	0.310041	3.877030	0.0012
LOG(HP)	0.390186	0.159741	2.442612	0.0258
LOG(CPII)	3.031674	0.991477	3.057735	0.0071
DUMPRO	-0.029971	0.045722	-0.655503	0.5209
R-squared	0.660101	Mean dependent var	1.231992	
Adjusted R-squared	0.560131	S.D. dependent var	0.138794	
S.E. of regression	0.092052	Akaike info criterion	-4.551350	
Sum squared resid	0.144050	Schwarz criterion	-4.255134	
Log likelihood	25.70494	F-statistic	6.602974	
Durbin-Watson stat	1.791036	Prob(F-statistic)	0.001381	

LS // Dependent Variable is LOG(ST1)

Date: 10/12/02 Time: 22:26

Sample(adjusted): 1981 2001

Included observations: 21 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 29 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-5.532081	2.777914	-1.991451	0.0663
LOG(IN1)	-0.576485	0.131594	-4.380781	0.0006
LOG(TP1)	1.213200	0.307198	3.949249	0.0015
LOG(HP)	0.245695	0.178924	1.373184	0.1913
LOG(CPI1)	1.178147	1.321200	0.891725	0.3876
DUMPRO	0.000531	0.045480	0.011671	0.9909
AR(2)	-0.510109	0.232933	-2.189938	0.0460
R-squared	0.712525	Mean dependent var	1.234438	
Adjusted R-squared	0.589321	S.D. dependent var	0.139261	
S.E. of regression	0.089244	Akaike info criterion	-4.571555	
Sum squared resid	0.111503	Schwarz criterion	-4.223381	
Log likelihood	25.20362	F-statistic	5.783314	
Durbin-Watson stat	1.799535	Prob(F-statistic)	0.003278	

LS // Dependent Variable is LOG(ST2)

Date: 10/12/02 Time: 22:26

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-4.638145	2.491542	-1.861556	0.0800
LOG(IN2)	-0.017076	0.181442	-0.094111	0.9261
LOG(TP2)	0.467063	0.406246	1.149705	0.2662
LOG(HP)	0.207918	0.121549	1.710572	0.1053
LOG(CPI2)	-0.022058	0.270232	-0.081625	0.9359
DUMPRO	0.015932	0.042047	0.378904	0.7094
R-squared	0.902993	Mean dependent var		1.578382
Adjusted R-squared	0.874462	S.D. dependent var		0.225383
S.E. of regression	0.079856	Akaike info criterion		-4.835594
Sum squared resid	0.108410	Schwarz criterion		-4.539378
Log likelihood	28.97375	F-statistic		31.64903
Durbin-Watson stat	1.741872	Prob(F-statistic)		0.000000

LS // Dependent Variable is LOG(ST2)

Date: 10/12/02 Time: 22:27

Sample(adjusted): 1980 2001

Included observations: 22 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 9 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-5.328476	3.014456	-1.767641	0.0975
LOG(IN2)	-0.073243	0.229261	-0.319476	0.7538
LOG(TP2)	0.591987	0.482330	1.227349	0.2386
LOG(HP)	0.226529	0.170615	1.327724	0.2041
LOG(CPI2)	-0.065611	0.301576	-0.217561	0.8307
DUMPRO	0.018255	0.042572	0.428798	0.6742
AR(1)	0.053804	0.332521	0.161806	0.8736
R-squared	0.900803	Mean dependent var		1.593183
Adjusted R-squared	0.861125	S.D. dependent var		0.218947
S.E. of regression	0.081593	Akaike info criterion		-4.758656
Sum squared resid	0.099861	Schwarz criterion		-4.411506
Log likelihood	28.12857	F-statistic		22.70249
Durbin-Watson stat	1.822089	Prob(F-statistic)		0.000001
Inverted AR Roots	.05			

LS // Dependent Variable is LOG(ST3)

Date: 10/12/02 Time: 22:27

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-3.610886	2.753792	-1.311242	0.2072
LOG(IN3)	0.116585	0.139399	0.836337	0.4146
LOG(TP3)	0.315311	0.268150	1.175874	0.2559
LOG(HP)	0.147685	0.152575	0.967947	0.3466
LOG(CPI3)	-0.113446	0.561149	-0.202166	0.8422
DUMPRO	0.011410	0.046014	0.247962	0.8071
R-squared	0.884011	Mean dependent var		2.505836
Adjusted R-squared	0.849897	S.D. dependent var		0.235761
S.E. of regression	0.091341	Akaike info criterion		-4.566850
Sum squared resid	0.141834	Schwarz criterion		-4.270634
Log likelihood	25.88318	F-statistic		25.91321
Durbin-Watson stat	0.365689	Prob(F-statistic)		0.000000

LS // Dependent Variable is LOG(ST3)

Date: 10/12/02 Time: 22:28

Sample(adjusted): 1981 2001

Included observations: 21 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 9 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	0.450277	1.881260	0.239349	0.8143
LOG(IN3)	0.101954	0.068589	1.486435	0.1593
LOG(TP3)	-0.030619	0.120420	-0.254269	0.8030
LOG(HP)	0.147510	0.060342	2.444564	0.0283
LOG(CPI3)	0.015255	0.278204	0.054833	0.9570
DUMPRO	0.002961	0.016909	0.175118	0.8635
AR(2)	0.626453	0.128833	4.862520	0.0003
R-squared	0.969982	Mean dependent var		2.550494
Adjusted R-squared	0.957117	S.D. dependent var		0.191291
S.E. of regression	0.039613	Akaike info criterion		-6.195987
Sum squared resid	0.021969	Schwarz criterion		-5.847813
Log likelihood	42.26016	F-statistic		75.39671
Durbin-Watson stat	1.815060	Prob(F-statistic)		0.000000
Inverted AR Roots	.79	-.79		

LS // Dependent Variable is LOG(ST4)

Date: 10/12/02 Time: 22:28

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2.493693	0.727624	-3.427174	0.0032
LOG(IN4)	-0.121346	0.127040	-0.955178	0.3529
LOG(TP4)	0.309933	0.128045	2.420501	0.0270
LOG(HP)	0.371795	0.121447	3.061386	0.0071
LOG(CPI4)	0.083453	0.245148	0.340421	0.7377
DUMPRO	-0.000599	0.037172	-0.016119	0.9873
R-squared	0.910856	Mean dependent var	2.209301	
Adjusted R-squared	0.884637	S.D. dependent var	0.218785	
S.E. of regression	0.074311	Akaike info criterion	-4.979544	
Sum squared resid	0.093875	Schwarz criterion	-4.683328	
Log likelihood	30.62917	F-statistic	34.74056	
Durbin-Watson stat	1.775909	Prob(F-statistic)	0.000000	

LS // Dependent Variable is LOG(ST4)

Date: 10/12/02 Time: 22:29

Sample(adjusted): 1981 2001

Included observations: 21 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 17 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-2.017108	0.686960	-2.936282	0.0108
LOG(IN4)	-0.215082	0.120706	-1.781862	0.0965
LOG(TP4)	0.274351	0.115491	2.375519	0.0323
LOG(HP)	0.515771	0.125208	4.119314	0.0010
LOG(CPI4)	-0.061712	0.211783	-0.291391	0.7750
DUMPRO	-0.017040	0.040322	-0.422607	0.6790
AR(2)	-0.176369	0.248350	-0.710163	0.4893
R-squared	0.917932	Mean dependent var	2.242253	
Adjusted R-squared	0.882760	S.D. dependent var	0.198852	
S.E. of regression	0.068088	Akaike info criterion	-5.112715	
Sum squared resid	0.064903	Schwarz criterion	-4.764541	
Log likelihood	30.88580	F-statistic	26.09832	
Durbin-Watson stat	2.036133	Prob(F-statistic)	0.000001	

LS // Dependent Variable is LOG(ST5)

Date: 10/12/02 Time: 22:29

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-17.89036	6.604019	-2.709010	0.0149
LOG(IN5)	-0.166958	0.169773	-0.983420	0.3392
LOG(TP5)	1.876208	0.818658	2.291809	0.0350
LOG(HP)	0.229223	0.075462	3.037593	0.0074
LOG(CPI5)	0.516543	0.352211	1.466570	0.1607
DUMPRO	-0.015317	0.032912	-0.465385	0.6476
R-squared	0.929128	Mean dependent var	1.970781	
Adjusted R-squared	0.908283	S.D. dependent var	0.213439	
S.E. of regression	0.064640	Akaike info criterion	-5.258395	
Sum squared resid	0.071031	Schwarz criterion	-4.962179	
Log likelihood	33.83595	F-statistic	44.57358	
Durbin-Watson stat	1.760300	Prob(F-statistic)	0.000000	

LS // Dependent Variable is LOG(ST5)

Date: 10/12/02 Time: 22:30

Sample(adjusted): 1980 2001

Included observations: 22 after adjusting endpoints

Convergence achieved after 8 iterations

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-21.30028	6.725665	-3.167014	0.0064
LOG(IN5)	-0.241178	0.166972	-1.444421	0.1692
LOG(TP5)	2.272447	0.826576	2.749229	0.0149
LOG(HP)	0.243093	0.078702	3.088776	0.0075
LOG(CPI5)	0.508159	0.333622	1.523159	0.1485
DUMPRO	-0.019404	0.032307	-0.600608	0.5571
AR(1)	-0.029020	0.255540	-0.113562	0.9111
R-squared	0.934228	Mean dependent var	1.985423	
Adjusted R-squared	0.907919	S.D. dependent var	0.206301	
S.E. of regression	0.062602	Akaike info criterion	-5.288556	
Sum squared resid	0.058784	Schwarz criterion	-4.941406	
Log likelihood	33.95747	F-statistic	35.50996	
Durbin-Watson stat	1.970327	Prob(F-statistic)	0.000000	
Inverted AR Roots	-.03			

LS // Dependent Variable is LOG(ST6)

Date: 10/10/02 Time: 20:25

Sample: 1979 2001

Included observations: 23

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	2.543730	3.228910	0.787798	0.4417
LOG(IN6)	0.554179	0.273229	2.028259	0.0585
LOG(TP6)	-0.792726	0.529747	-1.496423	0.1529
LOG(HP)	0.111796	0.167311	0.668196	0.5130
LOG(CPI6)	0.535309	0.277938	1.926000	0.0710
DUMPRO	-0.075389	0.064418	-1.170298	0.2580
R-squared	0.705862	Mean dependent var	2.039463	
Adjusted R-squared	0.619350	S.D. dependent var	0.203103	
S.E. of regression	0.125308	Akaike info criterion	-3.934502	
Sum squared resid	0.266936	Schwarz criterion	-3.638286	
Log likelihood	18.61119	F-statistic	8.159181	
Durbin-Watson stat	2.016986	Prob(F-statistic)	0.000440	

บรรณานุกรม

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2544. รายงานผลการวิจัยโครงการสำรวจค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- _____. 2545. รายงานสถิติประจำปี 2544. กรุงเทพมหานคร: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- _____. ม.ป.ป. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว [Online]. Available URL:
http://www2.tat.or.th/thaiinfo_indus.php
- จวีร์รัตน์ ชวเจริญ. 2543. สถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทย. จุลสารการท่องเที่ยว 1, 1 (มกราคม): 8-9.
- ฉลองศรี พิมลสมพงศ์. 2544. การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ฉัตรชัย ปานเฟื่อง. 2543. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธนาคารกรุงศรีอยุธยา จำกัด. 2544. การท่องเที่ยวและศักยภาพการลงทุนในธุรกิจโรงแรม. วารสารเศรษฐกิจวิเคราะห์ 19, 7(กรกฎาคม): 26-29.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2525. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- _____. 2527. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- _____. 2533. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- _____. 2537. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- _____. 2544. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- _____. 2545. รายงานเศรษฐกิจรายเดือน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.

- ศิริกิติ นวรัตน์ ณ อุทยาน. 2530. โครงสร้างการขยายตัวของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย พ.ศ. 2530. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นราทิพย์ ชุตินวงศ์. 2542. ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์จุลภาค. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญสม ศิริโสภณา และประสาร บุญเสริม. 2539. คณิตศาสตร์สำหรับนักเศรษฐศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บังอรรัตน์ โรจนวรรณสินธุ์, ลัดดาวัลย์ บุญประกอบ และสุพจน์ จังศิริพรปกรณ์. 2529. ผลของการปรับค่าเงินบาทต่อการท่องเที่ยว. จุลสารการท่องเที่ยว 5, 1 (มกราคม): 39-49.
- ปรีชา แดงโรจน์. 2544. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ ไฟว์แอนด์โฟร์พริ้นติ้ง.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544. เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรินทร์ หงสกุล. 2544. ท่องเที่ยวเป็นอย่างไรหลังเหตุวินาศกรรมในสหรัฐอเมริกา. วารสารส่งเสริมการลงทุน 11, 11(พฤศจิกายน): 42-42.
- วีรพงษ์ วงศ์ประเสริฐ. 2536. การวิเคราะห์อุปสงค์การท่องเที่ยวและค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิเทพ อินทปัญญา และ จำลอง อติกุล. 2528. รายงานการวิจัยเรื่องผลทางด้านเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศรีวงศ์ สุมิตร และสาลินี วรบัณฑิต . 2535. เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ. โครงการตำรา ลำดับ 10 ศูนย์บริการเอกสารวิชาการ คณะเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ศรัณยา ศรีรัตนะ. 2535. การศึกษาปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการใช้จ่าย และระยะเวลา
พำนักของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริรัตน์ ไกรวานิช และศัลยา อักษรมัต. 2543. การให้บริการจุดดึงดูดท่องเที่ยวไทย.
วารสารส่งเสริมการลงทุน 10, 3(มีนาคม): 40-45.
- สุธิดา วนะชกิจ. 2530. อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Artus, J. E. 1972. An econometric analysis of international travel .
International Monetary Fund Staff Papers 19, 5: 579-614.
- International Monetary Fund. 2001. International financial statistic
yearbook. New York: Washington.
- Kwack, S. A. 1972. Effect of income and prices on travel spending abroad.
1960 III-1964 IV. **International Economic Review** 13, 6: 245-256.
- Moncur, J. E. T. 1978. Thailand's tourism: An analysis of visitor length of
stay and expenditures. Discussion Paper Series. Faculty of Economic,
Thammasat University.
- Salavatore, Dominick. 1997. **Microeconomic theory and application.**
3d ed. United States of America: Addison-Wesley Educational.
- Weaver D. B. 1998. **Ecotourism in the less developed world.** London:
Biddles.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – ชื่อสกุล : นายสัตยุชัย มะลิ่งาม
วัน เดือน ปี เกิด : 29 ธันวาคม 2516
สถานที่เกิด : กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา : สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนวัดคنوانรดิศ ปีการศึกษา 2533
: สำเร็จปริญญาตรี บริหารธุรกิจบัณฑิต จาก
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2536
ตำแหน่งหน้าที่ : เจ้าหน้าที่ Compliance สายลูกค้าบุคคล
การทำงานปัจจุบัน : บมจ. ธนาคารกรุงเทพ